

8-3-7-

600

Res 1585

Price 45¢

HP

1870

António João de Moraes S. C.

D V A R D I N O N I I

LEONIS IVRISCONSULTI

LVSITANI CENSURÆ IN LIBEL-

LVM DE REGVM PORTVGGALIE

ORIGINE, QUI FRATRIS IOSEPHI

TEIXEIRA NOMINE CIRCVM-

FERTVR.

Item de vera Regum Portugalix Ge-
nealogia liber.

AD SERENISSIMUM PRINCIPEM ALBERTVM

ARCHIDVCEM AVSTRIÆ, S. R. E.

CARDINALEM.

Juan de Miranda e Vas.

OLISIPONE,

Ex officina Antonij Riparij
Typographi Regij.

ANNO MDLXXXV.

RES 265

EGO R. Bartholomæus Ferreira sacrae Theologiae Magister,
& sanctæ Inquisitionis Orlisponensis Deputatus, ac libro-
rum Censor, mandato Supremi Senatus S. generalis Inqui-
sitionis, examinavi hos duos libros per Duardum Nonium Iu-
risconsultum eruditissimū concinnatos. In quibus nihil est (mea
sententia) quod vel bonos mores, vel Christianam pietatem offen-
dat. Imo omnia sapiunt virum pium & doctum. Tituli autem
eorum librorum sunt vnus: *Censura in libellum fratris Iosephi*
Teixera: alterius: Liber de vera Regum Portugaliæ genealogia.
Quos imprimendos censeo. ij. die Maij, MDLXXXV.

F. Bartholomæus
Ferreira.

VISTA a informação, pode-se imprimir. E depois de im-
presso tornará a esta mesa para se conferir com o original:
& se lhe dar licença para correr. Em Lisboa vij. de Mayo
de MDLXXXV.

Paulo A-
fonso.

Jorge Sar-
rão.

Antonio de
Mendoça.

SERENISSIMO PRINCIPI
ALBERTO ARCHIDUCI AVSTRIÆ
S. R. E. CARDINALI, DVARDVS NONIVS LEO
IVRISCONSVLTVS LVSPANVS

S. D.

*V*M vitæ meæ rationes ita instituerim, Princeps Serenissime, vt tam otij, quàm negotij rationem mihi reddendam existimarem, & negotij mihi rationem probè iam constare, tam apud Principes meos, quàm apud Republicanam arbitrarer, otij etiam, si quâdo daretur, rationem constare volui. Cum igitur pestilentie morbo grassante, ab hinc quinquennium mihi exulandion ab vrbe esset, nec meorum librorum suppellectilem mecum ferre licuisset, Portugaliæ Regum vitas, quas in eo exilio naclus sum, perlegi. In quibus ego docti alicuius viri manus & censuram iamdiu desiderabam, quòd temporum ruditate, qua conscriptæ sunt, multa perperam, nonnulla non verè, alia dicta essent extra rem: qualia multa in omnium ferè nationum annalibus reperiuntur: vt nullibi frequentius, & impuniùs peccatur, quàm in historijs. Cœpi itaq; nonnulla notare, quæ temporum rationi, & Regni monumentis repugnabant: superflua etiam obelis expungere: alia scitu digna, quæ occurrebant, addere. Cum verò ea numero creuissent, id quod ludens, & animi recreandi causa cœperam, seriò mihi agendum, & ad vmbilicũ perducere.

endum putavi, magnoq; & continuato labore, ita perfeci,
vt doctis nonnullis digna ea nostra visa sint, quæ lucē expe-
rrentur. Dum itaq; factum meum parturio, & iam de edi-
tione cogito, Clarissimus vir Ioānes à Sylua Comes Portale
grensis, cui animi mei propositum aperueram, ardorē mihi
ostendit Iosephi cuiusdam Teixeira Lusitani monachi, Lu-
tetiæ Parisiorum excusam, Regum Portugaliae stemmata
continētem. In qua cum pleraq; reperiissem cū scriptis meis
è diametro pugnantia, ad quæ respōdere videbar prouocari,
ecce libellus ipsius Iosephi nomine editus, Lutetiæ etiam
excūsus, miris deliriorum portētis scatens, mihi offertur:
& ita alter labor iniunctus, Augiæ scilicet bouile (quod di-
citur) repurgandū. Anceps eram quid agerem. Hinc enim
authoris obscuritas, & imperitia me à respōdendo retrabe-
bat: ne responsione mea, dignus ille fieret, qui vinceretur.
Alia ex parte, cum illa non tam contra scripta mea, quàm
contra patriam pugnarent, non fui, apud me plus valere
existimationis meæ, quàm publicæ vtilitatis rationē: & cum
tali concertatore in certamen descēdere, non erubui. si emē-
dare, & admonere errātem, certamen est, & non beneficiū.
Verebar enim, ne ille Gallos homines nostrarū rerum igna-
ros, quos circūducere satagebat, in errorem traheret, & fal-
sas inter illos seferet opiniones. Cum enim nulla natio sit,
quæ proprios non habeat annales, ea forma, qua omnibus
vulgati sint & noti, Lusitanorum qui rerū gestarū gloria,
non cum præsentibus quibusuis, sed cum Græcorū & Ro-
mas

manorū laudatissimis illis certare possint, omnia ferè gesta
muta sunt, & nescio Principum incuria, an scriptorum pe-
nuria, in profundissimis puteis demersa: atque in privato
paucorū vsu, quod publicū & notum omnibus fieri debuit.
Quò maiora igitur ille habuit ad fallendū adminicula, cò
magis mei officij putavi, nonnulla impugnare, & illius ve-
nenatæ arboris imposturā detegere, antequàm altiores ra-
dices ageret. Hanc igitur cēsuram, & veram Regum Por-
tugaliæ genealogiam, nemo erat, cui potiori iure dicarem,
quàm tibi Princeps humanissime. Nam si in consecrãdis
ingenij monimētis, authores eos semper quasuerunt patronos,
qui nobilitate, autoritate, aut eruditione præstarent, quò
tuti à calūniatoribus essent, hæc in te ita simul conspirāt,
vt quod cui antecellat, dubiū sit. Nobilitas enim tua, qua
omnes tui gradus Principes excellis, non ob id solum sūma
est, quòd Maximiliani Cesaris, & Mariæ Augustæ filius sis,
Caroli etiam Quinti, & Fernandi Imperatorum nepos, & à
tot Imperatoribus, & magnis Regibus prognatus, quoniã &
hoc vt fortunæ bonū alij, qui tui dissimilis esset, poterat cō-
tingere: sed quòd Imperio dignus videaris, & virtutū regnū
tencas. Quarū si tātum non præbuissets specimen in omni-
bus tuæ adolescētiae actionibus, & senili ista iuuetute, ma-
ximū argumentū tuorū morum, iudicij, & prudentiæ esset,
quòd Philippus auūculus tuus, Regū omnium cordatissimus,
florētissimo Lusitanorū Imperio, quod non per Europam
modò, sed per Africam, & Asiam tam latè extēditur, &

cui

cui tot Reges colla submittūt, te vnū moderatorē elegit.
Cuius iudiciū, ne videretur amare labi, opportunè cōfirmā-
uit Gregorius XIII. Pontifex Max. vii. sapiētissimus, qui
te in purpuratorū patrū collegiū cooptatū, florētī ista eta-
te, legatum Sedis Apostolicæ in eodē Imperio cōstituit. Ex
quo quāta tua sit apud omnes authoritas, manifestò appa-
ret. Literarū aut humanarū studia, philosophiæ, theologiæ,
& matheseos, quāta cura & assiduitate, à puero fueris am-
plexus, multa tui ingenij specimina testātur, & fauor, quo
litteratos homines prosequeris. Non ingrātā igitur tibi fore
putauī lucubratiunculā hanc, tum quòd de Regibus proge-
nitoribus tuis agat, tum quòd nōnulla circa eorū originem
à me referūtur, quæ diligētes alioqui in historia viros fese-
lerūt. Hoc verò alacrius cōfidimus, quòd te historiarū le-
ctiōne scimus detineri, quæ nihil iucūdus, nihil vtilius, &
Principibus viris, qui Reipub. gubernaculis a moti sunt,
magis necessariū. Cum enim ita natura cōparatum sit, vt
humani casus, veluti in orbē, sui similes sepe recurrant, &
ex præteritis præsentia atq; etiā futura debeamus estimare,
& præiudiciū ad actiones nostras inde facere, statò huius
Lusitanæ Reipub. res tractabis dexterius, quò maiore no-
titiā eorum habueris, quæ Reges illi maiores tui, tam pace,
quàm bello egerūt. Vt enim periti m: dici non iisdē remedijs
vbiq; vtūtur, sed ijs, quæ regionis mores, & natura exposcūt,
ita Respublicæ exēplis domesticis, non aliūde petitis
gubernari debēt. Vale Principū decus, & me in
tutelam tuam suscipe.

non potuit. Dum enim in militiam pergit, factus scilicet ex sacerdote gladiator, omnem technam ad nos allatus prodidit: ut qui remeare in Galliam non sperabat. Quó tamen ruptis compedibus, breui euolauit, ad nos iterum (ut ille motoriam semper agit fabulam) fortasse rediturus. Hæc vos de opere, & de auctore scire volui tanquam fabulæ argumentum, ut inde æstimetis, qua fide, qua vetecundia, qua etiam vicia (quod in auctoribus solet requiri) author iste noster sit. Vos tamen insania illius frui mini: & lucubratiunculam hanc, in qua multa non vulgaria, ab alijs prætermissa, aut ignorata tradimus, Iosephi huius impudentiæ & inscitæ debere fatemini.

Valete.

EDVARDI NONII¹
LEONIS IVRISCONSULTI
CENSURÆ IN FRATRIS IOSEPHI
TEIXERÆ LIBELLVM DE
REGVM PORTV GALIÆ
ORIGINE.

T NULLA RES EST,
tum ad Rempub. gubernandam,
tum ad vitam rectè instituendam
vtilior, quàm historiarum notitia,
ita nulla nocentior est, quàm si hæ
corrumpantur, & falsæ pro veris,
& genuinis posteritati mandentur. Quemadmo-
dum enim viæ error in diuersa, quàm expediat
loca nos ducit, non secus ficti rerum humanarum
casus, & exitus, qui nobis obijciuntur, sensum
conturbant, & in præposteras nos traducunt opi-
niones. Vnde non minori supplicio mihi semper
digni visi sunt, qui historias adulterant, quàm
qui numos falsò cudunt, aut fontem publicitus
scatentem, vnde omnes hauriunt, letali veneno
inficiunt. Nullos rursus de Repub. magis bene-

CENSURÆ

mereri existimo, quàm qui ex historijs ita errores sustulerunt, ne alij per imperitiam laberentur. Quid enim aliud est, iuxta naturalis iuris præcepta, erranti viam monstrare? Quid aliud cadenti manum porrigere? Hoc verò non in historijs modò, in quibus maius periculum erat, sed in alijs disciplinis optimos & graues viros fecisse, legimus. Quorum factum non reprehensione, sed laude dignum habitum est. Cum igitur famosus hic Iosephi Teixeira libellus ad nos peruenisset, in quo non in patriam modò, contra quam arma sumpsit, & armatos concitauit, sed in ipsa numina etiam debacchatus esset, & meras calumnias, & mendacia pro historijs, & veris traditionibus effudisset, nemini potiori iure, quàm mihi incumbere responsonem sum arbitratum, qui ex diametro pugnancia literis mandassem. Nec enim me, qui ab omni ambitione alienissimus semper fuerim, eo animo Censoris officium aucupari voluisse, vt aliquid inde laudis reportarem, credere par est, cum in tam obscurum & imperitum authorem scribendo, verendum mihi magis esset, ne existimationis meæ (si qua est) facerem iacturam. Cum tamen in patriam falsæ illæ Iosephi narrationes tenderent, non potui non commoueri, atq; etiam non

non excandescere. Humani enim animi cum no-
uitatis studio, à naturali quadam propensione te-
neantur, & interdum eius specie illecti, non satis
quod obiectum est attendentes, vana pro veris,
pro solidis inania amplectentur, periculum erat,
ne inter exteros homines nostrarum rerum impe-
ritos, nugatoris huius figmenta latius serperent.
Mea etiam interesse arbitratus sum, ne libris meis,
quos de Regum Lusitanorum vitis propediem,
Deo auspice, in lucem editurus sum, præiudicium
fieret, præoccupatis his erroribus lectorum animis.
Hos igitur commonefaciendos putavi, vt tãquam
iudices æquos, & neutri parti fauentes, ad legen-
dum, & iudicandum nostra præpararem. Errata
autem omnia, & ineptias huius authoris non su-
mus profecuti (longum enim id esset) sed ea tan-
tum, quæ historiæ nostræ rationibus aduersari vi-
debantur. Maledicta etiam & conuicia omisimus,
quòd illa laqueo magis, quàm calamo erant vine-
dicanda. Sed iam præiudicentem illum audiamus.

Egregium enim hoc opus in præludia diuisit
& tractatum, ne scilicet illotis
manibus, rem tantam
aggrederetur.

CENSURÆ
IN PRÆLUDIO.

A N N O Ducentesimo Nonagesimo, ante aduentum Domini, Gallos Celtas, & Braccatos in Hispaniam esse profectos, historiarum monumentis proditum est, à quibus primum Interamnis provincia occupata est, vbi conditis à se ciuitatibus, tum Portugalie (quippe quæ Gallis portus cuiusdam, & per fugij instar erat) tum Braccaræ, ab ipsis met Gallis Braccatis, nomen imposuerunt.

CENSURA PRIMA.

H O Csumpsit ex Ioanne Vazæo, eo tantum mutato, quòd quæ ille sub dubio reliquit, hic impudenter affirmat, assuens aliquid ex Floriano Campensi, more interpolatorum. Portugalie verò nomen nihil commune habere cum Gallis, certum est. A Portu enim & Cale dictum esse, eruditorum omnium est opinio. Erat quippe Cale oppidum antiquissimum ad Durij ostium. Id cum esset in colle situm, qui flumini imminebat, nec piscatoribus, quibus præcipue incolebatur, & ijs, qui in mari

mari versabantur, facilem haberet seruitutem, planiori in loco, in ripa scilicet, quam illi Portum vocabant, coepit habitari. Cum autem paulatim creuisset, & in ciuitatis dignitatem deuenisset, Portus Calis, & inde Portuale, & Portugalia (affines enim sunt præcipuè apud nos c. & g.) coepit appellari. Inde eius ciuitatis Episcopus, Portualensis in antiquis Concilijs nominabatur. Diffusum est postea hoc ad Bracharos Galleciæ partem, qui Portualenses item dicti sunt. Procedenti verò tempore, etiam ultra Dioccesim deriuatum in proximas ciuitates. Vnde dubij vitæ causa, Episcopus, qui antea Portualensis dicebatur, Portuensis dici coepit. Hoc testantur Eduardus Galbanus, qui Alfonsi. I. Regis Portugaliæ vitam scripsit, & Andreas Resendius Lusitanarum antiquitatum maximus indagator, in epistola ad Bartholomæum Kebedium, Hieronymus Osorius Episcopus Syluensis, in vita Emmanuelis Regis, & Iacobus Menetius Vasconcellus, tam omnium literarum, quam iuris scientissimus, & in carmine cum veteribus illis comparandus, in commentarijs de antiquitatibus Lusitaniæ. Cuius rei authorem habent Imperatorem Antoninum, qui Cale oppidum in ea collocat parte. Habent & concilia Toletana,

in quibus de Episcopis Portucalensibus fit mentio.

INteramnis provincia priuatim Portugaliae ciuitati nomen sibi iure communiori vendicans, verè unica & antiqua propriae Portugaliae appellatione audiijt, ab anno CCXC. ante aduentum Domini ad eius natiuitatis annum MCXXXIX. Tunc enim Alfonso Henricus Portugaliae Dux, ab exercitu suo Rex Portugaliae saluatus, Lusitaniae vocem in Portugaliae appellationem, alioqui impropriad, commutauit.

CENSURA II.

HOC etiam falsum est. Portucalensis enim ciuitatis mentio, Romanorum tempore, à nemine facta est, & ipsa ratio nominis indicat, vigente iam barbarie cœpisse, hoc est, in vltimis Romanorum temporibus, aut primis Gothorum. Hoc confirmat Antonini Cæsaris mentio de Cale, non de Portucalia, cuius imperium cœpit auno à Christo nato CXXXVII. non XL. aut XLI. vt historici tradunt. Quod ex plurimis Ptolemæi septem errantium syderum obseruationibus, sub tēpore Adriani & Antonini, eruditissimus theologus, & mathematicus, Iosephus Sobrinus Serenissimi Principis Alberti Cardinalis Legati cappellanus

nus & signifer optimè collegit. Quæ enim historici tradunt ab illis Ptolemæi obseruatis, discrepant. Et ab Antonini tempore vsque ad Gothorum regnum, de Portucalia nullam mentionem fieri vidimus. Nihil verò credimus, antiquius de ea vrbe posse reperiri, quàm quòd regnante Flauio Ricaredo Gothorum Rege, legimus tertio cõcilio Toletano, quod maximo Episcoporum conuentu celebratum est anno DLXXXIX. interfuisse Cõstantium Episcopum Portucalensem, & Argiouitrum postea eiusdem ciuitatis Episcopum, qui Constantio videtur suffectus, durante concilio, quòd in eo fortè mortuus sit. Et concilio quarto, quod Sisenandi Regis tempore Toleti coactum est, anno, secundum Ambrosij Moralis computationem DCXXXIII. aut secundum Vasæum, DCXXXIII. interfuit Ansuulfus Portucalensis.

CENSURA III.

IN eo etiam quod ait, ante annũ MCXXXIX. In quo Alfonsus Henricus Rex salutatus est, solum ciuitati Portucalensi, & prouinciæ Interamni, Portugalix nomen competijse, & non ei Lusitanix parti, quæ est ultra Durium, errat toto cælo, & si
bi

bi ipsi repugnat. Contrarium enim affirmat inferius in Alfonsi. I. elogio. A ciuitate enim in provinciam Interamnem diffusum est Portugaliæ nomen (vt dictum est) & ab Interamni, in ciuitates ultra Durium à Sarracenis recuperatas, hoc est, Conimbricam, Lamecã, Vileum, quæ pars Lusitaniæ sunt. Quicquid enim Reges Legionenses ultra Durium, hoc est, in Lusitaniã à Sarracenis vindicabant, id Portugaliæ Interamni accrescebat nomine, vt etiã dominio. Vnde Garsias, qui Rex Galleciæ à patre Fernando institutus est, Portugaliæ item Rex dicebatur, propter eas Lusitaniæ ciuitates. Henrico etiam Alfonsi. I. Regis patri, cui Alfonsus. VI. Castellæ & Legionis filiam Tarasiam vxorem collocauit, Portugaliæ Comitatum nomine dotis dedit, cuius caput per ea tempora erat, non Portuensis ciuitas, sed Conimbrica, quæ Lusitaniæ provinciam est, vt hic vanissimus homo inferius fateatur, & apud nos notissimum est, tam ex Portugaliæ, & Castellæ annalibus, quàm ex publicis monumentis. Quorum multa possemus afferre exempla, sed vno tantum ex innumeris, quæ in Regio vidimus archiuo, satisfecisse videbimur.

*EGO Alfonsus diuina providentia Portugaliæ Princeps,
magni Imperatoris Alfonsi nepos, Comitis D. Henrici, &*

prom.

Reginae Tarasie filius, nulla necessitate compulsus, sed prompta ac beneuola voluntate, & diuino amore commotus, ecclesie Sanctae Crucis, atq; fratribus ibidem conuorantibus, facio cautum ad illam nostram Eremitam Sancti Romani, sitam iuxta castrum Senae, &c. Era M.C.Lxxvj. Subsignatio autem ita erat. Ego Alfonsus Portugaliae Princeps.

IN ELOGIO COMITIS HENRICI.

Eustachius Comes Bononiae huius nominis II. Eustachij. I. filius uxorem duxit Idam, Godoffredi III. Gibberi Ducis Lotharingiae filiam.

CENSURA IIII.

QVAE praecesserunt sunt praeludia, nunc quod felix, faustumq; sit, incipit tractatus. Et hic etiam noster stemmatographus in ipso portu impegit. Ida enim non filia, sed soror fuit Godoffredi Gibberi. Godoffredus quippe Barbatus cognomento, tam Godoffredi Gibberi, quam Idae pater fuit. Gibber tamen quod liberos non haberet, Godoffredum Bullonium nepotem ex sorore Ida adoptauit, eiq; Lotharingiae ducatum, & Bul-

B lonij

Ionij Dynastiam reliquit. Cuius rei authores sunt Paul. Æmylius, Guillelmus Archiepiscopus Tyri, Ioannes Nauclerus, & omnes Galli historici quot quot sunt. Lotharingi autem scriptores, quibus de suis rebus maior fides videtur adhibenda, in hoc ab eis dissentiunt, qui Godoffredo Bullonio ducatum non adoptione auunculi, sed hæreditate matris obuénisse contendunt. Idam enim fratri Gibbero successisse dicunt, & Bullonium matris. Quorum sententiæ adstipulantur fragmenta historiæ Raimberti Episcopi Verdunensis, de Vitis Ducum Lotharingiæ Verduni reperta, de quibus Frânciscus Rosierius in Stemmatibus Lotharingiæ, ubi hæc de Godoffredo Gibbero:

VIR prudens, atque fidelis, omnibus amabilis, cum florere inciperet, suorum dolo vita priuatur, nihil liberorum ex uxore sua D. Mathilde filia Domini Bonifacij Lucensis Hetrusci Comararchi relinquens. Quo mortuo, Lotharingiæ luctus factus est magnus, à Cæsareq; multum reputatus est. Sepultus autem fuit in eade beate Mariæ iuxta portam, anno Domini M L XXVIII. Sui verò Ducatus in manus Idæ sororis suæ, uxoris D. Eustachij Comitis Bononiensis supra mare venerunt, quæ viro suo generosam prolem genuit, quatuor videlicet mares, Eustachium, Conitem, Godoffredum inchtum, Balduinum, Guillelmum

num, ac duas fœmellas sacras virgines, Idam atque Mathildem, ut ipse multoties audiui à patre meo atque prædecesfore Richardo, qui multum charus erat Domino Godofredo Bullonio. Hæc Raimbertus. Ex quibus etiam patet, Idam sororem, non filiam fuisse Godoffredi Gibberi.

H Abuit Godoffredum Comitem Bononiæ, & ratione matris, Lotharingiæ Ducem.

CENSURA V.

H Oc est falsum. Comitatus quippe Bononiæ ad Godoffredum non peruenit, nec ad Balduinum, qui superstitite adhuc patre Eustachio decesserunt. Eustachio autē seniori Eustachius filius successit. Quod etiam ex præfagio constat matris Idæ, de quo Guillelmus Archiepiscopus Tyri lib. ix. de bello sacro, cap. vj. Bullonij autem fuit Comes, aut secundum alios Dux, ea ratione, qua & Lotharingiæ. Est autem Bullonium, oppidū Ducatus nunc Luxemburgensis, olim vero caput Comitatus, seu Ducatus, quod tempore expeditionis Syriacæ, Godoffredus Sperto Episcopo Leodiensi vendidit, ad belli sacri sumptus, maiori gloria, ut tunc dicebant, venditoris, quam emptoris. Vnde

Episcopi Leodienses Ducis Bullonienses appellan-
 tur hodie. Hoc tam notum est, vt testimonijs
 non indigeat.

ET Balduinum Edessanum Comitem, & Godoffredi
 fratris in Ducatu, ac Regno Hierusalem successorem.

CENSURA VI.

DElirat hic Iosephus. Mortuo namq; Godof-
 fredo Bullonio Rege, Ducatus Lotharingæ
 ad Imperatorem Henricum III. deuolutus est, in-
 certum iure ne imperij an alio, & illum Henrico
 Lemburgensi concessit, qui ipsius Henrici partes
 sequebatur aduersus filium Henricum, quem po-
 stea Henricus ipse V. rerum potitus, Ducatu Lo-
 tharingæ spoliauit, eumq; Godoffredo cognomé-
 to Barbato Comiti Louaniensi obtulit, vt tradit
 Iacobus Meyerus rerum Flandricarum scriptor
 diligentissimus. Ludouicus verò Guicciardinus in
 descriptione Germaniæ inferioris, non totum Du-
 catum celsisse Comiti Louanienti, sed Lotharin-
 giæ partem inferiorem, Brabantiam scilicet: supe-
 riorem autem Theodorico Godoffredi Bullonij
 nepoti, quæ nunc Lotharingæ Dynastia est in do-
 mi-

minio Vadamontanorum. Hunc autem Theodoricum, dicunt illi, fuisse patrē Guillelmi Iainuillæ Baronis, cuius filium falsò asserūt, esse Henricum Comitem Portugalix.

H Abuit & Guillelmum Baronem Iainuille, qui viciario fratrum Godoffredi, & Balduini iure, gubernaculo Lotharingiæ præfuit, Ducatusq; non Regni hereditatem adiit.

CENSURA VII.

ET hoc falsum esse, ex superioribus constat. Ostendimus enim, mortuo Rege Godoffredo, Imperatori Henrico accessisse Lotharingæ Dynastiam, eiusq; beneficio ad alios transiisse. Nec enim iure ad Guillelmum deferri poterat, quem præcedebat Eustachius maior ætate, qui superstes fuit Balduino fratri. Eum enim maior procerum pars ad Hierosolymitanum regnum vocabat, spreto Balduino Burgensi, qui non legitimè electus dicebatur. Quod ille, seditionum vitandarum causa, recusauit, illud addens: nolle se in eo Regno belli occasionem præbere, in quo Christus mundi assertor pro pace humani generis sanguinem propriū effuderat. Nec dicendum est, Eustachium sine liberis.

CENSURÆ

beris decessisse, qui Mathildem reliquit nuptam Stephano Comiti Blesensi, qui postea Rex fuit Angliæ, ex quo Bononienses Comites processerunt, vt suo loco latiùs dicemus.

Guillelmus vxorem duxit Gertrudem, Arnulphi Comitis Lucensis filiam, ex qua illi editi sunt liberi Theodoricus successor, Henricus Comes de Lemburg, à quo Portugaliæ Reges originem ducunt. Et paulò post. Anno MLXXXVIII. Henricus Comes de Lemburg in Portugalam appulit, maxima equitum Gallorum caterua stipatus, in quibus præ cæteris, imminebant Raymundus Burgundus, Guillelmi Burgundiæ Comitis filius, & Raymundus Comes Tolosæ & Sancti Aegidij, qui ipsius Comitis de Lemburg auunculus fuit.

CENSURA VIII.

ERRAT hîc multipliciter vt enim è centoniis, & multorum plumis, suam hanc egregiã rhapsodiam concinnauit, tam malè coherens inter se, quæ narrat, quàm varij sunt authores ex quibus transcripsit. Id præsertim, quod ab Vuolfango Lazio sumpsit, homine rerum Germanicarum nescio quàm perito, nostrarum certe imperitissimo,

mo, vt qui aliena fide scripsit non sua. Henricum igitur Comitem Portugalix non fuisse illum Lemburgensem, quem illi volūt manifestissimè liquet, subducta temporis ratione, quæ præcipuum historix fundamentum est. Per ea enim tempora, quibus Henricus noster Portugalix Comes in Hispania degebat, filios procreabat, socero in liberanda Hispania à Sarracenorum tyrannide opem ferebat, & Comitatus sui terminos dilatabat, Lemburgensis ille Henricus Imperatoris Henrici III. propinquus, in Germania magnis bellorum fluctibus iactabatur. Vigebat enim per id tempus bellum ciuile, inter illum Henricum Cæsarem III. & Henricum filium, quo, Lemburgensis senioris Hèrici partes secutus, se implicuit. In cuius beneficij gratiam, Henricus eum Ducem Lotharingix in locum Godoffredi Regis Hierosolymitani vita functi suffecit, anno MC. vt iam diximus. Quem postea Henricus V. Imperium adeptus anno MCVI. Ducatu priuat. Hunc eundem Hèricum postea anno MC LXXII. tradit Remaclus, creatum fuisse Comitem Lemburgensem à Imperatore Federico. I. Hunc etiam tradunt multi, sine liberis decessisse, quorum recentissimus est Pontus Euterius Delphius, in historia Burgūdicarum

rerum, in genealogia Brabantica. Et notissimum est, Henticum Comitem Portugalix liberos reliquisse, & patrem fuisse Alfonsi. I. Regis. Præterea ex temporum supputatione, magis apparet illum fuisse coætaneum Alfonsi Regis, quàm patris Hérici. Nam Portugalix Comes ab anno MLXXXIX. quo in Hispaniam appulit, semper in ea cômoratus est, ut qui uxorem ibi duxit, & Dynastiam Portugalix habebat, & qui anno MCIII filium sustulit Alfonsum præter alios: & anno MCXII. vita functus est, cùm XXI. annis Comitatu potitus esset. Ex quibus planè constat, alium fuisse Henticum Comitem Portugalix, alium Henticû Comitem Lemburgensem.

Huc accedunt certissimæ coniecturæ, quæ cùm veritate nitantur, per se maximè congruunt. Si enim Guillelmus Iainuillæ Baro minimus erat natu, & ob id domi fuit relictus à fratribus ad expeditionem Syriacam proficiscentibus, quorum Godoffredus anno MC, Balduinus verò MCXVIII obierunt, quomodo Henricus filius Guillelmi potuit in Hispaniam venire anno MLXXXVIII? aut quomodo potuit eo tempore esse Comes Lotharingæ, si tunc patruus eius viuebat Godoffredus?

dus? aut qui poterat Comes esse Lemburgensis, si is Comitatus ab anno MCLXXII incepit: cum verum sit Henricum Portugaliæ Comitem anno MCXII decessisse? Deniq; quomodo se potuit partiri vnus Henricus inter Alfonsum Hispaniarum Regem, & Henricum Germaniæ Imperatorem, vt vno & eodem tempore militaret in Hispania, & in Germania, nisi fortè Amphitryonis fabula renouata est? Alia probabilior coniectura est, quòd nulli Principes eo tempore magis ambitiosi in titulis ostentandis fuere, quàm Reges Hispaniæ. Rex enim Alfonsus VI. Castellæ & Legionis, qui nec toti Hispaniæ dominabatur, sed maiori eius parte potiebantur Reges Aragoniæ, Nauarræ, Granatæ, & Comites Barchinonenses, Hispaniarum se vocabat Imperatorem. Alfonsus item Henricus Rex Portugaliæ. l. Princeps inuictus, & toto orbe celebris, propter incomparabilem fortitudinem animi, cuius nomen instar erat magnorum titulorum, non modò suos titulos, sed patris & matris, & aui, & vxoris etiam accumulabat, hoc modo. *EGO Alfonsus Rex Portugaliæ, Comitis Henrici, & Regine Tarasiæ filius, magniq; Alfonsi Imperatoris, nepos, vnà cum vxore mea Domina Masalda filia Comitis Amedei de Mauriana, &c.*

Et Alfonsus III. qui coniugis Mathildis causa fuerat Comes Bononiæ, tam repudiata, quam mortua vxore, quo tempore Bononia extraneis hæredibus Mathildis cesserat, Regem Portugalix & Comitem Bononiæ, vsq; ad vitæ vltimum diem inscribi se voluit, vt ex omnibus eius constat diplomatibus. Verisimile igitur erat, si Henricus Lemburgi fuisset Comes, aut Lotharingix, vt alij volunt, id titulis suis additurum, ea præsertim ratione, quòd Portugalix Comitatus erat dotalis. Titulo autem huiusmodi utebatur, vt vidimus in legibus, quas forales nostri vocant, ab ipso Henrico latis oppido Saatano, anno MCXI. *Ego Dominus Henricus vna cum consensu coniugis mee Tarasie, magni Regis Tolctani Imperatoris filia.* Et in foralibus Saurij oppidi anno eodem. *IN DEI nomine. Placuit mihi Comiti Henrico, & vxori mee, Regis Domini Alfonsi filie Tarasie, &c.* Fuit igitur (ne indecisa hæc relinquatur questio) Henricus natione Burgundus, Guillelmi Comitis Burgundiæ nepos ex fratre, Raymundi verò Comitis Gallicix, & Galisti II. Pontificis Maximi, patruelis, vt latius in ipsius Henrici vita ostendemus. Nos enim hic Censoris officio, non historici fungi volumus.

CENSURA IX.

QVOD ait Henricum in Hispaniam venisse stipatum caterua equitum Gallorum, è quibus erat Raymundus Burgūdiæ Comititis filius, & Raymundus Comes Tolosanus, sunt mera nugamenta. Et si enim sanguinis nobilitate, ij omnes æquales essent, Tolosanus eis dignitate, & potentia præstabat, vt qui Narbonensis totius ferè prouinciæ Dominus erat. Quare venientibus simul, magis ipse Dux, quam comes & affecla erat futurus.

CENSURA X.

QVOD etiam ait, Comitem Tolosanum auunculum fuisse Henrici, ridiculè profecto scurratur. Mendacem enim oportebat esse memorem. Nam paulò superiùs dixerat, Henricum filium fuisse Guillelmi, & Getrudis Comititis Lucensis filix. Quare necesse erat, Comitem Tolosanum si auunculus Henrici erat, filiū esse etiam Lucensis Comititis, & fratrem Getrudis. Certum tamen est (vt constat ex historicis Gallis, & ex Zurita nostro) illum recta linea descendisse

ex Comitibus Tolosæ & Prouinciæ: quorum primus fuit Terfinus, cui successit Isauredus, Isauredo Bertrandus, Bertrando Guillelmus, Guillelmo Raymundus Sancti Ægidij, Raymundo Guillelmo Taglia ferrus, Guillelmo Pontius, Pontio Aymericus, Aymerico Raymundus hic iunior, de quo agimus. Ex quo potest sumi coniectura, quam veræ sint cæteræ huius nostri historici narrationes.

HENRICVS Comes de Lemburg, propter res egregias summa cum vitæ integritate, domi, militiaq; gestas, ab Alfonso VI. Castella Rege primus Portugaliæ Comitatu insignitus est. Quam prouinciam pater eius Ferdinandus, cum titulo Regio, filio suo Garsia, simul cum Gallectia in vita dederat.

CENSURA XI.

QUOD hîc ait, superius negauit, vt qui ex libris authorum inter se diuersa sentientiū, sine iudicio hæc corrasit. Dixerat enim Portugaliæ nomen, non nisi ab eo tempore, quo Alfonso I. Rex salutatus est, in Lusitaniam fuisse extensum. In quo hallucinatus est.

ALFONSVS I. Henrici filius Comitatu Portugaliae successione iure gausus est, Ducisq. appellationem per XXVII. annos obtinuit.

CENSURA XII.

ERRAT & hic, & habet authores erroris. Alfonsus enim, quandiu mater vixit, ad qua Comitatus Portugaliae, vt dotalis pertinebat, Infans appellatus est, vt etiam viuente patre. Mortua autem matre, Princeps Portugaliae dicebatur, vsque ad Orichienfe praelium, quo Regem eum salutarunt anno MCXXXIX, Quod ex tenore multorum diplomatum constat, quorum copiam mihi fecit, cum multis alijs antiquitatis thesauris, Antonius Castilius, a consilijs Catholicae Maiestatis, & Regionum scriniorum Praefectus, vir limatissimi iudicij, & qui ad iurisprudentiam, omnium literarum peritiam coniunxit. Ex quibus referam vnum Henrici temporis, alterum Tarasiae, tertium ipsius Alfonsi. In forali igitur lege oppidi Constantini Panoiae rum, ea erat inscriptio.

Ego Comes D. Henricus una pariter cum uxore mea In-
fante Domina Tarasia, &c.

Et subscriptio hoc modo.

Ego Comes D. Henricus & uxor mea Infans Domina
Tarasia manu nostra roborauimus. Era MCXXXIII.

Ego Infans Alfonsus filius Henrici Comitis & Infantis
D. Tarasie authorizo & confirmo & roboro istam char-
tam quam fecit pater meus & mater mea regnante Domi-
no Alfonsi in Legionē.

IN concessione iuris Caūti (ut vulgò dicunt)
oppidi Alpendoradæ, quod Tarasia Regina Al-
fonsi mater instituit anno MCLXI. ita erat
subscriptum.

EGO Regina Tarasia Domini Regis Alfonsi filia, con-
cedo tibi Sarracino Vanegas &c. Supradicta Regina
Domina Tarasia, quæ hanc chartam firmitudinis proprijs
manibus roborauit, &c.

EGO Alfonsus Infans mandauit, & concessi supradicta
fieri, sicut factum resonant, pro amore Christi & Eccle-
siae libertate, & pro Sarracino Vanegas qui me multis ve-
bis rogauit, & hanc chartam proprijs manibus roborauit.

IN ea verò donatione, quam supra retulimus
in Censura III. de Eremita Sancti Romani, ostē-
dimus anno MCLXXVI. quo tempore mater è

viuis iam concesserat, ita subscripsisse. *Ego Alfonso
sus Portugaliæ Princeps.*

ALFONSO nupsit *Mafalda Manrique de Lara, filia
Henrici Comitis de Lara, & Principis de Molina
magne apud Castellanos notæ.*

CENSURA XIII.

NVgatur hîc noster author cum alijs geogra-
phiæ & historiarum imperitis, quos secutus
est, qui cum legissent apud Rodericum Ximeniũ
Archiepiscopum Toletanum, Regem Alfon-
sum, duxisse in vxorem filiam Comitis Morienæ,
nec scirent, vbi gentium is esset Comitatus, credi-
derunt esse Molinam oppidum prouinciæ Tarra-
conensis. Fuit autem Mafalda Allobrox filia
Amedei II. Comitis Maurianæ, Principis per ea
tempora celebratissimi. Is enim est, qui beneficio
Henrici V. Imperatoris fuit Arelatensium Prorex,
Princeps & Vicarius sacri Imperij per Italiam, an-
nexis Comitatus Sabaudix (quem veluti gentili-
tium voluit eius titulis deinceps præferri) ditio-
ne Maurianensi, Tarantasiensi, Belgiensi, Augu-
stæ, Clabasi, Sedunensi, & Transalpina Secutia.

De

De quo nos multa diximus in vita Alfonsi. Hic Amedeus ex vxore Guigone secundum Paradinū, aut secundum Philibertum Pignonium, Mahalda filia Comitis Albonensis suscepit Humbertum huius nominis III Sabaudix Comitem. Ioannem valetudinarium, qui in cœnobio Diui Antonij vixit & obiit. Petrum, qui monasticam vitam egit. Adelaim nuptam Andreæ Comiti Angliæ Principi Mediolanensi, Othonis Cæsaris filio. Alasiam, quæ nupsit Humberto Bellioci Principi. Mafaldam, quam duxit hic Alfonsus I. Portugalix Rex, cui sanguinis necessitudine coniuncta erat, vt in ipsius Alfonsi vita ostendimus.

*S*cepta est illi Mafalda Raymundi Berengarij Barcinonæ Comitis coniunx.

CENSURA XIII.

VT hic sine delectu omnia transcribit cum suis mendis, narrat nobis hanc fabulam sumptam ex vulgari Alfonsi historia, quæ circumfertur. Alfonsus quippe Rex filiam non habuit Mafaldam. Natæ sunt enim ei ex vxore solum Vrraca, quæ nupsit Fernâdo Legionensi Regi, & Tarasia, quæ Philippo Flandrensi Comiti. Et ex concubina altera

tera Vrraca. Hoc constat ex diplomatibus, & monumentis Regis Alfonsi, quorum magnum numerum vidimus in Regio chartophylacio. In quibus omnibus, more illorum temporum, quo Regum filij legitimi confirmabant parentum donationes, & subscribebant, solum fit mentio Vrracæ & Tarasiæ, quæ cum Sanctio fratre subsignabant. Rodericus etiam Toletanus Archiepiscopus maximæ authoritatis & diligentia scriptor, qui ea ferè tempora attigit, agens de liberis Regis Alfonsi, Vrracam & Tarasiam tantum nominat. Nec si Mafaldam etiam haberet, locare eam poterat Raymundo Berengario Comiti Barchinonensi. Anno enim Domini MCXXXVII. ultimus Raymundorum, & Comitum Barchinonensium, uxorem duxerat Petronillam Ranimiri monachi Regis Aragoniæ filiam hæredem, cuius matrimonij causa, Comitatus Barchinonensis accessit Aragoniæ sceptro, nec separatus est in posterum ad hanc usque diem. Alfonsus autè Rex uxorem duxit anno MCXLVI. Unde apparet, impossibile fuisse illud matrimonium. Quo tempore etenim Mafalda potuit nasci, Raymundus erat iam senio confectus, & uxorem habebat Petronillam, quæ superstes fuit marito, & Regnum filio renútiavit, anno MCLXIII.

CENSURÆ

vt ex Aragoniæ annalibus patet.

ANNO MCLXIX. Alexander III. Summus Pontifex, in ecclesia Lateranensi, ei, successoribusq; suis, coronam ratam, firmamq; induxit.

CENSURA XV.

HIC etiam ineptit. Alexander enim III. Regnum Portugaliæ cōfirmavit Alfonso anno MCLXIX. Ipsas enim literas archetypas vidimus in Regijs scrinijs. Alexander autem III. ad Pontificatum ascendit anno MCCLIII. quo tempore in Portugalia Alfonsus III. regnabat. Et ita à confirmatione Alexandri III. ad Pontificatum Alexandri III. interfunt LXXXV. anni, quos hic noster bonus author deuorauit. Tanti momenti in historia est temporum ratio, ad veritatem indagandam.

IN SANCTII. ELOGIO.

QVÆ illi peperit Fernandum, qui ratione Iuannæ uxoris, Flandriæ Comitatum accipit. Hic bellū aduersus Philippum Augustum Gallie Regem gerens, bello

bello captus, Parisijs in arce Lupara, vitam cum morte commutauit.

CENSURA XVI.

HIC etiam errat. Fernandus enim Portugalię Infans, & Flandrię Comes, in bello illo sociali, quod cum Othone III. Imperatore, Ioãne Rege Anglię, Reginaldo Dampmartino, & alijs gessit aduersus Philippum Augustum Francorum Regem, captus ab eo in prælio illo apud Gallos celebri ad Bouinas, & perductus Lutetiam Parisiorum, in arce Lupara asseruatus est, vsque ad Philippi excessum. A Ludouico etiam VIII. quod conditiones quibus eum liberabat, vt nec sibi nec Flandris utiles, nec honestas non accepit, liberationem non impetrauit. Vnde in captiuitate vitam traxisse XII annos, & in vinculis obiisse, nonnulli authores tradunt. Alij redemptum tandem multo auro, & bello postea perduellem interiisse. Sed vtriq; falluntur. Mortuo namq; Ludouico VIII. Blãca Regina eius vxor à filio Ludouico IX. qui in Diuorum numerum relatus est, eius exorauit libertatem. Erat quippe Fernandus sanguine Blancę propinquus, & Alfonsi Regis Portugalię frater, cui Vrraca Blancę soror nupta erat.

Libertati autem restitutus anno MCCXXVII. ut Nicolaus Gilæus, & Meyerus tradunt, multa domi forisque præclare gessit. Sexennio deinde transacto, calculi cruciatu moritur Nouiomi: vbi corpore in cœnobium Marketij delato, viscera mandata sepulturæ, hoc insculpto Disticho, quod Meyerus scriptum reliquit.

*Fernandi proavos Hispania, Flandria corpus,
Cor cum visceribus continet iste locus.*

ET Petrum, cuius ditioni filie Armengol ratio Comitatum de Urgel adiecit. Post modum à Ioanne I. Aragonie Rege, insularum Maiorice, & Minorice Regnum illi delatum est.

CENSURA XVII.

DElirat hîc. Ut enim in vita Sanctij Regis latius ostendimus, Iacobus I. quem Aragonenses vocant Iaimium, Petro Infanti Portugaliæ, tum ratione propinquitatis, ut qui erat patris sui Petri consobrinus, tum in compensationem hæreditatis, quam causa Reginae Dulciæ matris suæ, sibi deberi dicebat, Maioricæ Regnum contulit. Id tamen, quia tueri à Sarracenorum iniurijs non
posse

posset, Regi Iacobo postea restituit, acceptis ab eo ciuitate Segorbiensi, Morella, & nonnullis alijs. Ab anno autem MCCXIII. quo Iacobus regnare cœpit ad Ioannem I. Aragoniæ Regem CLXXIII interfunt anni. Cœpit namq; anno MCC LXXXVII. quo iam Petrus decesserat.

Martinus Sanchez de Portugal, cui ducta in uxorem est Eulalia Perez Comitis Petri Fernandi de Lancastro filia.

CENSURA XVIII.

ERRAT etiam in hoc noster historiographus. Ad ea enim vsque tempora non venerat in Hispaniam cognomentum Lancastrorum. Petrus autem ille Fernandus à Castro dictus est, & cognomento Castellanus, è familia nobilissima à Castro. Fuit quippe filius Fernandi Roderici à Castro, & Stephaniæ Castellæ Infantis, filiæ Regis Alfonsi VIII. de quo nos multa alibi. Hic ex Ximena Gometia filia Comitis Gometij sustulit Aluarum Perezium à Castro, & hanc Martini Sæctij uxorem: quæ non Eulalia, sed Ello dicta fuit, vt ex antiquis monumentis conuëtus Calatrauæ,
le

legisse se dicit Franciscus Rades in libro de Militia Calatrauensi, in vita Martini III. eius ordinis Magistri.

Rodericus Sanchez de Portugal, qui in infantia vitam finiuit.

CENSURA XIX.

HVNC ex annalibus nostris, & ex Petro Comite Barcellensi in suis genealogiarum commentarijs constat, non Infantem, sed iam virum factum perijsse, in prælio ad Portuensẽ ciuitatem commisso.

HVius Sanctij ætate, ordo Sancti Iacobi, & Cisterciensis de Auis exordium cepit.

CENSURA XX.

IN hoc maximè errat. Ordinẽ enim Cisterciensem à Rege Alfonso Henrico huius Sanctij patre, ex annalibus & antiquis monumentis tam Regiorum scriniorum, quàm Auisiensis Conuentus, cœpisse constat. Cuius sedem Eboræ collocauit, & Magistrum primum creauit Fernandum Monasterium,

terium, cui Maforam, & alia oppida à Sarracenis vindicata concessit. Tempore verò Alfonsi III. ad Castrum Auisiense sedes Magiftralis (vti illi vocant) translata est, vnde Militiæ nomen impositum fuit.

INnocentio III. Summo Pontifici centum auri libras munere misit.

CENSURA XXI.

NON hanc tam exiguam summam, si personas dantis & accipientis respicias, munere misit viuens. Sed cum testamento omnibus sui Regni cathedralibus ecclesijs ampla legata reliquisset, Innocentio III. tanquàm Principis omnium Ecclesiæ Præsuli, centum auri marchas etiam legauit, & ab eo voluntatem suam supremam ratâ esse petijt, vt ex ipsius constat testamento.

IN ALFONSI. II.
ELOGIO.

Sorores tres Reginae Vrracæ fuere, prima Blanca Ludouici VII. Gallie Regis coniunx, quæ Sancti Ludouici mater fuit.

CENSURA XXII.

ERRAT in historia. Ludouicus enim hic Octauus fuit, pater scilicet Ludouici IX. qui in Sanctorum catalogum adscriptus est. Condonare autem debent Galli Iosepho huic, homini scilicet in Portugalia nato & enutrito, de Gallorum Regum serie imperitiam, qui de Regibus Portugaliæ tanta mendaciorum portenta nobis inculcat.

Natus est *Alfonso II. filius illegitimus Martinus*
Alfonfus.

CENSURA XXIII.

Decipiuntur, qui huius Alfonsi Martinum Alfonsum filium fuisse dicunt. Cõstat enim ex antiquis monumentis, filium fuisse Alfonsi Comitæ Bononiensis, quem ex Sarracenicæ generis muliere sustulit, & proinde huius Alfonsi II. nepotem. Ad quem Soufæ cognomento Chichorri genus suum referunt.

CVM *Alfonfus IX. Castellæ Rex, ipsiusq. socer,*
arma in Guianam moturus esset, ab eo manum auxi-
liarem efflagitauit, quam non modò non porrexit, sed

vt ab incæpto desisteret admonuit. Id responsum ægerrimè ferens Alfonsus, in eas mœroris angustias pertractus est, quæ mortis ei ansam præbucere.

Additio ad hæc ita habet.

Amicitia & fides Regum Portugaliæ erga Reges Galliæ.

CENSURA XXIIII.

Ridiculè profecto hic à Rege Gallorum benevolentiam captat, & vt historiarum ignarus glossam (vt aiunt) ponit contra textum. Per id enim tempus Aquitania seu Guiena non sub Regibus Francorum, sed sub Regibus Anglorum erat. Hanc etenim olim Reges Francorum Northmanix Ducibus tradidere, qui cum Regnum Angliæ occupassent, vtrumq; confusum est. Post varias verò contétiones, Caroli VII auspicijs, Aquitania tandem ad Francos redijt. Verisimilius tamè est, quod ex annalibus nostris constat, hunc Regem Alfonsum Castellæ in mœrorem incidisse, quòd Alfonsus hic Portugaliæ ætate minor, affinitate gener, & sanguine coniunctus Placentiam, vrbem iam Portugaliæ propinquam, noluerit ad colloquium cum eo ire, sed socerum ad Regni limites vocauerit, fortè quòd ei nollet in re aliqua

parere, & similtates inter eos essent. Sic etiam in celeberrimo illo prælio ad Nauas Tolosæ aduersus Marrochiorum Imperatorem, socerum præsentia sua non iuuit, cui Reges Aragoniæ, Nauaræ, & mulei Principes ex Italia, Germania, & Gallia, religionis ergò interfuere. Lusitanos autem plurimos interfuisse memoriæ proditum est.

Qui Conuentum Sanctarenensem antiquitate secundum in toto ordine, & in Hispania primum, exædificauit.

CENSURA XXV.

CVM monachus sit egregius hic scriptor, & in conuentibus & monasterijs tot annos egerit, nescit quid intersit inter monasterium & conuentum. Monasteria igitur quia ex lapidibus & corporibus constant, ædificari possunt. Monasteriū enim locus est, in quo vita agitur solitaria. Conuentus non locum, sed personas respicit, & ex hominibus constat. Et nihil aliud est, quàm homines, qui in vnum locum conueniunt, quemadmodum confessus, homines in vnum locum confidentes, aut secundum Festum multitudo ex pluribus genero

generibus hominum contracta in vnum locum.
Cice. in Verrem: Cur prudētissimas, lectissimasq;
fœminas in tantum virorum conuentum infolias
tas, inuitasq; prodere cogis? Sic & Vergi. lib. 6.
Ænei.

*Dixerat Anchises, natumq; vnaq; Sibyllam
Conuentus trahit in medios, turbamq; sonantem,
Et tumulum capit, vnde omnes longo ordine possit,
Aduersos legere, & venientum discere vultus.*

Conuentus igitur, qui ex hominibus constat, ædificari non poterat.

IN ELOGIO SANCTII. II.

Animam efflauit Sanctius, nullis superstitionibus liberis,
Regno abdicatus.

CENSURA XXVI.

OB nimium Theologiæ studium, videtur Iosephus noster Canonistarum dogmata neglexisse: propterea igitur nobis narrat hanc historiam perperam, & (vt nostrates dicunt) contra textum expressum Innocentij in cap. Grandi, de suppl. neglig. Præla. lib. 6. qui Vicarium Regni dedit Sanctio fratrem Alfonsum Bononiæ Comitem: cuius

ius hæc sunt verba: *Per hoc autem non intendimus memorato Regi, vel ipsius legitimo filio, si quem habuerit, prædictum Regnum adimere, sed potius sibi & eidem Regno destructioni exposito, ac vobis ipsis in vita ipsius Regis, per sollicitudinem & providentiam Comitis consulere supradicti, &c.*

Si ergo Summus Pontifex Sanctio Regnum non statuebat adimere, nec filio eius, si habuisset, sed ei consulebat, vicarium dando, quomodo eum Regno abdicavit?

IN ALFONSI. III. ELOGIO.

ALFO^NSVS III. Bononiæ Comes, ex coniugali ratione Mathildis, ex qua suscepti sunt illi filij Ferdinandus, & secundum alios Petrus, qui quidem in pueritia in Olisiponensi civitate obiit, atque in Conventu S. Dominici ordinis Prædicatorum sepultus est. Robertus etiam, qui cum Mathilde matre apud Gallos mansit, & in Comitatu successit.

CENSURA XXVII.

QUOD hic patriæ hostis, Alfonso filios tribuit ex Mathilde Bononiensi, & Roberti furculum ex alia resectum arbore, in hæc
Por

Portugaliæ inserit, supplicio dignus erat, quòd historias adulterat, & iura familiarum confundit, non vt Antonij sui causæ faueret, cui id mendacium nihil proderat, sed vt aliorum gratiam iniret, à quibus se subornatū mihi coram sui cœnobij Præfecto, cum in vinculis esset, narrauit. Ego verò cum de hac cõfutāda fabula, in vita Alfonso latissimè egerim, statueram lectores eò ablegare. Sed quia sermone patrio scribimus, vt decet vitas Regum, & annales Regni scribi, veritus ne apud exteros, qui Lusitanicam linguam non callent, huius rei veritas lateret, diffusius quàm pro nostri instituti breuitate, genus, matrimonia, & successores Mathildis verè ex vetustis Portugaliæ non nimentis, & probatissimis Gallorum, & Flandrorum scriptoribus, in gratiam historiæ studiosorū explicabimus.

ET ne ab ouo (quod dicitur) Bononiensium stemmata repetamus, quæ ad rem nihil faciunt, ab Eustachio illo Seniori duorum Regum Hierosolymitanorum parente incipiemus. Ex Rhodolpho igitur Comite Bononiæ, & Rosella Comitissæ Sancti Pauli filia, nati sunt Godoffredus Episcopus Parisiensis, & is Eustachius Senior Bononiæ Comes. Eustachius verò ex vxore Ida filia

Godoffredi Barbatī Ducis Lotharingæ & Mosel-
lanæ, Arduenæ Bullonijq; Comitī habuit Go-
doffredum Bullonium, & Balduinum Reges Hie-
rusalem, Eustachium Iuniorē Comitē Bono-
niæ, & Guillelmum Baronem Iainuillæ. Eusta-
chius verò Iunior ex filia quadam Regis Scottiæ
unicam sustulit Mathildem, quæ Stephano Co-
miti Blesensi nupsit, ei scilicet, qui Rex postea
fuit Angliæ. Ex his nati sunt Guillelmus, & Eu-
stachius III. qui cum sine liberis decessissent, suc-
cessit eis Maria eorum soror. Quam cum esset
Abbatissa monasterij Rumelsientis, Henricus II.
Angliæ Rex inde extractam, Matthæo Elfatio
filio Theodorici Flandriæ Comitī locavit. Ex
eo incestuoso matrimonio nascuntur Ida Comi-
tissa Bononiæ, quæ Reginaldo Dampmartini Co-
miti, & Mathildis quæ Comiti Louaniensi nu-
psere. Ex Reginaldo & Ida natæ sunt Mathildis
hæc Comitissa Bononiæ, de qua agimus, quam
nonnulli Mariam per errorem vocabant, & Alis,
quæ Comiti cuidam Claramontis & Aruerniæ
locata est, ex quibus natus est Robertus, qui in
Comitatu Bononiensi & Auerniæ successit: &
quem falsò isti tribuunt Alfonso & Mathildi.
Mathildis enim Comitissa Philippo cognomēto

Crispo, Philippi Augusti Gallorum Regis filio nuplit anno MCCXVI. Ex Philippo & Mathilde nascitur vnica filia Ioanna, quæ cum Gualtero Castellionio nupsisset, obiit sine liberis, viuente adhuc matre. Mortuo verò Philippo Crispo anno MCCXXXIII. iuxta Meyerum, Mathildis sine liberis relicta secundò nupsit Alfonso Infanti Portugaliæ, filio Alfonsi Regis II. intuitu, vt videtur, materteræ Blancæ Gallorum Reginae, quæ Ludouici VIII. fuit vxor, mater verò Sancti Regis Ludouici. Hic verò cum in Portugaliani venisset, & ad Regium culmen esset euectus fratris morte, & iam non priuatam Comitum, sed publicam Regis personam sustineret, pertasus cõiugij cum Mathilde, quæ iam annosa erat, vt in vita ipsius Alfonsi ostendimus, nec ei liberos pepererat, affinitatem cum Rege finitimo, & potentissimo Alfonso X. contraxit, & Beatricem eius filiam illegitimam non dum nubilem duxit: id non modo sibi, sed & suis vtile autumans, ad Regni firmitatem & belli causas euitandas, quod inter prouincias æmulas timeri poterat. Nouitas enim Regni præter Regis Legionensis cõsensum instituti, cui Portugalia iure clientelæ olim renebatur, semper aliquid noui afferre poterat. Vere

batur etiam Lusitanos agrè laturos, in Regnum hæredibus vacuum, à Rege adhuc iuvene adduci Reginam anum, & exteram. Accedebat, quòd sibi Regi factò, nihil iam commodi videbat ex Comitatu Bononiensi accessurum, vt qui Mathildis morte, non ad suos, sed ad alienos deferendus erat: & socer in Algarbio oppida ei dotis nomine dabat, quibus Portugalix fines proferebat. Quo circa ius illud violauit, quod regnandi causa, sæpe & à multis violatum est.

Quæta igitur Mathildis de Alfonsi iniuria apud Summum Pontificem, vxor legitima declaratur, & Beatrix concubina. Quam cum Alfonsus dimittere nollet, nec Mathildem admittere, Alexãder III. tam ipsum Regem Alfonsum, quàm Portugalix Regnum sacris interdixit, coq; statu mãsere ad annum MCCXLII. quo Mathildis vita functa est. Huic cum sine liberis decederet, quòd Ioanna filia vnica, nulla item prole relicta, ante matrem obijisset, successit Robertus eius nepos ex sorore Alide, quæ Claromontis & Aruerniæ Comiti nupserat.

Quòd verò Alfonsus ex Mathilde non tulerit liberos, testamentum eius docet anno MCCXLI còditum, quod in Regio cartophylacio Olisipone
asser

asseruatur. In eo enim, post amplissimum legatum Alfonso marito relictum, in ipso scripturæ contextu inferuntur Gualteri Castellionei & Ioannæ eius vxoris consensus, & subsignationes in hūc modum. *Gualterus de Castellione. Et ego Ioanna eius vxor, quorum sigilla inferius sunt appensa, supradicta approbamus, volumus, & concedimus & promissimus, & promittimus Comiti Boloniæ supradictō, quod contra prædicta, vel aliquod prædictorum, nullo unquam tempore veniemus, &c. Ego etiam Gualterus dictæ vxori meæ auctoritatem præstiti, & assensum faciendi omnia supradicta, & sigilla nostra præsentis pagine apponi fecimus, &c.*

Et in fine testamenti iterum iisdem ferè verbis cōfirmant. Vnde apparet Ioannam vnicam fuisse Mathildis hæredem. Aliter enim quorsum confirmaret? Aut quare illa & non Robertus, si is filius etiam esset? Item si Gualterus hæres erat ex persona sua, quid opus erat consensu vxoris ad pecuniam legatam soluendam? Manifestè itaque liquet, Gualterum ex persona Ioannæ cepisse non ex sua. Ioannam etiam Alfonsi filiam non fuisse, constat ex verbis supradictis. Cuius quidem rei non minimum argumentum est testamentum Mathildis in Portugalianam missum. Cum enim in eo tam optimū legatum Alfonso esset relictum,

& tam ipse quàm Mathildis vererentur, ne Ioanna priuigna in odium victrici testamentum cælarer, vt eo onere se liberaret, in tutissimo loco seruari voluerunt. Quod profectò non fuisset, si Alfonsus liberos Bononiæ successores futuros habuisset. Aliud efficacissimum argumentum est, quòd nullos Mathildis in eo testamento liberis suis tutores dedit, quòd præter Ioannam, eamq; iam nuptam Gualtero, nullus ei filius erat. Nec ipsum maritum Alfonsum, quem charissimum habebat suæ vltimæ voluntatis executorem instituit. Sciebat enim post mortem suam statim Bononia, & è Gallia discessurum, quòd liberos non haberet, & externus esset, nihilque ei ibi reliquum esset, quo cum decore Regis filius immorari deberet.

ET vt veritas (iuxta Euripidem) per se congruit, huic Mathildis testamento concinit supplex libellus, cuius exemplar extat in antiquissimo libro eius Regij chartophylacij, quo Alfonsi res continentur. Eo enim Archiepiscopus Bracharësis cum omnibus Portugaliæ Episcopis, mortua Mathilde, ab Urbano Papa III. petebant, Regnum Portugaliæ sacrorum interdictione, & Regem Alfonsum & Beatricem legibus solueret, legitimosque

eos esse cōiuges, & legitimam susceptam prolem ad Regni successiōnem declararet. Cuius verba in vita Alfonsi transcribimus. Ex quo colligitur, nullos liberos Alfonsum ex Mathilde suscepisse. Nam nec Summus Pontifex iura naturæ immutaturus erat, vt filij ex priori matrimonio legitime suscepti deterioris essent conditionis, quàm adulterini. Nec Episcoporum tam inuerecunda postulatio erat futura, vt turbato naturæ ordine, in legitimorum & natu maiorum præiudicium, nulla de eis facta mentione, adulterio conceptos, & minores, ad Regni successiōnem postularent fieri legitimos.

HIS omnibus accedunt vrgētissimæ coniecturæ, quæ omnem probationem excedunt. Si enim pro coniugij titulo Mathildis. quæstæ est, & sententiæ Summi Pontificis iusta Alfonsi vxor iudicata, & eius filij iustis quæriti nuptijs, cur Robertus quem primogenitum dicunt, ob tantæ dignitatis spoliū quæstus non est? aut cur interdictione sacrorum Regnum non constriētum est pro successiōne filij, vt fuit pro matrimonio matris? Scimus autem nullam de Regno fuisse disceptationem, aut querelam.

Præterea tam de nihilo erat Regni vnus successio, ut silentio ius suum Robertus obscuraret, & testatione saltem non notum faceret omnibus, ad se Regnum Portugalix pertinere? Vsitatissimum enim est apud omnes Principes, qui Regni, aut Dynastiæ alicuius sibi ius competere arbitrâtur, ea suis titulis inscribere, ne præscripta videantur. Sic Reges Angliæ Galliarum, Reges Siciliae Hierusalem, Duces Allobrogum Cypri titulos vsurpare videmus. Et (si dijs etiam placet) earum se Dynastas vrbium multi dicunt, quæ iam non extant, nec locus scitur vbi fuerint. Quare & si Robertus à Regni petitione exclusus foret, nomen tamen inane saltem retinere debuisset.

Cum etiam homines tam auidi sint honoris, ut multi per mendacia in alienas se inferât familias, quorum nos multos nouimus, cur qui legitimè à Rege prognatus erat, & primogenitus, se non Regis filium appellauit? Cur Lusitanorum Regum nobilissima illa insignia Robertus non clypeis, non peristromatis gestauit, aut qui ex eo prognati sunt? Nemo enim iuxta Doctorem sententias, & praxim totius orbis, potiori iure ea deferre possunt, quàm qui filius erat Regis primogenitus.

Quòd

Quòd si ratione Comitatus Bononiensis, alia gestare teneretur, cur saltem mixta non detuli? Nec enim quia possessionem dignitatis non habebat, nomine etiam spoliandus erat.

Quòd si nugatores isti, quòd è Portugalix scribentibus hæc proferimus documēta; eorum fidem eleuare velint, cum publica sint instrumenta, quæ cuius intueri licet, Gallorum hæc comprobemus testimonijs. Et omisis quæ alij Gallici historiographi de hac re tradunt, & Iacobus Meyerus Flādicarum rerum scriptor magnæ authoritatis, Ioānes Nestor homo Gallus, vir doctus & diligentissimus, qui hæc ex professo tractauit, atq; perscrutatus est, & ad Christianissimam Reginam Catharinam de Medicis librum inscripsit de ipsius genealogia, qui Parisijs excusus est año MDLXIII. per Carolum Perierium, affirmat Alonsum nullam suscepisse prolem ex Mathilde: & Ioannam, quam vnicam peperit, ex Philippo priori marito fuisse susceptam: eamq; ante matrem sine liberis decessisse. Mathildi autem in Comitatu Bononiensi successisse Robertum eius nepotem ex sorore Alide, filium Comitis Claromontis & Aruernæ. Cuius verba ne nos peruertisse, aut male

lè vertisse dicant, prius Gallicè efferemus. Sunt autem huiusmodi :

*LA Comtesse Mabault ou Marie femme de Philippe de France fils du Roi Philippe Auguste, fu Dame fort vir- tueuse, elle fonda trois chapelles en la eglise nostre Dame de Bolongne, & vne al' hospital de la dicte ville. Quel- ques uns tiennent, que elle deceda sans enfans, & que son n-puceu Robert Comte d' Auvergne lui succeda au Com- té de Bolongne, qui est cose veritable. Mais ce n'est a dire qu'elle n'eust eu quelques enfans, auant que mourir. Car la chronique de Flandres atteste, que de Philippe & d'elle sortit vne fille nommee Ieanne, qui mourut auant sa mere, comme aussi lon peult cōnoistre per quelques lettres del an MCC L. es quelles ces mots on esté escrits par la dicte Mabault. IOANNA FILIA MEA ET HÆRES. E par aultres lettres de l'an MCCLVI. ou ces mots sont inseréz: IOANNÆ QVONDAM FILIÆ MEÆ. Aucuns ont voulu dire, que d'elle & de Philippe sortit vn enfant masle nommé Robert, qui fut Comte de Bo- longne, apres sa mere, & qu'il c'spousa Ioland fille de Ican d' Auesne Comte de Henault, de la quelle tutes fois n'eut aucuns enfans, ains mourut sans hoirs. Ainsi escheut-le Comté de Bolongne, a son cousin Robert Comte d' Auver- gne. Mais la plus commune opinion est, que Philippe & Mabault n'eurent, que leur fille Ieanne, par la mort de la
quel.*

quelle, & puis apres de sa mere le Comte d'Auvergne, entra en possession du Comté de Bolongne. Le Comte Philippe deceda l'an M C C XXXIII. & sa femme Mabault se remaria l'an M C C XXXV. a Alfons ou Afroy fils du Roi de Portugal, du quel elle n'eut aucuns enfans. Idest,

Comitissa Mathildis aut Maria, vxor Philippi Franci filij Regis Philippi Augusti, fuit heroïna multis virtutibus prædita. Ipsa enim fundauit in ecclesia virginis matris Bononia tria sacella, & vnum in hospitali eiusdem ciuitatis. Nonnulli credunt, eam sine liberis decessisse, & Robertum eius nepotem ex sorore illi successisse in Comitatu Bononiae. Quod quidem verum est. Non tamen est dicendum, illam nullum in vita habuisse filium. Annales enim Flandriae testantur, ex Philippo & Mathilde filiam vnicam natam fuisse nomine Ioannam, quæ ante matrem mortua est, vt etiam colligi potest ex nonnullis scripturis anni M C C L. in quibus Mathildis, hæc verba ponit.

IOANNA FILIA MEA ET HÆRES. Et alia scriptura anni M C C LVI. in qua hæc verba sunt inserta. IOANNÆ QVONDAM FILIÆ MEÆ.

Aliqui aiunt illam peperisse ex Philippo masculum nomine Robertum, qui fuit Comes Bononiae post matrem, & vxorem duxit Iolandam filiam Ioannis de Auesna Comitatis Hannoniæ, ex qua tamen dicunt non sustulisse liberos,

sed

sed sine heredibus obiisse. Et ita Comitatum Bononia ad Robertum Comitem Aruernie cōsanguineum suum peruenisse. Receptior tamen opinio est, ex Philippo & Mathilde, nullum alium filium præter Ioannam fuisse prognatum. Morte autem ipsius Ioannæ, & postea Mathildis, Comitem Aruernie in dominium Comitatus Bononiensis venisse. Comes Philippus decessit anno MCCXXXIII. Mathildis verò eius vxor anno MCCXXXV secundò nupsit Alfonso, seu Aufredo, filio Regis Portugalie, ex quo nullum peperit filium.

Superuacuum igitur videbatur, de Petro aut Fernando Mathildis filio Orlisipone sepulto in Sãcti Dominici æde disceptare, cum manifestè demonstrauerim, eam ex Alfonso nullos concepisse filios. Sed ne quid sit, quod ad hanc rem attinet, in quo huius Teixeira nugis non respondeamus, quis ille fuerit ostendemus. Qui igitur eo loco sepultus est, Alfonsus fuit ipsius Regis Alfonsi & Reginae Beatricis filius secundogenitus, Dionysij verò frater germanus, cum quo magnas exercuit inimicitias, Portalegrij, Arrontij, Castelli Vittei, Maruani, & multorum castrorum Dominus: qui vxorem habuit Violantidem filiam Infantis Emmanuelis, Fernandi III. Castellæ Regis filij.

Sepultura in quam à principio illatus est (vidimus enim sæpe illam, & illius titulum legimus) ex cædido marmore erat, ea magnitudine, qua magnis viris dignitate & ætate ædificari solent. Cuius tumuli tanta erat area, vt in parte anteriori venatorum equo insidentem cum canibus & apris inter arbores haberet insculptos, quia fortasse Princeps ille venationi deditus esset, aut quod venatio nobilium sit insigne, & exercitium. In operculo sepulchri incisæ erant literæ figura Gothica, quales ferè sunt omnes illius temporis, quibus continebatur, sepultum esse ibi Alfonso Infantem Portugaliæ, filium Alfonsi illius templi fundatoris, & Reginae Beatricis. Cuius epitaphij multi hodie sunt memores, & mentionem etiam facit in vita Regis Dionysij Fernandus Lupus Regius historiographus, & Regionum scriniorum Præfectus, vir exactissimæ diligentia, & magnæ authoritatis, qui Ioannis I. Regis Portugaliæ, & Eduardi vixit temporibus.

Annos verò ab hinc XX, cum eius cœnobij præsul aliqua in templo ædificaret, quæ sepulturæ illius mole impediébatur, vt expeditiorem redderet aream, eam diruit, & cadaver in lapideam capsulam parieti templi affixam transferri iussit.

Cum verò ab hinc quadriennium, cum Regis Alfonso vitam literis mandarem, qua forma Princeps ille inuentus esset, inuestigarem, R. P. Magister F. Bartholomæus Ferreira Theologiæ professor, cui ob vitæ integritatem & summam literarum omnium eruditionem Quæstoris fidei officium, & librorum examen commissum est, ab ipso architecto, qui monumentum diruit, & cadauer trāstulit, schedulam subsignatam mihi dedit, qua narrabat, proceri illud fuisse hominis & crassi, ætate, ut videbatur, prouecti, capite & pedibus ferè consumptis, reliquum corpus integrum inuentum, & panno bombycino aurei coloris inuolutum. Quòd verò in minorem loculum erat inferendum, tentantibus per ossium iuncturas cultro secare, irritus fuit labor, quasi marmor enim lapidescebat. Vnde curuatura & per vim necesse fuit inferre, non sine iniuria illius Regij corporis. Subijctum autem mihi eius rei commiseratio, quòd neglectum tanti Principis cadauer sine titulo, sine nomine iaceret, atque etiam indignatio, quòd literis illius epitaphij mendacissimas istorum nugas poteramus confutare. Non erat igitur puer, nec Petrus, aut Fernandus, nec Mathildis filius, ut falso iste ait: sed Infans Alfonsus, qui extrema senectute

Et tunc moriens, filios reliquit ætate grandes, Alfonso scilicet Dominum Leiriæ, & alios, de quibus latius in Alfonso vita.

Quæ quidem omnia licet non tam apertè constarent, quis tam stupidi ingenij est, qui credat mulierem nobilissimam, amplæ ditionis Dominam, filiolum teneræ (vt isti fingūt) ætatis, vnius Regni hæredem, in Portugalia, terra non aliena modò, sed iam infesta, relicturam apud patrem inclementem, apud nouercam necessariò iniustâ, quòd iure eius filijs ille erat præferendus, vt legitimus, vt ætate maior, nec insidias timuisse, cum matres tuta etiam pro filijs timere soleant? Quis præterea tam à communi sensu alienus, qui eò vesaniæ exiltinet deuenisse Regem Alfonso, vt certos liberos pro incertis, nec dum natis, & nobilissimam & opulentissimam vxorem, sui præterea amantissimam, & cum qua sine querela vixerat, vt ex ipsius constat testamēto, suorum deniq; liberorum matrem repudiasse, & se amplissimo Comitatu abdicasse, cuius titulo semper gloriatus est? Ad mortem enim vsq;, quo tempore iam Mathildis apud superos erat, & Comitatus ad alios nos transierat, Rex Portugaliæ, & Bononiæ Co-

mes appellari voluit. Ex quo apparet, non Mathildem reliquisse, quòd illius pœniteret, aut tæderet, sed quòd ei liberos per ætatem parere non poterat, nec Regni hæredem haberet. Et magis fecisse quòd filios, quos non susceperat optaret, quàm quòd iam susceptos odisset.

Quòd si Mathildis pertæsus esset, & aliã voluisset superinducere, quid innocentes liberi cõmeruerant, vt à patre etiam repudiarentur? Amor enim vxoris poterat alio amore vinci, & in odiũ verti: at non filiorum, qui natura insitus est. Quis enim (vt Diui Pauli verbis vtar) carnem suam odio habet? Ius namq; naturale, cuius periticia bruta etiam cēsentur, liberos procreare, procreatos diligere, & tueri docet. Quare non præsumendum est, Alfonso Regis filium, & in susceptam prolem indulgentissimum (vt de eo traditur) liberos cum vxore repudiassè, & naturalem affectum etiam cum brutis cõmunem exuisse.

IN DIONYSII ELOGIO.

C *Vius ex partu Dionysio exoritur Sibylla, Ducis de
Lancastro coniunx.*

CENSURA XXVIII.

HVNC errorem, quem sub dubio reliquit Rosierius Gallus scriptor, hic noster constanter affirmat, & impudenter suo more, vt qui alieni operis mauult esse corruptor, quàm transcriptor. Dionysius enim Sybillam non habuit filiã, nec aliam legitimè natam, præter Constantiam Castellæ Reginam, vt ex annalibus Regni, & monumentis antiquis constat.

S Vscipit illegitimum Petrum, cui nupsit Blanca Petri Ioannis Domini de Portalegre filia.

CENSURA XXIX.

ERrat & in hoc. Petrus enim Ioannes Dominus erat Portelli: non Portalegrij. Portellum namq; oppidum est Ducatus Brachantiæ, Eborësis dioceseos: Portalegrium autem ciuitas nobilis & Episcopalis, caput Comitatus, cui nunc præest Ioannes à Sylua Regis maximus Oeconomus.

I Nstituit Dionysius suo tempore religiones militum scilicet, Sancti Iacobi, & militum Cisterciensiu de Auis.

INfelicissima memoria est iste author præditus, seu mauis perditus, qui toties sibi contradicit. Supra enim in elogio Sanctij Senioris, ipsius tempore, hos ordines militiarum institutos dicit, hîc autem tempore Dionysij, & vtrobiq̃ue errat. Ordo enim Cisterciensis militiæ, quæ postea in Auisionum translata est, ab Alfonso. I. Rege cœpit. Sancti verò Iacobi militia instituta est à Sanctio I I. A Dionysio itaq̃ue hi ordines non instituti, sed eius opera, ordo Diui Iacobi exemptus à iurisdictione Magistri Vclensis: Cisterciensis verò, id est, Auisionensis, à Magistro Calatrauensi Regni Castellæ.

E*Lisabetb Dionysij coniunx conuentum Sanctæ Clare in ciuitate Conimbricensi extruxit, cuius ingressum sibi, cum Domina Isabella de Corduba eius consanguinea imponere grauata non est.*

REGINA Diua Isabella Dionysij coniunx monasterio se non authorauit. Extra cœnobium enim sibi visa est, tam familiam alendo, in qua

qua plurimæ erant virgines & viduæ nobiles, moribus & vita selectissimæ, quàm alia pietatis opera exercèdo, maiorem apud Deum gratiam inire. Ea enim erat eius vitæ institutio, & mundani fastus contemptus, vt magis in cælo quàm in terris conuersari videretur, & ibi esse monasterium arctissimæ religionis, vbi ipsa commoraretur. Vt verò cum virginibus sacris assiduè esset, iuxta Diuæ Claræ celebre illud Conimbricense monasterium ædes sibi construxit, & ibi hospitale simul. Inde ad monachas frequèter ibat, & ex ijs aliquot domi semper habebat, cum quibus preces recitabat. Deniq; extra monasterij claustra habitabat: & Estremotij obiit anno MCCXXXVI dum in Castellam iret, pacis conciliandæ gratia, inter filiũ Alfonsum IIII Portugalix Regem, & nepotem Alfonsum XI Castellæ non animis solùm sed armis dissidentes. Isabella autem, quæ prima Abbatissa eius parthenonis fuit, non à Corduba, sed à Cardona dicta est. Erat enim neptis ex sorore illegitima ipsius Reginae, quæ Raymundo à Cardona Aragonensi primæ nobilitatis viro nupsèrat. Quid autem Aragoniæ Domui cõmune cum Corduba?

CENSURÆ
IN ALFONSI IIII ELOGIO.

Alfonsus IIII cognomento Brauo Dionysij filius,
matrimonij vinculo Constantiæ Fernandi IIII Re-
gis & Constantiæ, Dionysij patris sororis filiae, copulatus
est.

CENSURA XXXII.

Lippis & tonsoribus apud nos notum est, Al-
fonsum hunc IIII Portugaliæ Regem vxoré
duxisse Beatricem, filiam Regis Sanctij Castellæ,
cognomento Ferocis, & Reginæ Mariæ, sororem
illius Fernandi, cuius hic dicit fuisse filiam, vt ex
annalibus & ipsorum sepulturis, quæ in summo
ciuitatis Olisiponenfis templo sunt, legenti statim
constabit. Noster autem hic historicus, vt est dili-
gens veritatis indagator, omiſſis fontibus Portu-
galix & Castellæ, vnde hoc haurire debuerat, Viol-
fangum Lazium hominem exterum, de Lusitanæ
norum rebus Lusitanus consuluit, de cuius lacu-
nis hanc veritatem hausit.

EX qua orti sunt Alfonsus & Ioannes, quos in ipſo
vitæ lumine cuius mors abripuit, Petrus successor,
Maria Alfonsi XI Castellæ Regis coniunx, & Leonora
Petri II Aragoniæ Regis vxor.

CENSURA XXXIII.

DElirat etiam hic. Petrus enim II Aragonensium Rex præcessit hanc Leonoram Alfonsi III Portugaliæ Regis filiam centum annis, & eo amplius. Petrus autem III eius Leonoræ proavus fuit. Petro igitur III nupsit, qui Crudelis vocatus est.

ANNO MCCCXL. Rex Benamarin, Rex Granate, & Rex Marrochiorum, cum duobus alijs Regibus, civitatem Tarifam in Regno Castellæ obsidione cinxerunt.

CENSURA XXXIII.

Somniat hic noster stemmatographus, dum unum hominem in duos partitur. Ait enim alium esse Regem Abenamarin, alium verò Marrochiorum, cum vnus & idem fuerit Haliboacen Rex Marrochiorum, & Rex Abenamarin, vt ex analibus constat, tam Castellæ, quàm Portugaliæ. Sarracenorum enim, qui in Africa sunt dominari, duæ fuere factiones, seu familiæ, altera Almo hadum, altera Marinorum, quæ vsque ad ortum Serifiorum nostri temporis viguit. Hinc ea pars

H Afri

CENSURÆ

Africæ, qua Marini sunt potiti, Regnum Abenamarin vocatur. Huius familiæ erat Sala ille Aben Sala, à quo Ioannes I. Portugalix Rex Septam vindicauit. Huius etiam erant Fessenses Reges, quos hac tempestate Seriphij expulerunt, & Mulei Buasson Belidis Rex, quem nos Ioannis III tempore Olisipone vidimus, ab eo suppetias petentem, ad vindicandum à Seriphij Fessense Regnum. Vt igitur Rex Castellæ, & Rex Portugalix vnus PHILIPPVS est, ita Rex Marrochiorum, & Rex Abenamarin, vnus erat Hali Boacen.

*C*uius obsidionis soluendæ gratia, Alfonsus XI. tunc temporis in Eboresensem ciuitatem, ad auxiliarem Alfonsi soceri sui sinum confugit.

CENSURA XXXV.

HOC etiam falsum est. Alfonsus quippe Castellæ Rex, vt sciebat infensum sibi esse socerum Alfonsum, non ipse Eborã venit, sed vxorem Mariam Eboram ad patrem misit, quæ illius animum placaret, & ab eo auxilium peteret. Alfonsus verò gener in Iurismœnia Portugalix oppidum in Regnorum confinio, ab Eborã longe
di

distans, venit ad foceros, ijsq; salutatis, in Castellam reuertitur.

Qui primò quidem nullum implorationi locum reliquit, post modum verò Mariæ filiae precibus cedere compulsus, in oppido Geromenæ suppeditales copias præstitit.

CENSURA XXXVI.

HOC etiam est falsum, & contra historiarum fidem, Regiarumq; personarum decus. Marrochiorum enim Imperator Hali Boacen, cõmunis omnium Hispaniarum Regum hostis, collectis ex tota Africa, & ab ipsis Ægypti confinibus, innumera bilibus copijs, quibus Hispaniarum imperium sperabat recuperatum iri, per fretum Herculeum exercitum trajciens, Tarifam obsedit. Quare Alfonso, audita filiarum & generi postulatione, procerum cõsilium non admittens, qui illi iter dissuadebant, nulla interposita mora, in Castellam magnis itineribus cum filia contendit, auxiliaresq; copiarum illum secutarum sunt, quibus famigeratissimo prælio illi interfuit, quo Regem Granatæ vicit atque fugauit. Aliter enim inciuile fuisset, & cõtra Regiarum maiestatis decus, venienti ad sua tecta

CENSURÆ

Regi potentissimo, genero, & nepoti ex sorore, vicino, adde & Christiano, pro defensione Hispaniæ, à fidei hostibus opem poscenti, difficilem se præbuisse. Petenti itaq; auxiliū pro re tam pia, non auxilium modò, sed & caput suum ultro obtulit.

C *Onscripto itaq; in Portugalia numerofo exercitu, ad Trifam se contulit.*

CENSURA XXXVII.

HIC etiam falsò narrat. Rex namq; cum familiaribus suis tantum, Castellam petiuit, nullo collecto milite: illud suis memorans: Lusitanorum peculiare esse, sequi suum Regem, quo quò tendat: ideo non dubitare, quin officium solitum erga se præstituri essent. Nec frustratus sua spe est. Secuti enim sunt eum plures sua sponte, quàm quos præsens ipse colligere stipèdijs posset.

E *T quinque Sarracenorum Reges prælio laceffit, eosq; Stygius detrusit ad undas.*

CENSURA XXXVIII.

IN hoc etiam nugatur iste noster historicus. Hali Boacen enim Matrochiorum Rex & Aben
Ha

Hamet Iuseph Rex Granatæ duos formarunt exercitus: diuersisque locis castrametati sunt. Christiani autem Reges ita conuenere, ut Rex Castellæ cum Rege Marrochiorum, Portugaliæ verò cum Rege Granatæ confligerent. Parta autem victoria à Christianis, & ingenti ædita strage, Reges Sarracenorum incolumes mansere. Paucis enim interiectis mensibus, ad longissimam illam, & memorabilem Aljeziræ obsidionem cum immemorabili exercitu redire, ex qua tandem victi iterum discessere, expugnata vrbe ab Alfonso Castellæ Rege. Non eos Reges igitur Portugaliæ Rex Alfonso Stygias detrusit ad undas, ut noster hic semipoëta canit.

*T*anta hic hostium strages est edita, ut quadringentis quinquaginta Sarracenorum millibus gladio transfixis, vix tantæ cladis nuntius superfuerit.

CENSURA XXXIX.

Nobilissimum etiam hoc mendacium est. Ex annalibus Castellanorum vnde Portugaliæ historiographus accepit, non constat de numero. Aiunt namque, secundum vulgi famam ducenta Sar-

Sarracenorum millia fuisse desiderata, Genuēsem verò narrasse, numerum eorum, qui fretum traiecerunt, fuisse quadringēta millia, hoc est tam mortuorum, quàm captiuorum vtriusq; sexus & ætatis: quod verisimile non est. Certum verò est, eo animo plærosq; ex Sarracenis venisse cum vxoribus, & liberis, & tota familia, vt Hispaniam incolerent. Credebant enim, eam recuperandam, & omnes extinctum iri Christianos. Vnde si fœminas, pueros, senes, captiuos, & eos, qui ad suos rediere incolumes, excipias, etiam si Genuensis vera narraret, non poterāt transfadigi gladijs, quadringenta millia Sarracenorum. Verum tamen est, in tanta multitudine promiscua hominum, sexus omnis, & ætatis, qui ex varijs prouincijs, & diuersis itineribus ad mare descenderunt, non potuisse illos in numeros referri, nec eorum certum numerum sciri: vt ex lapide marmoreo constat, quē Eborenses eo tempore, parieti summi templi, in memoriam eius victoriæ patrio sermone affixerunt, quòd centum equites, & mille pedites sui in ea pugna strenuè dimicassent. Verba autem hîc inferere libuit, tum quòd omnis mihi de patria cômemoratio iucundissima est, tum quòd optimū eius victorię præbeat testimoniū, quæ Latinè versa ita habent.

ERAMCCCLXXXVIII Rex Abenamarin Dominus Transmarinus fidens sibi & suæ magnæ potentiaë, mare traiecit cum Forra filia Regis Tunetis eius legitima vxore, vt Christianos persequeretur, & extingueret. Obsedit Tarifam, & tantæ fuerunt eius copiaë, vt æstimari non potuerint. Quarum certitudo cum Alfonso Regi Castellæ constare non posset, cœpit timere, & ad Regem Alfonso Portugaliæ soccrum suum venit auxilium petiturus. Illi autem placuit, & corpore suo, & copijs eum iuuare. Et nulla facta mora, contendit in Castellæ Regnũ, suis iubens, vt eum sequerentur. Ex Eborâ duxit centum equites, & mille pedites, quorum antesignanus fuit Consalus Stephanus Carbonarius. Certatum est cum Sarracenis, & Rex Portugaliæ congressus est cum Granatæ Rege, Castellæ autem Rex cum Abenamarin. Beneficio Dei, nemo ex Sarracenis retrouersus est, & tot occubere eo prælio, vt numerari non potuerint. Rex Abenamarin & Rex Granatæ fugam arripuerunt. In castris Abenamarin magna vis auri & argenti inuenta, quæ Regi Castellæ cecidit. Perierunt ibi Regis Hali Boacen vxor, & aliæ nobilissimæ fæminæ, & pueri innumeri. Capti sunt filius vnus, & neptis vna Abenamarin, & nepos vnus ex fratre. Sit Dominus benedictus pro tanto beneficio, quantum in Christianos contulit. Amen.

CENSURÆ

EX hoc igitur lapide constat, nec Alfonso Regem preces Regis Castellæ respuisse: nec numerū Sarracenorum iciri potuisse, & Regē Marrochiorum & Abenamarin esse eundem Hali Boacen.

CENSURA XL.

FAlsum etiam est dicere, tantæ cladis non supervisse nuntium. Ut enim ex annalibus Castellanorum & nostris constat, tot ex Sarracenis manserunt incolumes, ut cum ad suos redirēt XII triremes, XV consumpserint dies, in illis per fretum Herculeum transportandis.

IN PETRI ELOGIO.

PETRVS I. cognomento Iustitarius, primo conjugij thalamo, sibi iunxit Constantiam Emmanuel, Alfonsi XI Regis Castellæ ex filio Petro, neptem.

CENSURA XLI.

HIS paucis verbis multa insunt deliria. Fuit quippe Constantia filia magni illius Ioannis Emmanuelis, filij Infantis Emmanuelis, qui

qui Fernandum III. Castellæ Regem patrem habuit. Ille autem ex Constantia filia Iacobi Aragoniæ Regis, & Blancae Caroli Regis Neapolitani filia, sustulit hanc Constantiam: quæ cum Alfonso XI. Castellæ Rege, cuius nepté hic dicit fuisse, sponsalia contraxit. Postea verò renuntiatis ab Alfonso sponsalibus, Petro huic Lusitano nupsit, inuito Alfonso, qui eam amauerât, & persuasus à suis Mariam huius Petri sororem duxerat: cum qua non bene ei conueniebat, amoribus Leonoræ Noniæ concubinæ irretito. Indignabatur autem, quòd nec posset repudiare Mariam, quam oderat, nec Constantiam ducere, quam amabat. Constantia verò neptis Alfonso XI. ex filio Petro multos post annos, Ioanni Gando Duci Lancastrensi locata est: ex quibus nata est Catharina mater Ioannis II. Regis Castellæ.

EX Constantia edita illi in lucem Leonora, Petri Cruelis Aragoniæ Regis vxor secunda.

CENSURA XLII.

DElirat, & labitur memoria. Hæc enim Leonora Petri huius Portugaliæ Regis soror
I erat,

CENSURA

erat, non filia, vt superiùs dictum est in elogio
Alfonfi III.

EX Agnete à Castro habuit Beatricem, coniugem
Sanctij Comitis de Albuquerque, Alfonfi XII. Cas-
telle & Legionis Regis filij.

CENSURA XLIII.

HIC etiam error est. Vltimus enim Castellæ
Rex nomine Alfonsus XI fuit. Quòd si Ste-
phani Garibaij computatione sequitur, admissò
in numerum Regum Castellæ Alfonso Aragonio
& Nauarro Rege, Vrracæ marito, sibi cõtradicit in
Errato césuræ XLI. qui vndecimum eum nominat.

IN FERNANDI ELOGIO.

Fernandus ex Regina Leonora Tellez de Meneses,
filiam extulit Betricem, quam Ioanni I. Castellæ
Regi matrimonio copulauit.

CENSURA XLIIII.

Efferre filium est ad sepulturam mortuum du-
cere. Fernandus autem mortem obiuit, Bea-
trice filia incolumi. In angustum igitur fratrem

Iosephum adduximus. Aut enim malus est historicus, aut pessimus grammaticus.

Recensetur & illud de infantula Oclimestri, que à cunis sese erigens, in vocem hanc erupit: Portugal Portugal por el Rei Dom Ioão. Eiusdem generis exemplū ante electionē Antonij, in ciuitate Sanctarenēsi ab infantulo, multis audientibus, & spectantibus, perhibitum est.

CENSURA XLV.

Quanta veritate hoc nitatur miraculum, inde licet æstimare, quòd nugator hic nugatorum omnium nugacissimus, & qui se ijs temporibus omnium testem oculatum fuisse prædicat, noluerit sua fide, sed aliena, tam impudens constare mendacium. Cum verò nulla res sit, ad multitudinem in quamcumq; partem mouendam, magis efficax, quàm Dei metus & religio, quæ descendere ad animos (vt est apud Liuium) sine commento miraculi non potest, vsitatissimū semper fuit ijs, qui nouas res moliuntur, huiusmodi imposturis popularium animos vertari. Simili fallacia, Numa, in Regni auspicijs, cum Nympha Ageria congressus nocturnos simulabat, vt Romanorum animos militia effrenatos

legibus ac moribus componeret. Simili Sertorius commento, ceruam, quam secum habebat mansuetam, ut vocantem exaudiret, ambulanti sequeretur, Dianæ donum esse dicebat, multaq; ex occultis per eam edoceri, ut Lusitani crederent, se non Sertorij hominis externi, sed Dei consilijs duci. Eadem vafricie, Maumethes colloquium cum Angelo Gabriele fingebat, ut morbum caducum, quo laborabat, celeret, & ad pessimæ legis sementem faciendam, sibi multitudinem conciliaret. Affirmabat enim, se ideo in terram cadere, quod tantum Angeli splendorem ferre non posset.

Sic & Antonij affectæ, qui eum in omnibus actionibus Ioannis I. Portugaliæ Regis vestigijs insistere volebant, ne in re aliqua ei similis non videretur, miraculo etiam eum Regem designari diuulgarunt. Audierant enim fabulam de infanti Octimestri quam Eboræ, quo tempore Ioanes ille Regnum affectabat, in cunis dicebant bis acclamasse, *Portugalia pro Rege Ioanne*. Quare & infantulum (sexum enim mutarunt, ne imitatio videretur) eadem de Antonio prædixisse iactabant. Quod longa manu author noster in suo libro notauit, ut scilicet scirent omnes, eum hominem esse

egregiè stolidum, qui non sensit, id magis Antonij sui causam lædere, quàm iuuare. Colligitur enim hoc Sycophantiam fuisse, vel (si negët) Diabolum, qui pater mendacij est, ore eius infantis fuisse locutum, cuius vaticiniò euentus non respondisset. Regnum enim ei delatum est, cui iure diuino, & humano, & nostratium legibus debebatur, & cui (si Lusitanorum suffragijs deferendum esset) propter eximium orthodoxæ fidei ze- lum, maximam potentiam, incomparabilem gu- bernandi peritiam, iustitiam, & liberalitatem, po- tiori iure deferri debuit.

NE porrò eorum omnium, quæ Henrici Cardinalis & Portugalie Regis, Gubernatorum, & Antonij tempore contigerunt, fides abrogetur, lectorem monitum velim, me eorum non auritum, sed oculatum testem extitisse.

CENSURA XLVI.

AVdisti (vt opinor) frater Iosephe, eum qui semel verecundiæ limites transierit, oportere esse gnauiter impudentem. Gloriaris enim, contra Diui Pauli sententiam, de eo quo maxime cru- bescere debueras, te scilicet, nec legitimè certasse
in

in agone, nec ut bonum militem militasse: sed se-
 cularibus, & omnibus omnium te implicuisse ne-
 gotijs. Tantum igitur tibi erat otij ab re tua, ut
 ea curares, quæ ad te nihil attinerent? Dic ergo
 nobis sacerdos, quando preces horarias recitabas?
 Quando inter psalentes fratres Domino canebas?
 Quando rem sacram faciebas? Dic concionator
 Regie, & Theologiæ professor, quando quod di-
 cturus eras meditabaris? Dic obsecro monache,
 qui à singularitate nomen sortitus es, cui carcer
 oppidum (ut Diuus Hieronymus ait) & solitudo
 paradiscus videri debuit, quid agebas in foro?
 Quid per plateas, vias, portus, & angiportus cir-
 cumforaneus quærebas? Quid agebas in Gallia?
 Quid in Insula S. Michaelis, quam aduersus PHIL-
 LIPPVM Regem tuum concitasti: eum inquam Re-
 gem, qui cum summo supplicio dignus esses (qua
 est clementia & religione) te inter alios in bello
 contra patriam captum, & læsæ Maiestati obno-
 xium, tuo sodalitio reddi iussit illæsum? Quid
 inquam agebas inter tubas & classicà? Quid in-
 ter armatos in patriam? Quid inter bombardas
 & belli tonitrua, qui vitæ tranquilliori te dicaue-
 ras? Satius profecto tibi fuisset, si cum tot res age-
 res, animam egisses, ne his eam flagitijs inquit

nares. Quid est esse Ardelionem, quid Prothea, si hoc non est? Ne cathenæ quidem & compedes, quibus te in carcere à tuo Præsule vinctum vidimus, quietum potuerunt reddere. Sed ijs ruptis aufugisti, ne quid deesset quod ageres: & verè Prothea referres: vt de te illud Flacci videatur dictum:

Effugit tamen hæc sceleratus vincula Protheus.

Sed onissis his (Censorem enim non accusatorem agimus) testimonium tuum ad iuris libellam expendamus: vt appareat, quanta tibi fides adhibenda sit à Gallis hominibus, quibus imponere voluisti. Primùm, si numero fides testium cõstat, tu solus es, qui has nugas asseris: & vnius hominis testimonium quantumuis magni nullum est. Si testimonio fides etiam iureiurando quæritur, tu hæc non iurasti, sed finxisti. Si in teste (secundum Modestini sententiam) integritas vitæ, & mores ponderantur, tu vitæ perditissimæ homo, proditor patriæ, & publicus hostis, tui ordinis transfuga, & apostata. Qui cum in eorum religio forum conuietum & contubernio degeres, quorum exemplo, posses innocentem atq; beatam vitam transigere, militarem istam elegisti inter remiges.

& carnifices Philippi Strozi factus miles, atque gladiator. Si testis affectus suspitione carere debet, tu suspectissimus eras, qui eius viri causam defendis, & amplificas, cuius comitem & asseclam te omnes scimus: in cuius comitatu captus es: in cuius obsequio nunc degis, quod ad eum rupto carcere redijsti: cuius gratia patrios lares, religionis institutum, & ipsum Dei numen reliquisti. Denique si in testimonio verisimilitudo rerum spectanda est (vt Iureconsulti docet) præterquam quod falsa, impossibilia, & à nemine audita nobis narras, tu homo obscurus & ignotus, nulla literatura, aut gratia commendabilis, quomodo poteras interesse procerum consilij, Regum archanis, Principum legationibus, ordinum postulationibus, epistolis, nuntijs, actibus, omnibus denique rebus, quæ tam diuersis locis agitabantur, nisi fortè Gygis anulum, aut Plutonis galeam habebas, quibus conspicuus non esses?

IN IOANNIS I. ELOGIO.

Exclusis Ioanne Principe, & Dionysio, fratribus legitimis, quos mancipij nexu Ioannes Rex Castellæ coarctatos asseruabat.

CENSURA XLVII.

Mancipij nexu coarctantur serui, qui ideo dicuntur mancipia secundum Varronem, quòd manu capiantur. Mancipij verò nexus alienatio est dominij, & possessionis, & dominij traditio, secundum Boëthium in Cicer. Topica. Ioannes autem Rex Castellæ Ioannem asseruari, tantisper iussit, dum de Regno Portugaliæ disceptabatur, ne si ille in Portugaliam veniret, vt erat omnibus graciosus & charus, ob multas animi & corporis dotes, & quòd pro Petri filio legitimo erat habitus, sprete Beatrice Regina, Regnum inuaderet. Falsum est autem, eum dictū fuisse Principem. Falsum etiā Dionysium in custodia fuisse: vt à quo Castellæ Rex non metuebat: quòd minor ætate esset, quàm Ioannes, nec populo tam charus.

C*VM Diaconatus Ioannes apud Conimbricenses personam sustineret.*

CENSURA XLVIII.

Falsum hoc est. Nullius enim sacri ordinis characterē fuit insignitus. Et Summi Pontificis

K di.

diplomate solùm constat, cum militiae vinculo, & perpetuæ castitatis voto, quod Milites Auissensis ordinis eo tempore concipiebant, exolutum fuisse. Magistros autem militiarum, viros scilicet militares, nunquam ante Ioánem, nec post, sacris initiatos legimus. Mirum autem est, quanta cura impostores ij per omnia voluerint exæquare suũ Antonium Ioáni Auissensi Magistro: quasi si similes in multis foret, eadẽ omnino de Antonio speranda, eadem pro eo agenda essent, nulla tẽporis, loci, aut personarum circumstantia perspecta. Ne verò vlla in re dispares viderẽtur, quòd Antonius Diaconatu fuerit initiatus, Ioannem etiam Diaconum cõminiscuntur. Ex quo fides huius boni historici cõstare potest, qui Diaconatum in Ioáne fingit, in Antonio cælat, causæ suæ fauens.

Ioanni conjugali toro iuncta est Philippa Ioánis de Gãldauo Ducis de Lancastro filia, quæ plures eius opera liberos extulit, nempe Blancam, & Alfonsum, quibus immatura mors infantie surgentis vsum ademit.

CENSURA XLIX.

HIC etiam cum suis elegantijs errat. Alfonsus enim primogenitus non infans, sed iam
fe

ferè adolefcètiæ initio, ætate fcilicet X. annorum menfiũ III, dierum XXIII, mortem obiit. Natus quippe Sanctarenæ anno M CCC XC. XXX die Iulij, moritur anno M CCCC. XXII die Nouẽbris. Sepelitur Bracharæ in summo tẽplo, in pulcherrimo tumulo æneo, quem Ifabella Dux Burgundiæ eius soror, è Flandria optimè fabricatum ad fratrem honeftiũs sepeliendum mifit.

ET Petrum Ducem Conimbricæ, &c. cui deſponſata eſt Ifabella de Aragão, Ioannis Comitæ de Vrgel filia.

CENSURA I.

ERrat hĩc. Iacobus quippe Comes Vrgellenſis ille dicebatur, non Ioannes. Notum eſt enim Iaimium pro Iacobo, non pro Ioanne dici ab Aragonenſibus. Nec meminit de Iacobi Regis hiſtoria, quam ipſe narrat in Commẽtarijs, quos ſcripſit de vita ſua, ſecũdũm Petrum Beutherum Theologum in eiufdem Iacobi vita. Eſt autẽ huiusmodi: Maria Aragoniæ Regina vxor Regis Petri cognomento Catholici, cum filium peperiffet vnicũ, & dubia eſſet, quod nomen illi inderet, promiſit, ſe illius Diui nomen impoſitũ-

ram, cuius cæreus inter alios eiusdem ponderis accensus minus decreveret. Oblatis igitur tot cæreis, quot sunt Apostoli, vniuscuiusq; nomine singulis cæreis inscripto, cum is qui Diuo Iacobo erat dicatus, minus quàm cæteri absumptus fuisset, Iaimij nomen Infanti impositum est: quod apud Aragonenses idem est, quod Iacobus. Comes autem Vrgellensis Iaimius dicebatur.

ET Ioannem, qui filiam Fernando nepoti suo despondit, alteramq; Isabellam Ioanni II. Castellæ Regi, quæ Alfonso Castellæ, qui Infans vita cessit, mater fuit.

CENSURA LI.

IN hoc etiam errat. Ioannes quippe obiit anno MCCCCXLII. Post mortem verò eius anno scilicet MCCCCXLVII. Petrus eius frater, qui Regni clauum tenebat, Isabellam Ioanni II. Castellæ Regi, Beatricem Fernando nepoti ex fratre Eduardo Rege despondit.

Alfonsus autem, qui ex Ioanne Castellæ Rege & Isabella natus est, non infans decessit, vt iste ait: sed etate XII annorum iam Rex Castellæ electus, non sine scelere & magna perfidia procerum quorundam, viuente fratre Henrico Rege, & vidente.

Fernandum etiam ordinis militum de Avis Magistrũ, inculpatae probitatis virum, cui ob vitæ sanctimoniam, in beatorum classe sedes instituta est.

CENSURA LII.

Fernandus hic Infans Portugaliæ, vitæ puritate clarus, & veræ religionis exemplar habitus est: & quem piè credendum est, frui beatorũ felicitate. Inter Sanctos autem, vt hic ait, non est relatus.

Henicum Ducem de Viseo.

CENSURA LIII.

Prepostero nascendi ordine ponit Henricum, qui ætate maior erat, quàm Ioannes, & Fernã dus fratres. Natus est enim Henticus anno MCCCXCIII. Ioannes anno MCCCC. Fernandus verò anno MCCCCII. Vnde cum Rex Ioãnes pater in Africam trajiceret cum filijs Eduardo, Petro, & Henrico, Ioãnes & Fernãdus pueri, & armis non dum vtiles, domi manserunt, & inde calamitas Fernãdi ortum habuit. Cum enim vir factus fratrum gloriæ inuidisset, qui in Septe si expugnatione magnum fortitudinis specimen exhibuissent, & equestrem ordinem adepti essent,

ne

CENSURÆ

ne ipse degenerare videretur, Regi Eduardo fratri funestam illam in Tingim Mauritanix Metropolim expeditionem persuasit, vt ex eius obsidione posset aliquod decus reportare. In quo, fortunæ iniquitate, res tam malè cessit, vt fusi nostri sese dederint ea cōditione, vt Septam, quam paulò ante bello ceperant, cum omnibus captiuis Sarracenis restituerēt. Fernandus autem ipse obsēs datus est, donec restitutio fieret. Quæ conditio cum Regni proceribus non placuisset, propter maximū periculum, quod non Hispaniæ modo, sed vniuersæ Christianæ Reipub. ex ea restitutione imminabat, insons ille Princeps crudelissimè à Sarracenis tractabatur, quò celerius Septam traderēt: donec septem annis transactis, labore & mœrore consumptus in captiuitate perijt, magno patientiæ Christianæ exemplo.

P. Hilippam Erici Daniæ Regis vxorem.

CENSURA LIIII.

PERTÆsus hic scriptorum nostratium, de rebus nostris consuluit Vuolfangum Lazium, vt peritiorem: & ita cæcus cæcum duxit in istas foueas. Et vt est perfrictæ frontis & audax, quod ille

ille non affirmat, pro comperto asserit. Ait enim Lazius, esse nonnullos, qui dicunt, filiam fuisse huic Regi Ioanni nomine Philippam Erico Danorum Regi nuptam. In quo illos falli, non est dubium. Vnde autem hic error habuerit originē, diuinaci coniectura mihi videor affecutus. Audierant isti, Regem Daciæ, fortasse Ericum nomine, duxisse vxorem filiam Regis Portugalix. Scimus enim Leonoram filiam Regis Alfonsi II. nupsisse Regi Daciæ, & Leonoram filiam Infantis Fernãdi Domini Serpæ, & ipsius Alfonsi neptem primogenito Daciæ. Legerunt etiam apud Æneam Syluium in historia Boëmica, cap. xliiij Ericum Regem Daciæ, & simul Petrum Infantem Portugalix iuuisse Sigismundum Imperatorem, aduersus fidei hostes. Cum igitur audirent, Petrum & Regem Daciæ cognatos esse, quod verbum apud barbaros tam comprehendit affines, quàm sanguine coniunctos, crediderunt, Petrum alicuius Reginae Daciæ visendæ causa, quòd soror esset, tam remota loca adiisse: nescientes illum totum ferè circumiisse orbem, vt multorū mores & vrbes videret: & in omnium ferè eius temporis Principum magnorum aulis fuisse.

Ioannam Henrici III. Regis Castellæ coniugem tertiam.

CENSURA LV.

ET hic de stercore Lazij hanc collegit margaritam: & multis modis nugatur. Nam præterquam quòd Ioannes I. Portugaliæ Rex filiam ex Philippa coniuge nullam habuit, præter Blancam, quæ Infans mortua est, & Isabellam Ducem Burgundiæ, Henricus III. Castellæ Rex tertiam uxorem non duxit: vt qui vnicam habuit Catharinam filiam Ioannis Ducis Lancastrensis, & Constantiæ filiæ Petri Crudelis Castellæ Regis, Philippæ Portugaliæ Reginae sororem consanguineam: quæ superstes fuit marito. Ioanna verò, quæ Hérico III. Castellæ Regi nupsit, filia fuit Regis Eduardi, atque huius Ioannis neptis.

Leonoram, quæ nupsit Petro III. Aragoniæ Regi.

CENSURA LVI.

ECce aliud delirium mutuò sumptū ab Vuolfango Lazio. Ioānes enim filiam Leonoram non habuit, vt superiùs diximus. Nec si habuisset, eam Petro Aragoniæ Regi III. locare poteret.

terat. Anno enim MCCC LXXXVII. quo Rex Ioannes vxorem duxit Philippam, quam vnicam habuit, Petrus ille IIII Aragoniæ, cum iam esset annorum LXXII, fato concessit. Duxit verò ille Petrus quatuor vxores, quarum prima fuit Maria filia Philippi Regis Nauarræ: altera Leonora Regis Alfonsi IIII Portugaliæ filia, huius Regis Ioannis amita: tertia Leonora Federici Regis Sicilia: quarta Sibylla humili loco nata, quam vltima iam ætate habuit.

H Abuit *Alfonfus Brachantiæ Dux ex Beatrice cõiuge filios duos, primum scilicet Iacobum Comitem de Ourem, &c.*

CENSURA LVII.

E Rrat & in hoc. Alfonfus quippe non Iacobus fuit: qui viuo patre decessit. Hic ex Comite Aurenensi factus Valentiæ Marchio, quo tẽpore deduxit Leonoram Regis Alfonsi sororem nouam nuptam, in Italiam ad Federicum III. Imperatorẽ. Qui verò primus Iacobus, seu Iaimius vocatus est, pater fuit Theodosij Senioris, proauus autem Theodosij Iunioris, qui nũc Ducatui præest.

CENSURÆ

HVIVS *Alfonsi pronepos, & ex asse heres est*
Franciscus Portugaliæ Comestabilis, & Comes de
Vimioso.

CENSURA LVIII.

HIC tot sunt mendacia quot verba. Primum
 quo ad gradum consanguinitatis. Quod, &
 si parum referebat, quoto gradu distaret Fran-
 ciscus ab Alfonso, ut tamen inde etiam æstime-
 tur, quali verecundia & peritia hic egregius au-
 thor sit, referre libuit. Franciscus ergo Comes Vi-
 miosensis, de quo iste agit, non pronepos, sed
 atnepos fuit Alfonsi I. Brachantiæ Ducis, hoc est
 nepos pronepotis. Huius enim Francisci pater
 fuit Alfonsus Comes, qui cum Sebastiano Rege
 moritur in clade illa Africana, avus Comes Fran-
 ciscus Senior, proavus Alfonsus Episcopus Ebo-
rensis, abavus Alfonsus Marchio Valentiaë, ata-
 uus Dux Alfonsus. Descendendo igitur, huius
Alfonsi Ducis Brachantiæ filius fuit Alfonsus
Marchio Valentiaë, nepos Alfonsus Episcopus
Eborensis, pronepos Franciscus Senior, abne-
 pos Alfonsus Comes, atnepos hic Franciscus Iu-
nior, de quo agimus.

Quod

CENSURA LIX.

Quod verò ait, eum fuisse ex asse hæredem Alfonsi aravi, falsum est. Alfonsus quippe Valentiaë Marchio sine liberis legitimis cælebs decessit, viuo patre, ad quẽ illius Dynastia, & hereditas delata est. A patre autẽ ad Fernãdum secundogenitum Ducem Brachantiaë, & ab eo continua successione ad hũc Theodosium, qui nunc Ducatu potitur. Alfonsus autem, qui Ebo-rensis fuit Episcopus, Alfonsi Marchionis fuit filius naturalis, ex muliere alioqui primæ nobilitatis, è Soufarum scilicet clarissima familia, quæ Alfonsum Marchionem sibi maritum futurum credidit : ex quo Franciscus primus Comes Vi-miosensis vir prudentissimus natus est, huius Frãncisci auus, qui in insula Sancti Michaelis nauali prælio occubuit.

CENSURA LX.

Quod ait, Frãnciscum Comitem Vimiosensem Comestabilem fuisse Portugaliaë, impostura mera est. Comestabilis enim est Theodosius Brachantiaë Dux. Ad eum autem à Nonio Aluaro Pereira primo Comestabili ea dignitas hoc ordine peruenit. A Nonio Aluaro ad Infantem

Ioannem Ioannis I. Regis filium. A Ioanne ad filium Iacobum. A Iacobo ad Petrum patrualem filium Petri Infantis, qui per ea tempora à Cathalanis Rex Aragoniæ electus est. Ab eo ad Fernandum patrualem filium Eduardi Regis. A Fernando ad Ioannem Montis Maioris Marchionē Fernandi I. Ducis Brachantiæ filium. A Ioanne ad Emmanuelem Fernandi filium. Ab Emmanuele, cum in Regno successit, ad Alfonso nonum nepotem ex fratre Iacobo Duce Viseensi. Ab Alfonso ad Ludouicum Infantem Emmanuelis Regis filium. A Ludouico ad Eduardum nepotem ex fratre Eduardo. Ab Eduardo ad Ioannem Brachantiæ Ducem. Ab eo ad filium Theodosium, qui nunc Ducem agit.

EO in prælio quàm plurimi Principes, Castellaniq; proceres occubuerunt: Portugaleses verò pauci. Primum ex Castellanis hi perhibentur, &c. Thomas Ramires de Arenal. &c.

CENSURA LXI.

QVI in memorabili eo prælio ad Aljubartam, ex Castellanorum nobilitate desiderat.

derati sunt, digni profectò gloriosa fuere recor-
datione, quòd ante Regis sui oculos, & pro defen-
sione Regni, quòd ad se pertinere arbitrabantur,
pugnando occubuere. Inter eos fuit Ioannes Ra-
mirus ab Arellano Dominus Camerorum, vir san-
guinis nobilitate, & rebus gestis per totam Hispa-
niam celebris, in Nauarra præsertim, vbi præcla-
ra de eo memorantur. Hunc corruptor iste Tho-
mam Ramirem ab Areualo vocat, clarissimi sci-
licet viri memoriam delens, & honestissimam
mortem celans.

EX *Portugalia Regno, mortuorum albo recensentur*
Petrus Alfonsus Pereira Magister ordinis de Calae-
traua.

CENSURA LXII.

ALuarus Consalvus Pereira, Hospitalis Hie-
rosolymitani Prior, pater Nonij Aluari Pe-
reiræ Comestabilis XXXII. filius dicitur habuisse
ex diuersis concubinis, quòd vxorem ex ordinis
instituto ducere non poterat: qui ferè omnes pa-
tronymicum nomen Aluari habuerunt. Inter eos
fuit Petrus Aluarus, qui ætate præcedebat omnes
ex Irene Gonçalua natos, & ex Priore Hospitalis
in

Pai d'Aluar

in Portugalia, Calatrauensis ordinis Magister à Ioanne Castellæ Rege institutus est, cuius partes fuerat secutus, & in eo prælio ad Aljubarotam cæsus. Huius nomen etiam hic corrumpit, & Petrum Alfonsum vocat contra Portugaliæ, Castellæ, & militiæ Calatrauensis annales.

Septam ciuitatem Africa antiquissimam in ditionem Lusitanorum die XIII Augusti redegit.

CENSURA LXIII.

ERrat in hoc. XXI enim die Augusti Septa capta est, non XIII. Ita constat ex annalibus & antiquis monumentis. Memoria enim proditum est, quid Rex Ioannes, singulis egerit diebus, à XXV die Iulij quo ex Olisipone soluit, ad eum Augusti XXI diem, quo ea vrbs expugnata est.

IN EDVARDI ELOGIO.

EDuardus regnavit annos V. & illi nupsit Leonora Fernandi I. Aragoniæ Regis & Siciliæ, Ioannisq; Navarrae soror, & Alfonsi cognomento Magni.

CENSURA LXIIII.

Ignorat quo patre fuerint Leonora Portugaliæ Regina, & Reges eius fratres: & dupliciter errat. Fernandi enim sororem eam Leonoram esse dicit, cum tamen illa filia fuerit Fernandi cognomento Honesti, seu Antequerensis, ob debellatam ab eo ciuitatem Antequeram, eius scilicet, qui Castellæ fuit Infans, Ioannis I. Castellæ Regis filius secundogenitus, frater verò Henrici III. Deinde errat, quòd inter Aragoniæ Infantes numerat Fernandum, cum ij fuerint Alfonsus Rex Aragonensis & Neapolitanus, quem vocant Magnanimum & Sapientem, Ioannes qui Nauarræ fuit Rex, postea Aragoniæ, Fernandi Catholici pater, Henricus Magister militiæ S. Iacobi, Sanctius Magister militiæ Alcantarensis, Petrus, qui in Italia bombardæ ictu periit, Maria Ioannis II. Castellæ Regis vxor, Leonora huius Eduardi Portugaliæ Regis coniunx.

IN IOANNIS II. ELOGIO.

IN matrimonium sumpsit Ioannes II. Leonoram Infantis Fernandi patruī filiam, quæ peperit Alfonsum
Princ

Principem, cui Isabella Fernandi V. Regis Aragoniæ filia obtigit.

CENSURA LXV.

NON bene numerat Reges Aragoniæ. Fernandus enim ille, qui Catholicus primus omnium, Summi Pötificis, & Patrum decreto ob Granatam debellatam appellatus est, secūsus fuit Aragoniæ Regum eius nominis, nepos scilicet eius Fernandi, qui ex Castellæ Infante, & Duce Penafielensi Rex electus est, & eius nominis fuit primus. Respectu verò Castellæ Fernandus ille Catholicus Quintus fuit, quemadmodum hodie Augustissimus Rex noster PHILIPPVS respectu Aragoniæ & Portugaliæ Primus est, ratione verò Castellæ Secundus, & Quartus Nauarræ. Et in tota Hispania cuius dominium nunc adeptus est, Primus dicetur. Sic & Carolus Cæsar eius pater, qui Quintus erat in Germania, Quartus erat in Nauarra, Primus in Aragonia & Castella. Ita autem simpliciter vocat Fernandum Aragoniæ Regem, quasi non fuerit idem Castellæ, Legionis, Siciliæ, & multarum prouinciarum Rex.

IS in hymenæo filij sui *Alfonsi, cui Isabella Fernandi III. Regis Aragoniæ filia prima, &c.*

CENSURA LXVI.

STans pede in vno, quod modò dixit, modò negat. Supra enim dixerat, Alfonso Principem duxisse Isabellam filiam Fernandi V. Aragoniæ Regis, nunc filiam Fernandi Tertij: & vtrobiq; errat, vt diximus. Nam nec Tertius, nec Quintus fuit in Aragonia.

IN EMMANVELIS ELOGIO.

Habuit & Ludouicum primæ Strenuitatis Principem, cuius splendor alios suæ ætatis heroës post terga longe reliquit, &c. In quo summum virtutis & religionis Specimen, tantis laudibus excelluit, vt orbis Imperio dignissimus videretur, &c. Cui matrimonio non accessit, quòd (vt multi nobilissimi ac religiosi auctoritate summa digni affirmarunt, & per publicam sententiam, ab Emmanuele de Almada Angrensi Episcopo, & ordinis Sancti Ioannis de Maltha iudice Apostolico determinatum fuit) vxorem haberet occultè & priuatam, ex qua filium vnicum suscepit Antonium, &c.

CENSURA LXVII.

FVIT profectò Ludouicus, non diffitemur, his virtutibus, & multò maioribus cumulatissimus.

M

mus.

mus. Quomodo igitur nobis persuadere conaris, Principem ingentis spiritus, & cui eo tempore Regnum videbatur parari, quòd Ioannis fratris liberi omnes in cunis fato cedebāt, matrimoniū contraxisse cum puella tam dispari loco nata, in summā a oritate & egestate constituta, ut Regina etiam, si fata sinerent, futura esset? Quis tam hebes, ut credat, adolescentem Principem florentissimum, non potuisse vnus puellæ pudicitiam expugnare vi, aut machinamentis alijs, quando auro, cui omnia obediunt, non posset? Cōcedamus eam fuisse castissimam: nec enim aliquis negat. At sub imperio matris erat, è cuius voluntate res pendebat. Quæ etiam ut propositi honestissimi foret, qui poterat tot pollicitationibus, nuntijs, & internuntijs, & Principis cupiditati resistere? Fuit profectò Ludouicus vir magnanimus, & fortis, & qui tam impari coniugio Regium sanguinem non erat dedecoraturus. Scio tamen non defuturos, qui nobis illud occinant poëtarum, amorem omnia vincere. Vincit, fatemur, iuuenes, ut amēt, ut cupiditate flagrent. Quotusquisq; enim iuuenum sine amore est? Sed non omnes cogit, ut sese in dedecus præcipitent. Alios verecundia, & imparitas fortunæ cohibet, alios parentum reueren-

tia, alios amplitudo dignitatis, alios dotium tenuitas, & paupertatis metus. Plenæ sunt Comædiæ Pamphilorum & Cliniarum, qui cum vehementer amarent, non amatas ducunt vxores, nisi postquam ciues Atticas esse comperierint. Et Ludouicus Princeps tam elati spiritus, & verecundus, eam duxisset vxorem, cuius amore impune posset potiri, si vellet? Nec vereretur fratrem Regē, sororem Augustam, sororium Imperatorem, cognatos & affines Reges omnes Christiani orbis? Non deniq; totum paternum Regnum: non domesticos viros nobilissimos, qui tam dispari dæminæ erant seruituri?

Nec profectò tam insolitū foret Principi adolescenti, vnā ad stuprum puellam rapuisse, quàm toto orbe cantari Ludouicum Regis Emmanuelis secundogenitum, cui tunc ad Regni fastigium nihil deerat, nisi vnus hominis fatum, tam indecens iniisse coniugium. Amabat Infans Petrus Portugaliæ Rex futurus Agnetem à Castro virginem pulcherrimam, & sibi Regij sanguinis necessitudine coniunctam: cumq; iam Fernandum heredem Regni haberet ex Cōstantia vxore morte functa, ne amor in coniugium desineret, eam Lusitani crudeliter necarunt. Duxerat ante illum

Sanctius II. Rex Mitiam Cantabriæ Dynastæ filiam sibi sanguine propinquam. Eam tamen disparitatem, quòd filia Regis non esset, tam indignè tulerunt nobiles nonnulli, vt eam è mariti amplexibus extractam, in Castellam exterminauerint. Et auderet his exemplis Antonij mater, in florentissimo illo Lusitanix Regni statu, Regis Emmanuelis secundogeniti tanta animi magnitudine, vt tu fateris, præditi, & in quo omnium spes. sitæ erant, sperare nuptias? Quis tam durioris, qui hæc affirmet? Quis tam hebetis ingenij qui credat?

Quòd si illa tanti animi fuit vt Ludouico in deditionem non venerit, nisi prius eam vxorem duxisset, cur ducta, quando iam radijs mariti fulgebat, & diuinæ & humanæ domus particeps erat, matrimonij non implorauit fidem, quæ coniugium tam obnixè procurauit? Cur in monasterium sine querela vlla se detrudi consensit? Cur se religionis voto authorauit? Si ea per matrimonium ad Infantis dignitatem euecta est, cur eius matrem, socrum iam scilicet, sorores, & propinquos, quos iam Ludouicus habebat affines, in pristina humilitate & tenuitate degere Princeps alioquì magnanimus, & liberalis passus est?

Eo profectò pudore fuit Ludouicus, vt (si quis de rebus humanis vita functis sensus adest) nulla maiori potuerit affici iniuria, quàm qua Antonius, & eius asseclæ eum affecere. Eo etiam pietatis studio & religionis, vt si eam mulierem sibi matrimonio copulasset, nunquam ab ea esset discessurus,

Quòd si hic, quem tu tam pium fateris, vt quãuis in corpore maneret, animo tamen in cælo plerumq; versaretur, tam ab hac pietate, honoris & existimationis causâ, deuiavit, cur saltem moriens rem gestam non declarauit? Solène est morientibus, ex illegitimis filijs legitimos facere, & ex concubinis vxores. Quis igitur credat, cum è conuerso, toties in testamento nuncupasse Antonium filium naturalé, qui legitimus esset: & eam velle pro concubina haberi, quæ iustis nuptijs sibi esset copulata? Scimus enim omnes, eum Antonium maximè dilexisse, cui moriens non credendus erat, contra commune parentum votum, dampni causam dedisse, vt falsa naturalis filij appellatione, eius castra & regalia bona ad fiscum deuoluerentur, quando sine liberis legitimis decedebat. Furtum profectò erat, & falsi crimen, celare iustas nuptias, & filium hæreditate priuare,

con-

contra iuris naturalis rationem, quæ veluti lex quædam tacita, parentum hæreditatem liberis addicit. At nemo est qui nesciat religionem, & pietatem Ludouici, & conscientiæ tam exactum examen, vt iam ad superstitionem nonnullis tendere videretur. Non igitur credendum est, eum uxorem habuisse, nec si haberet id celaturum etiam post mortem, in suæ animæ perniciem, & in Antonij dignitatis & vtilitatis detrimentum.

Nullum autem huius rei certius & magis euidentis testimonium est, quàm quòd Antonius, vir animi vehementis, & plus nimidò audacis, viuentibus Ioanne & Sebaltiano Regibus, ad legitimum statum nunquam proclamauit, vt patris hæreditatem & feuda adipisceretur. Tentauit autem id, cum Henricum Regem orbem, morbo & senio imbecillum, & penè confectum, nec ob rigorem ingenij & vitam seueriorem, laxioris vitæ hominibus satis charum, & plebem Regis inuenis desiderio sollicitam atque mœstam vidit, & multos ex plebis fece ad res nouas moliendas commotos: vt fieri solet quando Respublica vacua, aut deserta esse videtur. Cui profectò gloriosius erat, eius Principis naturalem esse filium, qui cum

magna laude, & decore se gessit, vt filium tanti Regis decebat, quàm legitimum eius, qui tam abiecti fuisset animi, vt pro vna explenda libidine, tam humili coniugio se & suos dedecorasset.

Quàm verum igitur fuerit illud matrimonium, sententia toti orbi nota, ostensum est. Cum enim pendenti iam causa successione huius Regni inter competitores Principes, Antonius clanculum nemine ex ijs citato, quos ea res tangebatur, per equitem sui ordinis, hoc est Hospitalensis, domesticum suum, nulla ei ad id mandata iurisdictione, se legitimum pronuntiari fecisset, & iustas fuisse Ludouici Infantis cum eius matre nuptias, certus de ea re Summus Pontifex, motu proprio, Henrico Regi causam discutiendam, & decidendam commisit. Fidebat enim Regi, Cardinali, & ipsius Antonij patruo. Hic (ne lógum faciam) assumptis assessoribus viris non solum nobilitate, sed etiam eruditione, & morum integritate clarissimis, Archiepiscopo Olisiponensi, Episcopis Lei-riensi, Mirandensi, & olim Viseensi nunc aulicorum Sacerdotum Antistite, & quinque Regijs consiliarijs iurisprudētissimis, Antonio citato, & audito, & sua iura allegati, & ijs omnibus, ad quos

res ea pertinebat, matrimonium inter Antonij parentes non fuisse, & ipsū illegitimè natum protulere. Hæc igitur sententia rite & rectè à tot competentibus iudicibus, tantæque authoritatis publicè lata, quomodo te frater Iosephe potuit latere, qui te te omnium rerum, quæ Henrici & Antonij tempore gesta sunt, non auritum modò, sed oculatum testem paulò ante affirmaueras? Eò igitur te perduximus, vt aut mendax sis iudicandus, qui ea tam publica de patrono tuo oculatissimus omnium testis non noueris, aut falsi & stellationatus crimine damnandus, qui hæc celasti, & falsa pro veris nobis obtrulisti.

L *Vdonici subsidio, Carolus V. ciuitatem Tunetum, quod est Regni caput, & secundum historicos antiqua Carthago, à Mauris suscepit.*

CENSURA LXVIII.

T Vnetum & Carthago diuersæ sunt vrbes, nec vllus historicus est tam imperitus, qui vnā & eandem ciuitatem esse affirmet. Tunetum antè à Carthagine duodecim millia passuū distabat, & fuit post deletam Carthaginem conditum. Hodie est caput Lybici Regni. Carthaginis solūm

apparent ruinae, quae tanta magnitudine, opulenta, aedificiorum pulchritudine, & magnorum vi-
rorum vbertate fuit, ut Romae magna fuerit emula.
De qua satius duxit Sallustius tacere, quam pauca
dicere.

H Abuit Emmanuel Catharinam, & Antonium, qui
in cunabulis obierunt.

CENSURA LXIX.

Maria dicta est. puella haec, non Catharina.

E Duardo Emmanuelis filio matrimonio iuncta est
Isabella, Ioannis Brachantiae Ducis filia.

CENSURA LXX.

Ioannem vocat, qui Iamius seu Iemetius est, cum
idem sit, quod Iacobus, ut supra diximus. Cum
enim Diui Iacobi fanum a multis diuersarum na-
tionum hominibus visitetur, varie vocant, ut cu-
iusque natio est. Alij enim Iacobum, alij Iaquem,
alij Iacomem: nonnulli Didacum, nunc Diam,
Diecum, Diodocum, Iodocum, Iamium, seu Ie-
mem. Inde Hispani diuersimode efferunt, cum haec
omnia in vnum Iacob nomen tendant.

Tertiam uxorem Emmanuel duxit Leonoram, ex qua filiam unicam habuit Mariam.

CENSURA LXXI.

NON fuit vnica Maria. Peperit enim Leonora ante illam puerum, quē in gratiam auūculi Imperatoris, Carolum nominarūt: qui natus Eboræ XVIII die Februarij anno MDXX decessit Olisipone XV die Aprilis, anno MD XXI.

IN IOANNIS III. ELOGIO.

Ioannes III. uxorem sumpsit Catharinam Caroli V. Imperatoris sororem, ex qua hos liberos habuit, Alfonso, Catharinam, Beatricem, Emmanuelem, Philippū, Antonium, & alterum Alfonso, Ioannem Principem.

CENSURA LXXII.

NON sat habuit historias huius Regni corripisse, nomina etiam Principum corrumpit & mutat: alios addit, qui in rerū natura non fuere, alios celat, vt sic veritas confundatur, & obscuretur. Ioānes enim duos Alfonso non habuit, sed vnum: nec filiam vllam Catharinam. Hos autem sustulit mares: Alfonso, Emmanuelem, Phi

Philippum, Dionysium, Ioannem, Antonium. Foeminas habuit Mariam, quam iste de industria omisit, Principem multis nominibus laudatissimam, nuptam PHILIPPO Hispaniarum Principi Caroli V. Imperatoris filio hæredi, & matrem vnus Infantis, quam ignorare non poterat. De ea autem siluisse, non flagitium, sed piaculū erat. Habuit etiam Ioannes ex Catharina Isabellam, & Beatricem, quæ puellæ obiere.

IN SEBASTIANI ELOGIO.

IN Africa cum Rege Marrochiorum Mulei Mahamet, cui subsidio futurum conscripserat exercitum, simul cū Mulei Maluco, qui ab eodē Mulei Mahamet Regni clauum acceperat, &c.

CENSURA LXXIII.

MVlei Malucus, qui priuatam vitam agebat, nobilium defectione, Mulei Mahamet nepotem ex fratre, Regem potentissimum Regno spoliavit: nec ab eo Regni clauum accepit, vt iste ait, sed extorsit: & eum in exilium ire coegit. Acciperet autem, si Malucus illi Regnum sponte obtulisset.

CENSURA
Sebastianus vitæ suæ summam totam percurrit V.
die Augusti, anni MDLXXVIII.

CENSURA LXXIIII.

TAM funesta fuit quarta illa Augusti dies
Africanæ cladis, vt non hoc tempore, quo
recens adhuc eius calamitatis memoria est,
sed futuris sæculis, semper dira, nefastaq; recur-
ret: & à Lusitanis nigro notanda lapillo. Hic au-
tem veridicus scriptor, tam breui eam quintam
fuisse diem, nobis narrat.

IN HENRICI ELOGIO.

Natus est Henricus anno MDXII. die prima Fe-
briuarij, qua etiam mortuus est, luna eclipsim pa-
tiente anno MDLXXX.

CENSURA LXXV.

ERror hic in horoscopo Regis Henrici, ge-
nethliacis & astronomis non parui momenti
esset. Natum enim dicit prima die Februarij, qui
vltima Ianuarij in lucem prodijt. Et mirum certè
est, qui se superius iactauerat, omnium quæ Hen-
rici tempore acciderunt, fuisse testem oculatum,
fu-

fugisse cum rem tam notabilem, quãta est vnus Regis sine liberis excessus, de cuius successione tam ingens disceptatio sperabatur futura: & è qua pendebar, esset ne futurus frater ipse Iosephus Regis concionator, an Prioris Cratësis. Mendacium igitur hoc inexcusabile est, tam circa Henrici natalë, quàm circa lunæ defectionem, quæ secundû astrologorum ephemeridas, per rerum naturam, vltima die Ianuarij necessariò futura erat.

VOD verò eorum scopus, qui hanc de genealogia Regum Portugalix plantarunt arborem, fuit per machinationem quamdam exteris hominibus obrepere, & persuadere, Portugalix Regnû populorum suffragijs, & electione dari solere, credentes scilicet, hoc pacto, Antonij causam non excusabilem modò, sed etiã (si Dijs placet) iustam fuisse, seorsum respondendû ad ea duximus. Electos autem à populo aiunt fuisse Alfonso Regem I. Alfonso II. Ioanem I. Alfonso V. Emmanuelem, Henricum & ipsum Antonium. Quod quàm falsum sit, & apud nos ridiculum, ex persona cuiusq; demonstrabimus.

IN primis quoad Alfonsum I. attinet, quid absurdius dici poterat, quàm eum, qui Portugaliz Princeps erat, à militibus suis, in quos vitæ necisq; ius habebat, nomen & dignitatem Regis accipere potuisse? Vulgatum iuris axioma est, neminem suam rem utiliter stipulari posse. Quid autem milites illi in Alfonsum noui contulere, quod tunc penes illum non esset? Transtulerat Portugaliz populus in Alfonsum Imperatorem, & ante in eius maiores, ius omne suum, imperiũ, & potestatem: ille in Tarasiam filiam, & Henricum Comitem: ij in Alfonsum suum iure legitimo successorem. Quid ergo apud populum reliquũ erat, quod in Alfonsum possæt amplius trãsferre, ciuitates ne, oppida, aut castra? Ea Alfonsum non populus habebat. Regis dignitatem non poterat: superioris enim illud munus erat, non inferioris, non subditi, non vassalli. Utendum enim est in re noua, nouo vocabulo. A Rege igitur Legionensi, qui Comitem creatat, Regem dici permitendus erat, qui Rex fieri vellet: vel à Summo Põtifici, si se clientela exemptum assereret. Notissimè etiam iuris est, inter innumera, quæ in personarũ electionibus ad dignitates aut magistratus

requiruntur, duo esse capitalia, rem scilicet, quæ vacet, & electorum arbitrium liberum conferendi, in quem velint. Quæ igitur electio ea erat, vbi nec res erat, quæ daretur, nec qui cōferre posset? Quid ergo milites illi egere? ad augustius & honorificentius nomen sumendum, consilio & precibus Principem suum impulerunt, non imperiū maius, aut efficacius concesserunt, apud quos nihil potestatis erat reliquum. Cum enim Alfonso nihil ad Regnū, nisi solum nomen deesset, quò ditione Reges æquaret, & Henricus pater ad eò se à Legionensis Regis iugo exemisset, vt urbem Asturicam, & nonnulla oppida vi cepisset, duces exercitus eum adhortati sunt, quando cum Regibus pugnam cōmissurus erat, vt Regem se appellari pateretur, magnumq; hoc ad pugnandum incitamentum futurū. Respuit Alfonso cōsiliū, sed tandem precibus victus, Regem se dici, & acclamari passus est: non quòd electus ab illis fuisset, qui nec ditione, nec dignitate dominū augere poterant. Quòd verò Regia ea dignitas nulla auctoritate suffulta erat: quod id nec à suo, nec à suorum arbitrio poterat pendere, ab Alexandro III. Summo Pontifice Regiam sibi, posterisq; impetrauit dignitatē. Quod quidē creatio & augmentum

tum fuit dignitatis, non ad dignitatem electio, aut electionis alicuius confirmatio. Adeo autem verum erat, non potuisse Portugalenses eo tempore Regem sibi eligere, vt si Alfonsus eo prelio occubuisset, & res ad eum statum redacta videretur, quo populus iure omnium gentium, sibi Regem creare posset, illis tamen non liceret, quòd Legionensis Regis beneficium Portugalia erat, in cuius potestatem recidebat.

CENSURA LXXVII.

Quòd verò Alfonsum III. tam in arbore de genealogia, quàm in libello electum fuisse ait à populo in gubernatorem, & postea in Regem, falsissimum etiam est, & contra annalium & literarum Summi Pontificis fidem. Notum siquidem est, non Lusitanis modò, sed & toti orbi ob cap. Grandi, de suppl. negl. Prelat. lib. 6. quod ex ijs literis sumptum est, quia Sanctius remisso esset animo, & socordi, & omnia ad libitum Mitæ vxoris, & sceleratorum quorùdam nobilium in Regno fierent, ex quibus populus miris afflictabatur modis, nec monitiones Honorij III. & Gregorij IX. Summorum Pontificum,

nec

nec etiam factorū interdictiones quicquam proficerent, Innocētium III. in Concilio Lugdunēsi, querelis Ioannis Archiepiscopi Brachatenſis, Tiburtij Episcopi Conimbricensis, Roderici Gometij Briterij, & Gometij Villegæ nobilium virorū cōmotum, Alfonsum Comitem Bononiēlem fratrem germanum Regis Sanctij, virum prudentē, & magnanimum, adde & fratris hæredem legitimum, quod Sanctius liberis careret, illi vicarium dedisse, vt Portugalix Regnū gubernādum, & tuēdum susciperet. Erat tunc in Gallia notissimus Alfonsus, tum propter Regij sanguinis splendorem, tum quod ei paulò ante Summus ipse Pontifex, ad expeditionē belli Syriaci, quam parabat, diplomata ducibus crucigerorum dari solita cōcesserat. Cum verò Lusitani ea sint natura, vt Regem semel susceptum nūquā deserant, sciebat Alfonsus, etiam in tantis calamitatibus, populum, qui in Sanctij verba iurauerat, sibi non obtemperaturum. Literas igitur longissimas illas quidē ad populos Portugalix, ab Innocentio impetrauit, quas nos in ipsis Regijs scrinijs vidimus, quibus Sanctium Regni administratione interdicebat, & interminationibus, & pœnis populum Portugalix, ad Alfonsi obsequium cogebat, & arcium

custodes vt Alfonso castella traderent, & fidelitatem ei iurarent, Archiepiscopo Bracharensi, & Conimbricensi Episcopo iniungens, vt pœnis, & ecclesiasticis censuris, eos ad ipsius Alfonsi obedientiam compellerent. Præter has, alias in Regio archiuo vidimus literas de eadem re, ad populum Portugaliæ, quibus idem Pontifex Innocentius, illius causæ executionem, vniuersis fratribus Franciscani ordinis eius Regni, mandabat. Frater etiam Desiderius vir magna religione & doctrina, legatus missus est in Portugalam, qui Summi Pontificis nomine, totius Regni arcem Alfonso tradendas curaret, & earum custodes in eius verba iurare cogeret. Tantæ molis videbatur, viuo Sanctio, Lusitanos alium eius loco velle Rectorem. Nec aliquis ferè ex Portugaliæ proceribus, aut arcium Præfectis inuentus, qui non expectata obsidione, aut Pontificis interminationibus, Alfonso obediret, aut castello eum vellet recipere. Tanta constantia, sui Regis, qualis qualis erat, ius inuiolatum volebant. Vnde cum Martinus quidam Fernandus Taidius, Leiriensis arcis Præfectus, acceptis ab Alfonso muneribus, eum sua sponte, & non expectata vi aliqua, castello excepisset, apud nobiles illius temporis

magnam subiuit infamiam. Multi autem fuere, qui nec oblidione, nec sacrorum interdictione, nec vllis adducti minis, castella tradidere, Sanctio incolumi. E quorum numero fuit magna animi constantia, & fidelitate vir, Martinus Fleetius Conimbricensis arcis Præfectus, de quo non longa videri debet narratio. Obsessus is ab Alfonso longo tempore, vsque ad famis & sitis extrema perstitit: nec vllis promissis, precibus, aut minis adduci potuit, vt à proposito desisteret. Alfonso perspecta hominis constantia & fidelitate, propter quam eum saluum volebat, vbi primum de morte Sanctij fratris nuntius allatus est, ab exercitu mittit obsessis ad victum necessaria, quibus diurnam famem, atque sitim depellerent, & literas ad Martinum de morte Regis. Ille initis inducijs tanti temporis, quanto Toletum ire, & inde redire valebat, vt proprijs oculis veritatem indagare posset, Toletum iuir, & audita morte Sanctij, non credidit officio satisfecisse, nisi claus ei, à quo illas acceperat, tradidisset. Sepulchrum aperuit, & agnito Regi claus brachio suspendit dextro, & à presenti notario, instrumentum rei gestæ accepit. Reuersus Conimbricam, arcem Regi Alfonso tradidit.

Ille tam constanti fidelitate laudata, claves Martino offert, eumque Conimbricensis arcis custodem, posterosque suos in perpetuum constituit, ea prerogatiua, vt nunquam iusiurandum ab eis fidelitatis exigeretur, in tantæ fidei memoriam. Martinus gratijs Regi actis, beneficium non accepit, liberis & posteris suis dira imprecatus, si vnquam arcem tuédam à Principe aliquo suscepissent. Quo igitur ore isti audent affirmare, Alfonso populi suffragijs, in gubernatorem fuisse electum, qui tot obsidionibus oppidorū, tot interdictis sacrorum, & execrationibus Pontificum, tam difficulter admissus est?

Tempore verò quo Sanctius è vita sine liberis excessit, cum Alfonso in possessione Regni esset, quod patris olim fuerat, modò fratris, quid opus erat populi suffragijs in Regem eligi, qui fratris proximus erat agnatus, & legitimus successor, vt in eodem capit. Grandi, Summus ipse Pontifex declarauit? *Mandamus (inquit) quatenus nobilem virum Comitem Boloniensem præfati Regis Portugaliæ fratrem, de deuotione, probitate, ac circumspectione multipliciter commendatum, qui eidem Regi, si absque legitimo decederet filio, iure Regni succederet, quiq; examinatus, &c.* Quæ igitur electio futura erat de illo, qui

iure gentium, ciuili, & Lusitanorum, erat ad successiōem fratris vocatus, & Summi Pontificis decreto declaratus? Aut quo iure, qua potestate, Lusitani, nisi Alfonso, in eo rerum statu, poterāt Regnum deferre? Cum indubitati iuris sit, & omnium Doctorum sententijs comprobatum, in Regno ad millesimum cognationis gradum debere produci successiōem?

CENSURA LXXVIII.

QUòd verò ad Ioannis I. electionem attinet, nemo est qui non intelligat, si modò nostrarum rerum omnino expers non sit, & rem ad amussim expèdat, non per iustam electionem aliquã, eum ad Regnum peruenisse, sed per meram vim & armorum iudicium. Qui enim ex nobilibus eum in Regem elegerunt, excepto Nonio Aluaro Pereira eius Achate, pauciores numero, & conditione minores erant, qui aut libertatis amore, aut studio rerum nouarum tenebantur, Plures verò, & dignitate præstantiores, militiarũ scilicet Magistri, Comites, & arcium Præfecti, & qui Regalia, quæ vocant iura, aut vectigalia possidebant, cum omnibus ferè ciuitatibus, Olisipo.

sipone dempta, Ioannem Regem Castellæ Domi-
 num, & Principem suum legitimum agnoscebāt,
 & in eius verba iurarunt. Verebantur enim, si à
 potentiori deficerent, ea omnia amitterent, quæ
 à Lusitano Ioanne se cōsecuturos non certò spe-
 rabant. Illusoriam etiam eam electionem iudica-
 bant, in qua omnia deerant requisita, tam circa
 personas, quàm numerum electorum, & causas
 eligendi.

Vbi verò prælio ad Aljubarotam commisso,
 Ioannes Lusitanus victoriam adeptus est, & Ioã-
 nes Castellanus Rex aciem deserens, in Castellam
 contendit, adeo suorum animos consternauit, vt
 multi, seu metu victoriæ, seu more hominum, qui
 se eó quò fortuna inclinant, pleriq; Lusitano se
 dedidere: nonnulli in Castellam immigrarunt:
 alij arcibus suis, & castellis se tutati sunt, à Castel-
 læ Rege præsidium expectantes. Quod eo bello
 fractus, cum non attulisset, paulatim in Lusitani
 ditionem, & potestatem venerunt: atq; ita rerum
 potitus est. Absurdum est igitur & ineptum, di-
 cere, iure electionis eum fuisse Regem, cum ius
 in armis positum fuerit: & idem obtinuerit, ab ijs
 paucis electus, quod sine electione obtenturus
 erat. Hoc verò Dei iudicio, & Ioannis Regis &

procerum Castellæ periurio Lusitani imputabāt, qui iusiurandum contemntes, quod, manibus tacta sacratissima corporis Christi hostia, conceperunt, pacta cum Fernando & nobilibus Portugaliæ inica fregissent, & aduersus conuentionem arma sumpsisset: atq; ab Urbano VI. vero Christi vicario deciscentes, Clemētem Pseudopapam secuti, piorum cœru essent moti. Quare victoriā illam diuinitus contigisse, creditum est: & nouis ob id votis, se ciues Olisiponenses obligarūt: quæ adhuc quotanis publicè soluuntur. Ea enim Castellani exercitus amplitudo erat, ea Lusitanorum semiermum paucitas, qui sub Rege suo pugnant, vt sine miraculo vicisse, non credibile fuerit visum.

Quòd si legitimè eum quis electum fuisse contendat, nullo exemplo magis apertè conuincitur, Portugaliæ Regnum non solere populi suffragijs deferri, in defectum descendētis ab ultimo possessore, si aliquis ex cognatis à latere extare contigerit: nisi eo solo casu, quo nec descendentes, nec cognati reperiantur. Illis enim Comitibus Conimbricæ habitis, in quibus Ioannes electus fuit (vt ex annalibus constat, & ex ipso electorum decreto, quod in Regio vidimus archi
uo)

uo) electores testati sunt, ideo se Ioannem in Re-
gem elegisse, quòd Fernandus Rex sine sobole le-
gitima, & sine cognatione obiisset. Vnde iure gē-
tium potuisse populum, sibi Regem, aut Rectorē
eligere, quem vellet, asserabant. Dicebant enim
& meritò, Beatricem filiam Fernandi adulterio &
incestu fuisse conceptam. Notum quippe erat,
Leonoram iustam fuisse vxorem Ioannis Laurē-
tij Cugnæ, à quo reclamante Rex eam iam duo-
rum filiorum matrem abduxit. Ipsum etiam Ioā-
nem Laurentium, Fernando intra quartum con-
sanguinitatis gradum fuisse coniūctum. Ioānem
verò & Dionysium Regis Petri filios, & Fernādi
fratres, qui ad Regem Castellæ transferāt, nothos
fuisse, vt quos ex Agnete à Castro concubina, &
sanguine propinqua Petrus sustulisset: præterea
hostes nominis Lusitani & perduelles, vt qui ho-
stili manu cum Ioanne Castellæ Rege, & ante cū
patre Henrico, in Portugaliz fines populabundi
excurrissent, grauiāq; damna & cedes suis ciuibus
intulissent. Quocirca etiam si legitimis quæsi-
nuptijs fuissent, quòd se hostes & alienos à Por-
tugalia declarassent, non potuisse eius Regni suc-
cessionem adipisci. Multa præterea adducebant,
quibus eos Regni successionis incapaces ostende-
runt.

runt. Credentes igitur, se ad eum rediisse statum, quo iure omnium gentium possent sibi Regem creare, Regno scilicet vacuo, Ioannem virum fortissimum, & de Repub. optimè meritum, è Regū Portugalię stirpe prognatum, Regis videlicet Petri filium, Fernandi recens defuncti fratrem, Regem sibi eligere posse, dicebant,

Non est igitur cur isti dicant, Ioānem electione populi fuisse Regem, ea ratione quòd Fernandus sine descendenti hærede decessit: quali si cognatos haberet, populo ius etiam electionis competiisset. Quod quidem contra ius omnium gentium esset, & contra Doctorum omnium sententias, qui (vt superius diximus) ad Regnorum successiones, iura sanguinis, vsque ad omnes remotissimos gradus, valere dicunt.

CENSURA LXXIX.

Quod etiam addunt, Eduardi Regis postulatione, à populorum conuētu impetratū, vt Alfonso primogenitum in Principē eligerent, ob fratrum dissidia eius morte vitāda, id mera calūnia est, qua impostores isti fortissimos, & sanctissimos viros infamant, de quorum

fide nunquam frater Eduardus dubitauit. Nec enim vllum fidelitatis & obedientiæ exēplum tam nobile, quàm illorum Principum in Regem puerum fuit. Nec Petrum excipio, quòd inimicorum calūnijs perfidiæ falsò sit insimulatus. Omnia verò perperam fabulator hic, causæ suæ fauens, narrauit. Sine conuentu enim populorum, & nullis habitis Comitijs, instituit Eduardus vt Alfonso eius primogenitus, Princeps deinde diceretur. Prima quippe Comitiam ab Eduardo indicta fuisse, post Ioannis patris exequias, ad quas populorum legati, antistites Regni, & proceres conuenere, certum est: quo tempore Alfonso Princeps iam dicebatur. Sintræ enim, cum Infantes post patris mortem, & ante Comitiam, Alfonso puero fidelitatem iurarunt, Princeps à patre vocatus est, vt ex annalibus nostris cōstat. Cum verò Alfonso primogenitus Eduardi esset, & legitimus Regni successor, qui poterat populus eum eligere, ni posset etiam Regnum alijs deferre? Ea enim electorum potestas est, vt è multis cui velint dignitatem cōferre possint, qualis est illorum, qui Romanum eligunt Imperatorem. Iusiurandum verò fidelitatis, quod à populorum conuentu exigitur, obligatio est seruiendi, non potestas eligēdi. Quid enim

Principatus nomen dignitatis auxit in Alfonso, quod antea non habuisset? Aut in quo Infans primogenitus à Principe nisi nomine nudo differt? Occasio autem mutandi dignitatis nomen, à cõsuetudine, quæ in alijs Hispaniæ Regnis inoleuit, nata est. Ad imitationem enim primogenitorum Regum Angliæ, qui Principes Gaulis, & Gallorum, qui Delphini Viennæ appellabantur, Ioannes I. Castellæ Rex, Henricum eius primogenitum Principem Asturiarum dici instituit. Hoc secutus filius illius Fernandus, eius nominis Primus Aragoniæ Rex, Alfonso primogenitum, Principem Gerundæ voluit appellari. Carolus etiam III. Nauarræ Rex nepotem suum Carolum Regni successorem futurum, Viennæ Principem nuncupauit. Quare Eduardus Rex Portugaliæ, qui solus ex Regibus restabat Hispaniæ, ne filius Alfonso diuerso appellaretur vocabulo, omisso antiquo Infantis nomine, vocari eum iussit Principem Portugaliæ, sine vlla populorum opera, aut consensu. Quid enim hoc ad populum? Si quid etenim ea appellatione dignitatis Alfonso accreuisset (quod dicendum non est) nullo iure id à populis conferri poterat, nisi à Rege, cui à principio se, suaq; omnia tradidere, & in quem ius suum,

suū, & omne imperiū, & potestatem trāstulerunt. Quis enim tam imperitus rerum est, qui non intelligat, cum Reges dare leges, non accipere conueniat, ab ijs tanquam à fontibus, nobilitatis & dignitatis iura ad populum, & non è cōuerso à populo ad Principes promanare? Vnde cum ea dignitas ab authoritate, aut consensu populi non pēderet, vbi primum primogenitus in lucem edebatur, in quolibet Hispaniæ Regno, etiam si ei fidelitatem populus nondum iurasset, Princeps vocabatur, siue masculus, siue fœmina esset, & morte illius secundogenitus: quod hodie in consuetudine positum est. Proterui igitur hominis est, afferere Alfonso, cui nascenti ius, & spes Regni statim deberi cœperunt, a populo fuisse electum, cuius successio à subditis suis non potuit pēdere: cum iuramētum fidelitatis, quod ab eis exigitur, seruitij signum, non potestatis sit.

CENSURA LXXX.

DE Emmanuele Rege quod aiunt, populi suffragijs fuisse electum, similis impudentia & impostura est, vt exteris, qui nostra ignorant, persuadeant, in Portugalia tot fuisse Regum ele-

ctior

ctiones, quot ex Regibus sine liberis decesserint: credentes scilicet, perfidiã suam posse huiusmodi celare mendacijs. Qui enim Regis Eduardi nepos erat ex filio Fernando, & Ioanni sine legitima sorbole decedẽti proximus agnatus, vt qui patruelis erat frater, nullis indigebat populi suffragijs. Præcedebat enim Emmanuel sorores Leonoram Reginam, & Isabellam Brachãtiæ Ducis vxorem sexu: Maximilianum autem Cæsarem, qui in eodem erat gradu, iure sanguinis: quòd hic per feminam, Leonoram scilicet Augustam Ioãnis amitam cognatus erat, ille per Fernandum patrem, Ioannis patruum, agnatus. Quare otiosa erat, magis quàm officiosa illa Ioãnis institutio, qua Emmanuelem Regni hæredem testamẽto declarauit. Nihil enim accipiebat, qui iure sanguinis necessario succedebat. Quid enim, secũdum Papiniani sentẽtiam, de suo videtur reliquisse, qui omnino reddere debuit? Facultas enim necessariæ electionis, propriè liberalitatis beneficium non est. In gratiam autem Georgij filij nothi, quo propitiorẽ haberet Emmanuelem, cum in Regno instituit, cui maxime ademptũ voluit. Notum enim est ijs, qui nostrarum rerum peritiam aliquam habent, quantam dederit Ioannes operam vsque
ad

ad vltimum vitæ diem, ne ad Emmanuelem, sed ad Georgium filiū Regnum perueniret, nisi Leonora Regina eius vxor domi, & Fernandus & Isabella Reges Catholici, qui Emmanueli propinquo fauebant, & Georgius Cardinalis Olisiponensis apud Pontificem Alexandrū VI. restitissent, ne Georgius legibus solueretur. Sed vt médaciū istud magis splendescat, manus cominus cōseramus. Si ergo Emmanuel post Ioānnis mortem electus est, necessum erat Comitia fierent & conuentus, cleri scilicet, procèrum, & populorum, & Interreges interim crearentur, qui Comitijs præessent, & Regni clauum tenerent. Mora etiam illius interregni, & electionis futura erat aliqua. Scimus tamen ex annalibus, & publicis monumentis, atq; authoritate multorum, qui rei gestæ interfuere, à quibus audiuimus, Ioannem decessisse Aluorij die Dominico sub Solis occasum, qui fuit XXV Octobris, anni MCCCCXCV. Die verò lunæ XXVI scilicet eiusdem mensis Salaciam, vbi Emmanuel cum Regina Leonora sorore erat, nuntium allatum de morte Regis. Die Martis, qui XXVII fuit, Emmanuelem à Regina, & magnatibus, qui cum ijs erant, Regem salutatum more patrio, & in Regni possessionem missum fuisse.

Is enim mos est, vt sedens Rex futurus in Regio folio, aurea chlamide indutus, & sceptrum manu gestans, priuilegia subditorum iuret se seruaturum, præsentibus ad manus oscula admittat, in seruitij & obedientiæ significationem: à vexillifero & armorum magistris, postea à circumstantibus Rex acclamatur, & salutatur. Hac breui & simplici cæremonia Reges apud nos declarantur, & in Regni possessionem mittuntur. Primum autem omnium ordinum conuentum, Rex Emmanuel Montemaiori ciuitate trans Tagum sita, egit, quò proceres, antistites, & populorum legatos euocauit, & eò, Salacia decedens, intra paucos dies accessit. Quo igitur ore impudentes isti, Emmanuelè populorum suffragijs electum asserunt, cui intra triduum à morte Ioannis, ius Regni delatum, & possessio acquisita est?

CENSURA LXXXI.

[Impudentissimum profectò illud de Emmanuelè fuit, quod verò de Henrico hic tradit, longè impudentius nobis visum est, quòd eius Regni auspicijs interfuimus, quibusq; interfuit omnis Olisiponensis populus, & multitudo hominum
om.

omnium ferè nationum, qui in hoc totius orbis emporio diuersantur. Funestissimæ enim illius Africanæ cladis, qua Sebastianus Rex cum multis è Lusitanica nobilitate occubuit, vbi senatui Olisiponensi nuntius allatus est, statim Henricum ab Alcobacia accersitū, è Regia ad valetudinarij templum per vrbem ductū, inopinati casus acerbitate consternatum, & eo vultu, qui magis videbatur ad exequias filij cohonestandas, quàm ad Regni solium & gratulationes duci, more & instituto maiorum, proceres & nobiles, qui aderāt Regem salutarūt, sine vlla dilatione, aut populorum conuentu. Cum enim Henricus filius Emmanuelis Regis esset, ad cuius personam successio referēda erat, & cæteris gradu, sexu, & ætate præstaret, quæ mora futura erat, in Regni possessione acquirēda? Deniq; non ab Olisiponēsi Senatu electus est, vt isti falsò dicunt. Quando enim vna ciuitas ad totum Regnum elegit? Ab ipso tamen Senatu, & vniuerso populo, patrio instituto, vt cæteris Regni ciuitatibus, Rex agnitus, & adoratus est.

CENSURA LXXXII.

HAS populi electiones falsò asseruere, vt eam quam de Antonio cōminiscūtur, iustā fuisse rei

rei ignaris persuaderent. Qualis autem ea fuerit ex gestorū narratione facile constabit. Mortuo igitur Henrico Rege, qui suam de Regis PHILIPPI iusta successione iudicium aperuerat, & (si diutius vixisset) ei Regnum adiudicare destinauerat, cuius iure esse sciebat, PHILIPPVS à Regni Gubernatoribus, qui omnium ordinū suffragijs, viuente adhuc Henrico, fuerunt electi, instanter obedientiam requisivit. Hi per Episcopum Cornimbricensē, & Emmanuelem Melium Regiarum venationum Præfectum, ab eo petunt, quando de successione Regni disceptatio in iudicium deducta erat, ab XI. viris, quos populi elegerant ad Regni causam decidendam, sententiā ferri sineret. Eos namq; esse iudices, qui suo iure illum non erāt fraudaturi. PHILIPPVS, qui defuncto Regi proximus erat cognatus, legitimus, natus maximus, & vir: & qui in terris nullum habebat iudicem, cui se in profanis subijceret, iniquè eos agere respondit, qui suo Regi, & ab Henrico prædecessore iam declarato, debitum iure omnium gentium differrent obsequium. Nec se sententię staturū, quem leges dare subditis, non ab ijs accipere æquum erat.

Dum hæc aguntur, Antonij affectæ, qui nouan-

Q

dis

dis inhiabant rebus, veteres casus inter Lusitanos & Castellanos malè præsentis rerum statui conferentes, Scalabi, quæ nunc Sanctarena dicitur, cum de euehendo Antonio agerent, & alij Regni defensorem, alij Regem eum dici vellent, tandem Regem salutare omnes decrevere. Antonius de industria vrbis muros egreditur, simulans propugnaculum in æditiori suburbij loco velle ædificare ad vrbis tutelam, & situm inspectum ire: vt scilicet populus eó cõueniret, & propositi exequendi occasionem haberet. Magna igitur turba popularium coacta, cum vnus è plebe, qui ad id fortassè subornatus erat, Antonium Regem acclamasset, & qui ex composito aderant, succinuisset, plebs, vt malarum semper rerum facilis imitatrix est, & nouarum studiosa, Regem eum salutauit. Antonius, & si à principio Regis nomen respuere, & exhorrere videretur, & defensoris titulum velle diceret, vinci tamen se passus est. Hi igitur omnes, reclamantibus arcis Sanctarenensis Præfecto, & Decurionibus, magna turba urbem ingressi & tumultu, ad curiam Antonium deferunt. Quæ cum clausa esset, securibus fores effringunt, & ad obedientiam minis & terrore ciues compellunt. Reçtâ inde Olisiponem venientes, eam facillè occupant,

pant, quòd nobilitas omnis, pestilentia causa aberat, & vrbis Rectores ipsius Antonij meui auferant. Gubernatores, qui Cetobricæ erant, & ob Antonij vicinitatem, & Regis nomen vsurpatum in discrimine positi, quòd multi Antonio affecti in eos plebem, & ipsos suorum corporum stipatores, & custodes concitauerant, de nocte sequentibus nonnullis è prima nobilitate, nauicula inscèsa, in proximum Castellæ oppidum, ad Ançostium sunt deuecti. Inde ad Castrum Marinum primum Portugaliæ municipium: eoq; in loco Regem PHILIPPVM verum & legitimum Regni successorem declararunt. Quorum iudicio omnes civitates & oppida steterè, quò Antonij metus non penetrauerat. Ea verò vt in obsequium suum traheret PHILIPPVS, Fernandum Toletanum Albanum Ducem fortissimum Imperatorem, & rerum gestarum gloria clarissimum, cum exercitu viginti millium electissimorum peditum, duorum millium equitum in Portugaliam misit. Is, nemine resistente, Cetobricam venit. Inde triremibus in Calcasium, oppidum nobile ad Tagi ostium ab Olisipone XVI millibus passuum distans, exercitum trajicit, & tam arce illa, quàm alijs Olisiponem versus expugnatis, non longè ab Antonij

statius castrametatus quarto ab vrbe lapide. Ante verò quàm cum Antonio manum confereret, cum ei à PHILIPPO Rege iniunctum esset, quoad posset, Portugaliæ res illæsas cõseruaret, & omnia ante tentaret, quibus tam Antonius ipse; quàm vniuersi eius Regni ciues incolumes essent, Toletanus Antonium ad fœdus icendum prouocat. Illum verò iam persuasum, & qui cum Toletano conuenerat, vt in cymba ad colloquium venirent, non defuit, qui de hortaretur, & ad resistendum incitaret: magis affectibus suis, quàm Reipublicæ, aut Antonij commodis indulgens. Albanus igitur XXV. die Augusti non magna difficultate Antonianos, quorum maxima pars coacta, & inuita ad pugnam venerat, fudit fugauitq;: & Antonius ipse, accepto in capite vulnere, fuga euasit. Quem si insecuti essent Albani milites, nec prædæ intenti essent, facile cepissent. Incolumis tamen Auerium peruenit, cui magna vis tumultuarianorum militum, facinorosorumq; , spe prædæ sese aggregauit, inter quos egregius hic moxter historicus frater Iosephus, multa per maximū scelus dicitur edidisse facinora. Oppido igitur expugnato, Antonius in Portuensem ciuitatem cõtendit, quam sine vlla cepit difficultate.

banus, Sanctium Auilam virum strenuum, & militaris disciplinæ scientissimum, cum tribus militum milibus mittit, qui eum consequatur. Antonij milites, cum nulla necessitate coacti, nec stipendijs conducti ad eum venissent, sed spe prædæ tantum illecti, & prouinciam Interamnem expilassent, non periclitari amplius pro Antonio decreuere. Languidè igitur remissèq; pugnantes, primo ferè concursu fusi sunt, & in fugam versi. Antonius, rebus desperatis, nauem quam in Viēnensi portu paratam habebat, cum ascenderet, nec ob aduersè tempestatis vim, soluere posset, in terram egressus, solito ornatu detracto, mutata veste, detonsaq; barba, ne agnosceretur, fugam occupat. Eo habitu aliquot delituit mensibus, amicorum hospitio varijs locis exceptus: & tandem in Galliam contendit.

Hæc Antonij fuit electio, ea Regni fuere auspicia, hic finis. Quæ cum gesta fuerint in media hominum luce, in foro, in exercitu, inter multos mortales, quid impudētius, quàm à populis fuisse electum, & per totum Regnum asserere fuisse receptum, qui nullibi potuerit consistere, & à nemine fuerit admissus, nisi ab ijs, quibus vis adhibita fuit? Notum enim est, nullum ex proceribus

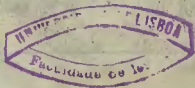
Antonio accessisse. Ioannes namq; Brachantiæ Dux, non modo amplissimæ ditionis Dominus, sed vnus è Regni candidatis, Catharinæ vxoris ratione, vt quæ Emmanuelis Regis ex filio Eduardo neptis est, qua fidelitate & animi propensione, in Regis PHILIPPI obsequium & obedientiam venerit, qua Dux Aueriensis, qua Dux Vilelarenensis, Marchio Ferreirensis, Comites Portugrensis, Odemirensis, Regiæ ipsius familiæ propinqui, & cæteri Regni Dynastæ, qua Gubernatores, & maxima nobilium pars, nemo ignorat. Quorum nonnulli non ferentes PHILIPPI moram, vltro se ad eum salutandum, in Castellam contulere. Primus autem omnium, summæ nobilitatis vir Antonius à Castro Comes Montanctensis, Cascaij Dominus. Archiepiscopi autem Bracharensis, Olisiponensis, Eborensis, & cæteri Episcopi, & Regni antistites, quàm in officio perstiterint erga PHILIPPVM, & qua animi alacritate illius successione in fuerint amplexi, omnes sciunt. Quos igitur Antonius pro se habuit præter domesticos, qui eum deserere noluerunt, incondita fuit popularium turba, & populi colluuiæ, rapinæ & libertatis auida, & pauci nobiles, ijq; ferè omnes adolescentes: quorum nonnullos Antonio

nij

nij beneuolentia, alios rei familiaris angustie, cupiditas, & ambitio eó adduxere, vt experirétur, an periculo ipsius, possent Regem habere amicú: quippe quibus maior spes erat lucri, quàm metus damni: quòd sublato de medio, aut victo Antonio, nullius rei iacturam facere poterant, quibus nullæ facultates erant. Multi etiam Antonianorum metu perculsi, ei accessere: ne tãquam perduelles, ab ijs ad pœnas & supplicia traherentur: quòd Antonio vel nomen non dedissent, vel neurri adhærentes parti, Antonij causam iustiorum non censere viderentur: & inter eos nonnulli aulici magistratus, quos necessitas, & temporis conditio, parere cui minimè vellent, cogebat.

EXPOSITION INTERNATIONALE DE LISBOA
1904
L'EXPOSITION INTERNATIONALE DE LISBOA
AURA LIEU LE 15 MAI 1904
ET DURA JUSQUE AU 31 OCTOBRE 1904
LE PALAIS NATIONAL DE LISBOA
SERVA LE BUREAU CENTRAL
DE L'EXPOSITION INTERNATIONALE
DE LISBOA
RUE DE LISBOA, 11
LISBOA

D V A R D I N O N I I
LEONIS IVRISCONSULTI
LVSITANI, DE VERA REGVM
PORTV GALIÆ GENEALOGIA
LIBER.

AD SERENISSIMVM,
PRINCIPEM ALBERTVM
ARCHIDVCEM AVSTRIÆ
S. R. E. CARDINALEM.

OLISIPONE,
ANNO
MDLXXXV.

RYAN BIRDSONG

THE HISTORY OF THE BIRDSONG

IN THE UNITED STATES

AND THE CANADIAN PROVINCES

BY J. B. BIRDSONG

NEW YORK: G. P. PUTNAM'S SONS

1881

THE HISTORY OF THE BIRDSONG

IN THE UNITED STATES

AND THE CANADIAN PROVINCES

BY J. B. BIRDSONG

NEW YORK: G. P. PUTNAM'S SONS

1881

THE HISTORY OF THE BIRDSONG

IN THE UNITED STATES

AND THE CANADIAN PROVINCES

BY J. B. BIRDSONG

NEW YORK: G. P. PUTNAM'S SONS

1881

THE HISTORY OF THE BIRDSONG

IN THE UNITED STATES

AND THE CANADIAN PROVINCES

BY J. B. BIRDSONG

NEW YORK: G. P. PUTNAM'S SONS

1881

2
DVARDI NONII LEONIS

IURISCONSULTI LVSITANI, DE

VERA REGVM PORTVGALIAE

GENEALOGIA LIBER.

AD ALBERTVM ARCHIDVCEM AVSTRIAE

CARDINALEM AC PRINCIPEM

SERENISSIMVM.

DE HENRICO PORTVGALIAE

COMITE.

ENRICVS PORTV-
galiae Comes natus est Vefontij:
quæ ciuitas metropolitana est
Burgundiae Comitatus, vulgò ho-
die Befanzon. De eius origine

variae sunt opiniones. Alij Pannonicum, Hun-
gariae scilicet Regis filium: alij Graecum ex Im-
peratorum Constantinopolitanorum sanguine
ortum: plures Lotharingum dicunt. Nos verò
(vt latius in eius vita) Burgundum asserimus, cer-
tiori coniectura & authoritate. Patrem autem
habuisse Guidonem Comitem Vernoliensem &
Brionensem, Reginaldi & Alisæ Comitum Bur-
gundiae filium, Guillelmi Comitis Burgundiae fra-

trem. Vnde patrueles habuit Henricus Stephanū Comitem Burgundiæ, Raymūdum Gallecię Comitem socium itineris in Hispaniam, Calistum II. Pontificem Maximum, & Clemētiam Roberti Comitis Flandriæ vxorem, patruī Guillelmi filios. Vxorem autem fuisse Guidoni Ioannam Ducis Burgundię filiam, Northmanniæ traditur analibus.

Is ad bellum sacrum tendens, in Hispaniam appulit, & Alfonso VI. Castellæ Regem, qui Imperator etiam dicebatur, cum Raymūdo Burundo, & Raymundo Tolosano Comite aduersus Sarracenos iuuit. Illi verò propter sanguinis claritatem, & res præclare gestas, Alfonso Tarasiam filiam nothā locauit, Portugaliāq; nomine dotis, & iure cliētelæ dedit: hoc est illud, quod intra limites Interamnis prouinciæ, Lamecæ, Conimbricæ, & Visei continebatur: & tractum etiā illum Galleciæ, qui Ultra montanus dicitur, cum iure recuperandi eam Lusitanæ partem, quæ à Sarracenis occupabatur, vsque ad Bæticæ cōfinias qua scilicet Anas prouincias diuidit.

Sustulit Henricus ex Tarasia Alfonso Henricum, qui primus Portugaliæ fuit Rex.

Duas

*Eduardus Dorsius
In 1.º parte de Christo-
nic. cam legi-
timam conser-
dat. et de hac
opinionem recedit*

Duas etiam suscepit filias, Vrracam, quæ Veremundo Comiti Trastamaræ: & Tarasiam, quæ Fernando Menendo in Gallecia nupsere.

Ex concubina Petrum habuit virum bello strenuum, quem in expugnatione vrbs Sanctarenensis, Alfonsum fratrem iuuisse legimus.

Ecclesias Cathedrales Bracharensem, Portuensem, Lamécensem, & Viseensem à Sarracenis dirutas Henricus suis sumptibus erexit, erectas Pōtificibus restituit: & eas amplissimis censibus ditavit.

Moritur Asturicæ anno à Christo nato MCXII. Sepelitur Bracharæ cum vxore Tarasia in summo templo, iuxta maximam aram, quó illos Iacobus Sousa Archiepiscopus, vir pietate iuxta ac nobilitate conspicuus, ex humili sacello eiusdem templi transtulit, anno MDXIII.

DE ALFONSO I. REGE PRIMO.

ALFONSVS I. Henrici Burgundi & Regina Tarasie filius, nascitur anno MXCIII. Hic quãdiu fuit in patris potestate, & sub admini-
stra.

stratione matris, Infans Portugaliæ more filiorũ Regum vocabatur. A morte verò matris ad prælium Orichienſe, Princeps Portugaliæ dictus eſt. A prælij autem tempore, Rex. Tarafia verò mater Regina dicebatur, more illius temporis, quo Regum filia omnes Reginae vocabantur: etiam ſi Regnum non haberent. Quem morem ad Alphonſum II. duraffe comperimus. Deinceps Infantes dici cœptæ ſunt, vt etiam mares.

Vxorem duxit Mahaldam filiam Amedei II. Comitæ Mauriana, & Guigonis Comitæ Albonenſis filia. Ille autem eſt Amedeus, qui rediens è Syria, quò bis belli ſacri cauſa iuerat, moritur in Cypro, & ſepultus eſt in cœnobio Sanctæ Crucis, iuxta vrbeſ Nicoliæ. De quo multa præclare geſta memorantur: & inter alia, magna illa victoria, quam de Turcis adeptus eſt, pro Rhodiensium equitum defenſione. Is ab Imperatore Henrico V. primus Sabaudię Comes, & ſacri Imperij per Italiam Vicarius creatur. Ex hac Mahalda ſuſcepit Sanctium Regni ſucceſſorem.

Vrracam, quæ Regi Fernando II Legionis, & Galleciæ nupſit, à quo poſtea Summi Pontificis ſenſ

sententia, quòd sanguinis ratione essent coniuncti, separatur: nato tamen iam Alfonso, qui patri successit in Regno, & pater fuit Fernandi III. qui Sanctus habitus est: cuius opera, Hispalis & Corduba à Sarracenorum tyrannide, Christianis sunt restitutæ.

Tarasiam, quæ Philippo Coniti Flandriæ locata est. Hæc nomen Tarasiæ in Mathildem vertit apud Flandros: à quibus Regina Mathildis appellatur, & in magno pretio habita est, tam propter Regium stemma, quàm propter magnam prudentiam, & fortitudinem animi, qua Flandros gubernavit, dum maritus Philippus abesset, belli Syriaci causa: ut à magno patre Alfonso non videatur degenerasse. Obijt quippe Philippus in Prolemaidis obsidione, pestilentia contagio. Mathildis verò infelici exitu mortua est propè Furnas, anno M CCXVIII. quo tempore Fernandus eius nepos ex fratre Sanctio, Comes erat Flâdriæ. Dum enim per viam palustrem iret, lapsa quo vehebatur effedo, suffocatur. Illumq; locum hodie foramen Reginae vocari, aiunt. Sepelitur primùm in monasterio Dunési: inde ad Claramvallé Burgûdiç nobilissimû cœnobiû trâsferitur.

Ha

DE VERA REGVM PORTVG.

Habuit Alfonsus illegitimos Petrum Alfonsum, cuius successio & dignitas ignoratur: & Vrracam Alfonsam, quam nonnulli nuptam fuisse dicunt Sanctio Nonio, ex quibus ortam dicunt Vrracam Sanctiam, quæ Gundiffaluo Sousa locata est. Horum dicunt fuisse filium, celebrem per ea tempora Comitem Mendum Soufanum. Petrus autem Comes Barcelensis in commentarijs de nobilium Portugaliæ genealogia, eam Vrracam Regis Alfonsi filiã locatam tradit fuisse Petro Valadaro: eosq; parètes fuisse Sanctiæ Pelagiæ uxoris Petri Ruizij Gironis, qui pugnae illi decantatissimæ ad Nauas Tolosæ interfuisse dicitur. Vtrumq; fortassè verum, si illa bis nupsit.

ANNO MCXXXIX. cum Ismario, seu Ismaële, & quatuor alijs Regibus Sarracenorum collatis signis conflixit in Orichiési agro, magna eorum facta strage. Qua victoria parta, in memoriam quinque Regum, quos vicit, crucem cælestis coloris, quæ Portugaliæ insigne erat, in quinque diuisit scutula: eaq; argenteis resperfit denarijs, pro recordatione etiam eorum, quibus assertor noster venditus fuit.

Olisiponem, Leitiam, Sanctarenam, Turres No-
 uas, Sintram, Maforam, Cezimbram, Eboram, Pa-
 cem Iuliam, & totam ferè Portugaliã, quanta
 nunc est, è Sarracenorum liberatam tyrannide,
 Christianis restituit.

Animi eius fortitudinem comitabantur tantæ
 corporis vires, vt in pugna, qua semper primus
 erat, ad eum tanquam ad furibundum leonem
 hostes non auderent accedere. Tantoque dexteræ
 robore fuit, vt nullum leue vulnus inflixisse di-
 catur. Strenuus tamen hic bellator, cum domi
 erat (domicilium enim Conimbricæ ferè habe-
 bat) inter Sanctæ Crucis monachos, superpelliceo
indutus (ita suprema eorum vestis linea vocatur)
 in choro simul sacra carmina canebat.

Fuit in Deum piëtissimus. Magnam enim par-
 tem eorum, quæ bello acquirebat, monasterijs
 & religiosis viris donabat: tâquam Deo non sibi
 militaret. Et ita hostes debellauit, vt Deus pro
 ipso pugnare videretur.

Tanta præterea sui fiducia præstitit, vt quod in
 Scipione maximè laudatur, ei fuerit peculiare.
 Sæpe enim nondum inchoata, pro perfectis præ-
 dice

dicebat, quasi in se situm esset. Cum Scalabim, quæ nunc Sanctarena, furto capere veller, è Conimbrica egressus paucis comitatus, pridie quàm ciuitati appropinquaret, suis prædixit, sequenti die se intra mœnia futurum. Et ita nulla Sarracænorum proditione, ciuitatem cepit ex improviso populosissimam, munitissimam, & naturali situ ferè inexpugnabilem. Nihil hac fiducia generosius, nec prædictione certius fuit, nec celeritate admirabilius, si ciuitatis situs, & ciuium armatorum frequentia considerentur.

Plurimas ecclesias erexit & reparauit, & duo illa celeberrima monasteria Alcobaciense, & Sanctæ Crucis Conimbricæ extruxit, atque amplissimis redditibus locuplerauit. In quorû censu sunt multa oppida, & possessiones magni valoris. Fundauit etiam nobile Sancti Vincentij cœnobium ordinis Sancti Augustini, in obsidione Olisiponensi, eo ipso, quo castra posuit, loco.

Rebus tandem tam bello strenuè, quàm pacè piè gestis, obiit Conimbricæ, anno salutis humanæ MC LXXXV. Vixit annos XCI. Sepelitur in cœnobio Sanctæ Crucis, quod ipse fundauit.

DE SANCTIO. I. REGE II.

SANCTIVS. I. fortissimum parentem in omnibus secutus est. Quo superstite, multa fortiter gesta eius tradita sunt. Inter ea verò cclebris illa pugna, quam cū Hispanensi Rege commisit, prope Hispalis muros, tanta Sarracenorum clade, vt memorię proditum sit, Bætis fluminis vndas fluxisse sanguinolentas. Multa etiam Bæticiæ oppida deprædatus, cum opimis spolijs in Lusitaniam reuersus est.

Quadriennio ante patris obitum vxorem duxit Dulciam, seu Aldonzam, Raymundi Berengarij & Petronillæ Reginæ Aragoniæ filiam, Ranimiri autem monachi neptem: ex qua suscepit Alfonso Regni hæredem.

Fernandum, qui intuitu amitæ Reginæ Tarasie, seu Mathildis, Flandriæ Comitissæ, duxit vxorem Ioannam Flandriæ Comitissam, filiam Balduini Imperatoris Constantinopolitani. Hic in pugna illa memorabili apud Bouinis, quam signis collatis, cum Imperatore Othone III. Ioãne Rege Angliæ, Reginaldo Comite Dampmar-

DE VERA REGVM PORTVG.

tini, & alijs, aduersus Philippum Augustum Gal-
liarum Regem commisit, captus est, & multos an-
nos asseruatus in arce Lupara Lutetiæ Parisiorū.
Inde verò tandem liberatus à Ludouico IX. No-
uomi moritur, anno M C C XXXIII.

Petrum, qui seu dissidio cum Rege Alfonso fra-
tre, qui in fratres & sorores non fuit benignus,
seu peregrinandi studio, in aula Marrochiorum
Regis aliquādiu egit. Postea in Aragoniam pro-
fectus, Comes fuit Vrgellensis, ratione vxoris Au-
rembiagis. Hic in compensationem hæreditatis,
quæ ad matrem Dulciam pertinebat in Aragoniæ
Regno, à Iacobo Rege Regnum Maioricæ acce-
pit in vitam. Sed quòd ad illud tuendum à Sar-
racenorum iniurijs, vires ei non suppetebāt, Re-
gnum Iacobo restituit, & ab eo urbem Segorbiā,
& Morellam obtinuit. Huius Petri auxilio, Guil-
lelmus Mongrius electus Archiepiscopus Tarra-
conensis, insulā Ebusum debellauit, anno M C C
XXXV. Sine liberis autem decessit.

Henricum, qui adolescens obiit.

Tarasiam, quæ cùm Alfonso Legionis & Galle-
ciæ Regi nupsisset, & filios procreasset, ob magnā
tē

tēpestatū vim, terremotus, & pestē vndiq; grassātem, arq; alias calamitates, quas incestuoso Tarasię & Alfonsi coniugio Portugaleses imputabant, quòd fratrum essent filij, à Celestino III. separationem obnixè contendebant. Pontificis autem iussu, Episcoporum Portugalię, & Legionis Concilium Salmanticę est indictum, sub præsidio Guillelmi Cardinalis Sancti Angeli: in quo diuortium eorum Principum decretum est. Tarasia autem rediens ad patrios lares, monasterium Loruanienſe ordinis Diui Benedicti, quod antea monachorum erat, instaurauit, & virginibus dedicatum, magnis donarijs, & Esgueræ oppididitione auxit, in eoq; sepulta est.

Mahaldam, quæ cum formosissima esset, & multis animi dotibus ornata, Hérico. I. Castellę Regi nupsit, à quo etiam propter sanguinis necessitudinem, separatur sententia Munionis Episcopi Burgensis, & Telli Palentini, quibus Innocentius III. causam commiserat. Illa autem ad suos reuersa, monasterium Aroucense condidit, quo se abdidit, & in eo sepulta est.

Sanctiam, quæ cælebs vixit, & monasteriū Loruanienſe moderata est. Hæc in proprijs ædibus

DE VERA RÆGVM PORTVG.

Gerabricæ, quæ nunc Alanquera vocatur, viuente adhuc Diuo Francisco, eius ordinis recenter instituti primum cœnobium fundauit. Cuius aule vestigia adhuc apparent, & integra cubicula. Sepelitur Conimbricæ in cœnobio Sanctæ Crucis cū patre Sanctio.

Blancam Guadalajarae dominam. Hæc cælibem vitam egit, & in Castella mortem obiit. Ossa autem eius in cœnobium Sanctæ Crucis delata sunt.

Berengariam, quam à pueritia Regina Tarasia soror in monasterio Loruanienti educauit. Cælebs hæc vixit, & in cœnobio Sanctæ Crucis sepulta iacet.

Mortua Dulcia Regina, sustulit Sanctius ex Maria Ioannide à Fornellis concubina, Vrracam Sanctiam, & Martinum Sanctium, qui Trastamaræ fuit Comes, & vxorem duxit Ello filiam Petri Ferandi à Castro cognomento Castellani. Deceffit autem sine liberis.

Ex Maria Pelagia Riparia alia concubina habuit Tarasiã Sanctiam, quæ nupsit Alfonso Tello Seniori, qui Albuquerqueum oppidum condidit, ex quo natus est Alfonsus Tellus.

Ægidium Sanctium, qui cælebs moritur.

Constantiam Sanctiam, quam cœnobio Sancti Frãcisçi apud Conimbricenses, quod in vita ipsius Patriarchæ cœptum fuerat, vltimam manum imposuisse dicunt. Sepelitur in cœnobio Sanctæ Crucis cum patre Sanctio.

Rodericum Sanctium, qui in pugna ad Portuensem ciuitatem occubuit. Sepelitur in monasterio Ecclesiensi.

Huius Sanctij tempore, appulit vi tempestatis in Olisiponensem portum LIII nauium classis Danorum, Phrisiorum, & Hollandorum, qui sacri belli causa in Syriam nauigabant. Quorum auxilio Sanctius Syluensem ciuitatem à Sarracenorũ iugo liberauit, & Regno suo adiecit. Ita enim cū classis Præfectis conuenit, vt ipsis præda, sibi autem cederet vrbs. Ibi ecclesiam cathedralem inuauit, quæ olim Ossonobensis erat: cuius in antiquis Concilijs mentio habetur. Erat autem Ossonoba ciuitas magna Episcopalis, vbi nunc oppidulum Stombar.

Huius etiam tempore, morbi nunquam antea visi ingruebant, feruentissimis intra viscera arduibus, quibus homines quasi quadam rabie exas-

DE VERA REGVM PORTVG.

gitabantur. Exorta etiam fames, frugibus tam vi
tempestatis, quàm vermibus corruptis, & lues
non minus nocēs pecori, quàm hominibus. Agri
vastati sunt: & multorum relicte vacuę posses-
siones. Nulla denique domus non lugubris fuit. A
bellis autem pauca, aut nulla quies. Nullo enim
tempore, Sarraceni Principes cum maioribus co-
pijs Portugalam inuasere. Initis autem cum Sar-
racenis inducijs in quinquennium, non defuit
Sanctio bellum quasi domesticum cum Alfonso
Legionis Rege, nepote ex sorore, & genero. Vn-
de ad Sanctium ciuitas Tudensis, Pons Vetus, &
Sanctus Pelagius peruenere oppida. Quę po-
stea, pactis vltro citroq; conuentis, Reges Portu-
galix Legionensibus restituerunt.

Obijt anno MCCXII. Regnavit annos XXVI.
Vixit LVIII. Sepelitur Conimbricæ in cœnobio
Sanctæ Crucis, iuxta aram maximam, è regione
tumuli Alfonsi patris.

DE ALFONSO. II. REGE III.

ALFONSVS II. cognomine Crassus,
Sanctij. I. filius, vxorem duxit Vtracam fi-
liam Alfonsi IX. Castellæ Regis, & Leo-
noræ

notæ Henrici II. Regis Angliæ filia, ex qua sustulit Sanctium Regni hæredem.

Alfonsum Comitem Bononiæ, postea Regem.

Fernadum Infantem Serpæ dictum, qui habuit uxorem Sanctiam Fernandidem Fernandi Comitis Laræ filiam, ex quibus nata est filia quedam, quam primogenito Regis Daciæ nupsisse dicunt.

Leonoram, quæ Daciæ Regi nupsit.

Fuit Alfonsus in fratres animo non satis frater-
no, aut liberali. Sororibus autem oppida testame-
to patris legata, sine causa voluit adimere. Sed
nihil profecit, tam armis Regis Legionensis, qui
Tarasiæ fuerat maritus, quam Summi Pontificis
interminationibus, & interdictione sacrorum co-
actus.

Tempore huius Alfonsi, anno MCCXVII. cum ciuitati Olisiponensi multarum nauium classis applicuisset, pelagi tempestatibus acta, quæ ex Hollandia, Phrisia, & Gallia Belgica soluerat in Syriam ad sacrum bellum, Matthæus Episcopus Olisiponensis, vir pius & impiger, classis Præfectos, quos benignè excepit, hortatus est, dum

DE VERA REGVM TORTVG.

moram in reparanda classe faciebant, Salaciam
populi Romani olim Coloniam, nunc vulgo Al-
casserē Salis dictæ, ad quam estuario duci poterāt,
è Sarracenorum potestate liberarent. Se cum Lu-
sitaniis militibus, & comneatu affuturum. Assen-
tiuntur illi: & cum viginti militum millibus, quos
ex Olisipone & Eborā collegit, Gallis iuuantibus,
oppidum obsidet, & expugnat.

*Obijt a^{no} Dni 1223. 25 Martij ut patet ex libr. Obijt. Sanctæ
Cruis Conimbr. Obijt Conimbricæ anno MCCXXIII. Vixit
to | Octauo kal
agnilis obiit
Donus Alfonso
Tertius Rex Portugal Era MCC LXXI. V. ff. Ludov. de Souda in Chron.
Dominicana t. p. 16. l. c. 22. et to causa erroris in venis 2 Ludov.
Floris in vita huius
Regis pag. mibi. 70 verso.*

DE SANCTIO II. REGE III.

SANCTIVS II. Alfonsi II. fi-
lius nimis remissi, & negligentis
fuit animi. Et quòd magis ad mo-
nasticam vitam, & quietem aptus
erat, quàm ad Regnum, siue (vt
alij volunt) quòd caputij aliquo genere, ad instar
monachorum utebatur, Capellum cum appella-
bant. Ita enim nostrates cucullum vocant.

Duxit hic Mitiam Lopidem ab Haro, filiam

Dio:

Diodoci Lupi Cantabriæ Dynastæ: quæ ante nupserat Aluaro Peresio à Castro, filio Petri Fernædi à Castro, quem Castellanum vocabant. Hanc verò tum quòd Sanctio propinqua esset, & cum ea coniugi non poterat, nisi Summus Pontifex eos legibus soluisset, tum etiam quia sceleratis quibusdam Regis consultoribus fauebat, qui Regnum deprædabantur, Lusitani quidam nobiles è Conimbrica raptam, in Galliciam traxerunt. Inde in Castellani migravit, vnde amplius in Portugaliã reuersa non est.

Huic Sanctio propter socordiam & mœurs Regi non aptos, Innocentius III. in Concilio Lugdunensi, vicarium dedit Alonsum Comitem Bononiæ, fratrem & legitimum successorem, qui pro eo Regnum gubernaret: illæsa tamen manente Sanctij dignitate, cum Regio cultu, & Regni successione, si liberos procreasset.

Obijt Toleti, & sepultus est in summo templo in Regum conditorio. Anno M CC XLVI. Regnavit annos XXII. Postremis autem duobus, roxit pro illo Portugaliã Alonsus Comes Bononiensis frater.

DE ALFONSO III. REGE V.

ALFONSVS III. Alfonsi II. filius
& Sanctij II. frater, vxorem duxit
Mathildem Bononiæ Comitissam,
filiã Regnaldi Comit̃s Dampmar-
tini, & Idæ Comitissæ Bononiæ, viduam Philippi
Crispi filij Philippi Augusti Regis Gallorum, &
Mariæ filię Ducis Morauia: ex qua nullos libe-
ros suscepit.

Huic Innocentij III. Pontificis Max. decreto
in Concilio Lugdunensi, interdicta Sanctio ad-
ministrata, quod idem animo esset, & ad pu-
bernandũ manu idip̃us, commissa est. Mor-
tuo, verò, Sanctio, in Regno successit, ut qui pro-
ximus ei esset agnatus. Cum verò Mathildis, eta-
tis causa, quod iam annosa esset, liberos ei non
peperisset, de prole & Regni successore cœpit co-
gitare, & Beatricem puellam non dum nubilem,
filiam notham Alfonsi X. Castellæ Regis, & Ma-
ionis Guillelmæ, duxit vxorem, relictã in Gallia
Mathilde. Ex Beatrice autem hos habuit liberos,

Dionysium Regni successorem.

Alfonsum Dominum Portalegrij, Castellæ Vitor,

Mare

Maruani, Arrontij, & multorum oppidorum. Duxit hic Violantem filiam Infantis Emmanuelis filij Fernandi III. Castellæ Regis, & Constantiæ filiæ Jacobi I. Aragoniæ Regis: ex qua suscepit Alfonsum Dominum Leiriæ: qui sine liberis decessit. Isabellam, quæ Ioanni Lusco Domino Cantabriæ nupsit. Constantiam, quæ Nonio Góo dissaluo. à Lara filio Ioannis Nonij à Lara cognomento Boni. Mariam, quæ Tello filio Alfonsi Molinæ Infantis. Isabellam alteram, quæ Ioanni Alfonso Domino Albuquerque filio Alfonsi Sanctij, nepoti autem Regis Dionysij. Sepelitur is Alfonsus Olisipone in cœnobio Sancti Domini *Mocha. de S. D. de* ci, quod Alfonsus pater eius fundauit. Hic verò est, quem falso asserabant, esse Mathildis filium puerum, & Petrum, aut Fernandum vocari.

Blancam, quæ monasticam vitam professa, Loruanensi monasterio præfuit: ex quo in Burgensium magnum illud monasterium Holgarum immigrauit. Hæc ditissima fuit. Patris enim, & aui Alfonsi Castellani Regis testamentis, ampla ei legata relinquuntur: & multorum oppidorum ditione aucta est, tam in Castella ab auo, quam in Portugalia à fratre Dionysio, qui Montem
maio

DE VERA REGV M PORTV B.

maio rem Veterem, & Campum maio rem oppi da ei concessit.

Constantiam, quæ Hispalim cum matre profecta, auum Alfonso m visendi gratia, ibi puella adhuc moritur: & in monasterium Alcobaciense delata est.

Illegitimos habuit Ægidium Alfonso m, qui pater fuit Laurentij Ægidij Bailiuij ecclesie Sancti Blasij Olisiponensis ciuitatis, ordinis Hospitalensium: vt ex sepulturae ipsius epitaphio, in eadem ecclesia constat.

Fernandum Alfonso m equitem Templarium, qui Olisipone, in eadem ecclesia Sancti Blasij sepe litur.

v. d. Rodric. Episc. Olisip.
p. 2. c. 4. n. 6. 7.
Leonoram à Portugalia, quæ nupsit Comiti Gondissaluo Garfiae Sousae, amplae ditionis Dynasta.

Chichorro
Ex Sarraceni generis muliere Martinum habuit Alfonso m: ad quem Chichororum familia genus suum refert. Hunc nonnulli per errorem, Alfonso II. filium fuisse, dicebant.

Hic Algarbij Regnum à Socero Alfonso concessum iure clientelae, cuius pars à Sarracenis ad id

tempus occupabatur, liberū ab eorum iugo reddidit, expugnatis Loulea, Pharo, Aljezurio, & Albofeira. Postea cum clientelam in gratiam nepotis Dionysij, socreremisisset, pro Algarbij symbolo, Portugalix Regni insignibus clypeum purpureum addidit, aureis castellis respersum.

Fuit Alfonso Princeps Reipub. suæ utilis, fortis & liberalis. Multis etiam nominibus laudandus, si in Mathildem uxorem, & benemeritam, iniuriam excipias: cum qua visus est, humilioris, non maioris fortunæ inijsse societatem.

Obijt Olisipone, anno M C C LXXIX. & ibi in monasterio Diui Dominici, quod ipse extruxit, sepultus, ad annum M C C LXXXIX, quo in Alcobacientē monasterium delatus est. Vixit annos LXX. regnavit XXXII.

DE DIONYSIO REGE VI.

DIONYSIVS Alfonsi III. & Beatricis filius, Princeps multis dotibus insignis, tres habuit virtutes, quibus inter omnes sui temporis Principes excelluit, iustitiã,

liberalitatem, & veritatis studium. Ante illum cum multa itinera essent latronibus infesta, vt sine magno periculo, homines peregrinari non possent, ita eos conquiuisit, & seuera punitione coërcuit, vt non minus de nocte, quàm de die, esset tutus incessus. Potentiorum in plebem violentiam repressit: & omnes facinorosos homines, aut vita priuandos, aut deportandos curauit. Ita autem rigorem clementia temperabat, quando opus erat, nec offensio Reipub. sequeretur, vt maiore voluptate in parcendo, quàm in vindicando, affici videretur.

Ob hanc iustitiæ opinionem, quam omnes de eo conceperant, & summam prudentiam, arbiter electus est, qui de Regni Castellæ summa, inter Fernandum, & Alfonso à Lacerda sententiam ferret. De qua re sine partium querela ius dixit.

Tanta liberalitate excelluit, vt quemadmodum hodie, pro liberali homine dicunt Alexandrum, ita suo tempore prouerbio diceretur: Liberalis tãquam Dionysius. Cuius rei fama amabilem eum apud omnes nationes reddidit. Cum in Castellâ & Aragoniam arbitrij causa iuisset, nullus ferè ex nobilibus vtriusq; aulæ, indonatus ab eo dis-

cēssit. Et Iacobo Regi Aragoniæ vxoris fratri, magnam auri summam mutuo petenti, mutuum negauit: duplum autem dono dedit. Ab eo autē cum hospes esset, nec xenium quidem voluit accipere. Castellæ Regi Fernando genero suo, præfidium ab eo ad belli sumptus poscenti, ultra magnam pecunię summam, smaragdinum poculum pretij inestimabilis dedit. Cum autem non tantū presentibus nobilibus donasset, sed & absentibus munera misisset, & in Portugalia reditum pararet, nobilis quidam Castellanus questus est, quod se solū indonatum omitteret: cumq; Rex se excusaret, quod illius notitiam non habuisset, argenteam mensam magni ponderis, in qua cœnabat, & quæ solum ex Regio instrumento supererat, ei obtulit, addens, vt boni consuleret: nihil iam sibi esse reliquum, quo eum honoraret.

Veritatis tam rigidus obseruator fuit, vt promissis facta semper exequauerit. Nec re aliqua, se tam offendi dicebat, quam mendacio.

Quanta fuerit prudētia, vel inde colligi potest, quod in tanta liberalitate, maximas reliquerit diuitias, sine suorum offensione.

DE VERA REGVM PORTVGB.

Vxorem duxit Isabellam filiam Petri III. Regis Aragoniæ, & Constantiæ filiæ Manfredi Neapolitani, & Siculi Regis, Imperatoris Federici II. filij. Quæ corporis forma cum pulcherrima esset, animi dotibus longè pulchrior fuit: vt quæ inter Diuas relata est. De cuius vita & miraculis, multa in chronicis Diui Francisci, quæ non minori diligentia, quàm pietate, Reuerendissimus D. Marcus ab Olisipone Episcopus Portuensis in minoribus agens edidit. Ex ea autem sustulit hos liberos,

Alfonsum Regni successorem.

Constantiam Fernandi IIII. Castellæ Regis vxorem.

Ex diuersis concubinis in iuuentute illegitimos habuit Alfonso Sanctium Albuquerqueij Dominum, quem ex Aldonza Rodericia iustulit. Hunc valde dilexit: cuius causa, natæ sunt similitates inter Alfonso primogenitum & patrem.

Condi de Bax =
Calos —
Petrum Comitem Barcellensem, quem ex Domina Gratia habuit. Hic de nobilium Portugaliæ stemmatibus libros scripsit, qui in pretio habentur. *scripsit el. p. ultia vulgo obitu des cartigas de guarda no se curial cori, ille deixou con soustros*
a Rei D. Aff. 11. de Castella
Pca

Petrum alium, qui Blancam filiam Petri Ioannis Portelli Domini duxit vxorem. Erat hic Petrus nobilissimo genere, Ioannis Auoini filius, & Constantiæ Menendæ filia Menendi Garfię Souza.

Ioannem Alfonso.

Fernandum Sanctium, qui Sanctarenæ sepelitur in Dominicanorum cœnobio.

Mariam Ioanni Lacerde nuptam.

Mariam alteram, quæ parthenonis Odiuellensis monacha fuit.

Fuit Dionysius Rex humanissimus, amœnissimi ingenij, & à literarum studijs non abhorrens, eo rudi sęculo. Poëtices autem studium maxime dilexit: & ferè primus in Portugalia carmina lingua vulgari scripsit, nata non ita pridem huiusmodi poësi versuum similiter cadetium apud Siculos: è quibus ad Lemouices, Aruernos, & Prœuinciales, & inde ad Italos, & Hispanos emanauit. Extant hodie multa eius carmina varia mensura, tam de profanis amoribus, quàm de laudibus beatissimæ Virginis Deiparę: ex quibus apparet, imitatum fuisse Lemouices & Aruernos poëtas.

DE VERA REGVM PORTVG.

Academiam omnium scientiarum Conimbriæ instituit primus: & honestissimis stipendijs eruditos homines vndecumq; acciuit, qui docerent. Oppida multa ædificauit, alia diruta reparauit. Leges iustissimè sanciuit, quas omnium primus obseruabat: alias emendauit, & dispersas in libros & methodū coëgit. Iudiciorum ordinem in melius reformauit. Militiam Iesu Christi ex bonis Templariorum instituit. Ordinem Sancti Iacobi ab Vclenr Magistro exemit, & à Magistro Portugaliæ proprijs statutis gubernari fecit. Agriculturam maximè curauit: & agricolas vocabat neruos Reipub. Vnde eo tempore, nulli homines otiosi, nullus ager vacuus, & annona semper vilior: & ob id Agricola dictus est. Multa denique vilia egit, pro quibus nomen patris patriæ, ei merito conueniret.

Obijt Sanctarenæ magno suorum desiderio, anno MCCCXV. Ianuarij die VII. Vixit annos LXIII. Regnauit XLVI. Sepultus est in monasterio Odiuellarum ordinis D. Benedicti, ^{+ B. d.} quod ipse fundauit in agro Olisiponensi. VI. ab vrbe lapide.

DE ALFONSO IIIII. REGE VII.

ALFONSVS IIIII. Dionysij filius à morum austeritate, & animi robore dictus est Ferox. Vxorem habuit Beatricem filiam Sanctij Fero-
cis Castellæ Regis, & Mariæ filiæ
Alfonsi Infantis dicti à Molina: ex qua liberos ha-
buit,

Alfonsum, qui puer obiit Penellæ, & Sanctare-
næ dicunt sepeliri in cœnobio Diui Dominici. *Itaq; Tudoricus
de fonsa in Chron. D. Min. l. p. 16. 2. cap. 40.*

Dionysium, qui anniculus decessit, & in Alco-
baciensi fano sepelitur, ad pedes Regis Alfonsi
proau.

Ioanné, qui puer obiit, vt ex eius effigie & mo-
numento apparet in cœnobio Odiuellensi, iux-
ta tumulum aui Dionysij Regis.

Mariam, quæ Alfonso XI. Castellæ Regi nu-
psit, & Petrum Crudelem peperit.

Petrum, qui patri in Regno successit.

Leonoram Petri IIIII. Aragoniæ Regis vxorem *Petri qui
vulgo vocatur
li. cl. Cerro maris
-oto.*
secundam. Hæc puella admodum mortua est,

liſta infantula Beatrice: quæ allata in Portugaliã post mortem Alfoñſi, intra pupillaré adhuc ætatē, obiit. Cuius oſſa Regina Beatrix auia, cum ſuis in eodem loculo condi iuſſit, Oliſipone in ſummo templo.

Fuit Alfoſus animi fortiffimi, vnde illi nomen. Cum Caſtellæ Rege Alfoñſo XI. nepote ex ſore & genero, magnas geſſit ſimilitates, tum quòd ille ſp̄reta Maria vxore, ipſius Alfoñſi filia, quam peſſimè tractabat, Leonoram Noniam concubinaſſam Reginaſſe honore haberet, tum quòd Conſtãtiam nurum, filiam Ioannis Emmanuelis, in Portugaliã venire non ſineret ad Petrum Regni hæredé, cui pacta erat. Inuidebat enim Petro, quòd Conſtantia eſſet potiturus, quam ipſe olim amauerat, & cum qua ſponſalia contraxerat, quibus inuitus ferè & à ſuis perſuaſus renuntiauerat. Hæc tamen cauſæ non obſtiterè, quo minùs generum iuaret in prælio illo ad Salatum flumen, in quo Regem Granatæ fudit, & in fugam vertit, magnaſſam Sarracenorum facta clade.

Multa prætereà domi foriſq; fortiter geſſit, rebus omnibus laudandus, ſi iuuentutis tēpus impietate in patrem & in fratrem, & ſenectutis ſæuitia

nitia in nurum non maculasset. Nam aduersus patrem, quòd Alfonso Sanctium filium nothum, virum optimum, & sibi obsequentissimum diligeret, inuidia motus arma sæpe sumpsit, multaq; machinatus est, magna eius offensione, quòd Alfonso aut odisset, aut è Regno exterminaret. Quæ res Dionysium inter felices Principes aliqui numerandum, in senectute mire afflixit, Agneti etiã à Castro, quam filius Petrus ardentè amabat, & vxorè duxisse ferebatur, & è qua pulcherrimam sobolem sustulerat, crudeliter vitam ademit. Leges multas Reipub. vtilis tulit, & iustissimè populos gubernauit. Attentiozem tamen ad rem illum fuisse aiunt.

Obijt Olysiopone anno MCCCLVII. ætatis suæ anno LXVII. Regnauit annos XXXI. menses V. dies XX. Sepultus est in vrbs summo templo, iuxta aram maximam, cum Beatrice vxore.

DE PETRO REGE VIII.

PETRVS Alfonso IIII filius, qui dictus est Crudelis, vxorem duxit Constantiam filiam Ioannis Emmanuelis Infantis, Emmanuelis filij,

DE VERA REGVM PORTVG.

Iij, Fernandi verò III. Castellæ Regis nepotis, ex qua liberos suscepit,

Ludouicum, qui in cunis fato concessit.

Fernandum, qui Regni fuit successor.

Mariam vxorem Fernandi Aragoniæ Infantis, Marchionis Tortosæ, Regis Alfonsi III. & Regi-
næ Leonoræ filij.

Ex Agnete verò à Castro filia Petri Fernandi à Castro, sanguine sibi propinqua, quam post illius mortem vxorem professus est, filios iustulit,

Alfonsum, qui in cunis obiit.

Ioannem, & Dionysium, qui in Castellam im-
migrarunt, & ibi mortui sunt.

Beatricem, quæ nupsit Sanctio Comiti Albu-
querquij, notho Alfonsi XI. Castellæ Regis: ex
qua nata est Leonora, quæ Fernando Castellæ In-
fanti, Duci Penafielensi, postea Aragoniæ Regi,
locata est.

Propter ingenitum naturæ rigorem, & quòd in
puniendo crudelitatem magis, quàm iustitiam
exercebat, Crudelis nomen adeptus est. Pœnas
enim maiores irrogabat, quàm legibus essent san-

citæ, & in dicta causa, sententias plerumq; ferebat. Multa delicta antiqua, quorum memoria aboleuerat, peiori exemplo puniuit, quàm quo commissa sunt. Nullum etiam apud illum, circa punitionem, discrimen inter profanos homines, sacerdotes, monachos, aut Pontifices. Cum enim nonnulli sacris initiati, de sui iudicij incompetētia exciperent, suspendi laqueo, aut decapitari iubebat: & ad Christum suum competentem iudicem, eos remittere dicebat. Sæpe manu propria, culpa deprehensos, aut diffamatos flagellabat, flagellumq; semper secum gerebat.

Tres vno tempore Petri Crudeles regnabant in Hispania: hic in Portugalia, alter in Castella, tertius in Aragonia, & Carolus II. in Nauarra: ut non ita casu facti, sed pacto conuenisse omnes viderentur, ad iniurias subditis inferendas.

Hanc tamen Petri Lusitani asperitatem, seu crudelitatem nulla auaritiæ species comitabatur: quin imò bona, quæ ad fiscum erant deferenda, alijs donabat. Nec in aliquem, nisi in criminosos, aut quos pro criminosis habebat sœuitiam exercuit. Alijs benignus & liberalis. Vnde plures illum Iustitiarium vocabant, quàm Crudelem. Illud sæpe

iactabat, indignum sibi videri Regis nomine eo die, quo nihil cuiquam prestitisset. Aulicis diaria, aut menstrua, quæ loco cibariorum soluebantur, ob auctum pretium victualium, auxit. Illud etiã sæpe dicebat cubicularijs, cingulum sibi laxarent, ne corpore presso, non posset manum extendere: indicans scilicet, Regem debere esse largum.

Quadriennio post mortem patris, publicè testatus est, Agnetem sibi iustam fuisse vxorem: & filios ex ea legitimè natos habendos esse. Sed nihil apud Pontificem profecit, quo ad filiorum statu. Illam verò vt Reginam coli mortuam, & ita vocari, præcepit. Regia etiam p̄mpa eam ex cœnobio Sanctæ Claræ Conimbricensi, ad Alcobaciense, lectica ornatissima transferrî curauit, deducētibus eam Episcopis, Clero, & omnium ordinū hominibus, atque illustrium matronarum comitatu. Cumque Alcobacia distet à Conimbrica LXVIII. millibus passuum, toto illo itinere, inter arduas tædas, ab vtroque latere caçauer incessit, multis hominum millibus ad id dispositis. Et in nobilissimo marmoreo tumulo collocauit, Agnetis effigie Regio diademate insignita.

Petro verò Coëlio, & Alvaro Gondissaluo, qui
ne

necis Agnetis authores excitere, è Castella, permutatione fontium Castellanorum facta cum Petro Crudeli, Sanctarenam allatis, corda viuētibus extrahi iussit, Coëlio à pectore, Aluaro autem à tergo, eosq; exuri fecit: quasi hoc sacrificio Agneti parentaret. Quod non tanta crudelitate horum Regum perpetratum fuit, quàm perfidia. Petrus enim Lusitanus fidem illis fregit, quibus iureiurando pepercerat: Castellanus eos prodidit, qui ad illum tanquam ad asylum confugerant, & sue fidei & tutelæ se commiserant.

Obijt Petrus Estremotij, anno MCCCLXVIII. vixit annos XLVII. menses IX. dies VIII. Regnavit annos X. menses VII. dies XX. Sepelitur Alcobaciæ iuxta Agnetem.

DE FERNANDO REGE IX.

FERNANDVS Petri & Constantiæ filius uxorem duxit Leonoram Telliã, filiam Martini Alfonsi Telliã, nuptã Ioanni Laurentio Cugnæ viro antiqua nobilitate, & iam ex eo matrem. A viro autem eam abduxit eo prætextu, quòd matrimonium inter illos constare affi-

nitatis ratione non poterat: cum ramen Ioannes Laurentius à Summo Pontifice legibus fuisset solutus. Metu verò tanti riualis, Ioannes in Castellam se contulit. Erat autem Leonora eximia pulchritudine, & venustate prædita, & mira sermonis & morum elegantia. Quam cum Rex in domo Beatricis sororis vidisset, miserè deperijt: & contra Regni procerum sententiam, vxorem duxit.

Ex eo matrimonio, seu potiùs adulterio, nata est Beatrix, quam cum pater multis despondisset, Ioanni tandem I. Castellæ Regi locauit. Fuit Beatrix summa pudicitia, & multis virtutibus admiranda. Quæ cum iuuenis adhuc à viro relicta esset, & multi Príncipes eius matrimonium ambirent, respondit: Bene moratas mulieres, non solere bis nubere: eò magis ob id laudanda, quòd filia Leonoræ esset. Nati Fernando sunt & pueri duo, qui in cunis obiire.

Illegitimam habuit Isabellam, quæ Alfonso Comiti Gigionensi Norognæ Domino, filio illegitimo Henrici II. Castellæ Regis nupsit. Ex quibus Norognarum familia in Portugalia nobilissima procedit.

Succesit Fernandus in magnas patris diuitias, quas pessimo consilio dissipauit. Interfecto enim Petro Castellę Rege ab Henrico fratre illegitimo, qui Regnum occupauit, vt hominum natura varia est, nec cum rebus humanis tam præclare agatur, vt plures meliora sequantur, fuere mulei, qui non tam Regis omnium crudelissimi desiderio, quàm nouarum rerum studio, ab Henrico Rege optimo & tyrānicida, potius quàm parricida desciuerunt, & necem Petri vindicandam censuerunt. Multi igitur ad Fernandum confugere, tanquam ad proximum Petri cognatum, eius opem implorantes, vt occisi Regis manes vindicaret, & auiti Regni ius persequeretur, quod sibi deberi dicebant.

Erant huius sententię, vltra magnum nobiliū numerum, qui ad Fernandum venere, Alfonsus Episcopus Ciuitatensis: qui ei arces Hinojosę & Vmbralis tradidit, Comes Fernandus à Castro, & Aluarus Perefius à Castro fratres, Melenus Suarius Alcantarensis militia Magister, Suarius Ioānes Parada Gallecię Præfectus, Ioannes Fernandus Anderius, qui Comes fuit Aurenensis, Dia Sanctius Præfectus Cazorlę, Petrus Giron qui titulum Magistri Calatrauę vsurpabat. Ciuitates

& Castra, quæ Henrico parere volebant, & in Fernandum propendebant, Zamora, Carmona, Ciuitas, quam Rodériciam appellant, Cauria, Ledesma, Alcantara, Valentia. In Gallecia ciuitates Cõpostellana, Tudensis, Orensis, Lucensis. Oppida Patro, Brigatium, quæ aliter Corugna, Saluaterra, Baiona, Allaritium, Milmáda, Arausium, Ripa Auia.

Fernandus, qui in ætatis flore erat, gloriæ cupidissimus, & animi inquieti, nec satis prudens, multis etiam diuitijs affluës: quæ semper aliquid iniquum suadent, occasionem non aspernatus, de Regno Castellæ cum Henrico cœpit contendere, & se & suos innumerabilibus exposuit laboribus, diuturno bello iactatus. Quare rebus non benecedentibus, externum ex Angliæ acciuit militem, qui infestior fuit Portugaliæ, quàm fuisset hostis.

Fuit Fernandus per omnes ætatis gradus forma eximia, & tanta Regiæ maiestatis specie, vt ignotus inter multa hominum millia eiusdem cultus, Rex existimaretur. Fuit suauissimis moribus, crudelitatis & vindictæ inimicissimus, & ultra modum liberalis. Alfonso cuidam à Moxica Castellano, ex his, qui ab Henrico ad eum descuerant,

Una die loco congiarij misit XXX equos: XXX mulas: XXX thoracas cum tota panoplia: XXX mille libras argenti signati, quæ efficiebant mille CCC. marchas: quatuor ingentes mulos tapetibus, & lectorum stragulis vestibis onustos: & Regium diploma, quo illi nobilissimum Turrium Veterum oppidum perpetuo iure donauit. Hinc effectum est, quod cum tota Portugalia ipsius Ferdinandi culpa, & inconstantia, in maximas calamitates, & damna tam ab hoste, quàm à milite externo, domi illata incidisset, nemo illum odio prosequeretur. Tam efficax est, ad hominum animos demerendos, mansuetudo, & benignitas.

In valetudinem diutinam incidit: ex qua obiit Olisipone, animo sanctissimis sacris expiato, & magna errorum pœnitentiæ significatione, anno MCCCCLXXXIII. ætatis suæ XLIII. mens. X. die XVIII. Regnavit annos XVI. menses IX. Sepelitur Sanctarenæ in cœnobio Franciscanorû, iuxta matrem Constantiam.

DE IOANNE. I. REGE X.

IOANNES. I. qui ob multa memorabiliter ab eo gesta, Rex bonæ memoriæ cognominatus est, filius fuit

*Filii cuius
da' Ferdinand
di Monachi
Arterciensis
facit Illucen
2. p. 16. 6.
in Vita Joanni
L. Castelle
sd. ut Castella
mus, male ap
fectus.*

fuit illegitimus Petri Regis. Natus anno MCCC
LVII. XI Aprilis die. Infans domi cuiusdam ci
uis Olisiponenſis enuptus. Puer traditus est in
stituendus Nonio Breitio Andradio Christi mi
litia Magistro. Septenni pater Magistratum Aui
ſienſis militiae contulit. In prima adoleſcētia cre
atus eques, militiae tyrocinium non ſine laude fe
cit.

Mortuo fratre Fernando, & gubernante Leo
nora Regina, cum omnes tēderet authoritatis, qua
Comes Ioannes Anderius apud illam valebat, cu
ius nutu omnia fiebant, & qui viuento Fernando,
adulterium cum illa (vt fama erat) commiſerat,
tanta claritate, vt crederent Regem conſcium fu
iſſe, & diſſimulaſſe, fuere qui Ioannem adhorta
rentur, vt iniuriam fratri & ſibi illatam vindica
ret, & hominem ſibi inimicum de medio tolleret.
Conſilio enim Reginae & Anderij, Fernando loā
nem hunc fratrem vinculis aſſeruari fecit: & imi
tato chirographo Regis, Leonora nocte quadam
ſubito eum decapitari iubebat, Rege inſcio, niſi
cuſtos carceris Martiñus Alfoñſus Melius, homo
nobilis & cordatiſſimus ſuſpectas literas credēs,
pœnam diſtuliffet.

His

His incensus, Ioannem Anderium in Reginae aula obrūcauit: eoq; in periculo tota ciuitas Olisiponensis affuit Ioanni, & incolumem domum reduxit: illum assertorem & vindicem publicae libertatis proclamans. In cuius amorem tam propensi ciues erant, quàm Reginae infensi. Regina, relicta vrbe, Gerabricam contendit. Ciues autem Ioannem Ducem & defensorem elegerunt, qui Portugaliam ab iniuria Regis Castellae defenderet, quòd contra pacta conuenta, & iureiurando firmata veniret. Actum enim erat inter illum & Fernandum socerum, & proceres Regni vtriusq;, vt vsque ad Regni hæredem nasciturum ex Beatrice, eumq; adultum, Portugalenses suis rectoribus, suis legibus gubernarentur, & Portugaliae signis & nota, moneta cuderetur. Ioannes verò Castellae Rex pactis non acquiescens, & meliora suorum non audiens consilia, in Portugaliam cōtendit: & Olisiponem Regni caput terra mariq; obsedit. Pestilentia deinde coactus, quia magnam exercitus partem amisit, eo tempore quo iam obsessi fame miserrimè premebantur, re infecta discessit. Multis tamen Regni proceribus, & arcium Præfectis eum Regem agnoscentibus.

Hoc Regis Castellæ discessu, Ioannes Lusitanus

animos sumens, Conuētus Conimbricę celebrat, quó Episcoporum aliqui conuenere, & ij pauci nobiles, quos libertatis amor, aut studium rerum nouarum mouebat: vt fit in Repub. vacua. Maior enim & præcipua pars procerum, in Castellæ Regem veluti in potentiolem propendebant: vt qui feuda, & bona Regij iuris possidebāt, quibus nolebant spoliari. Fuere in Comitijs diuersa partium studia, cum tamen omnes in hoc conuenirent, vt Rex declararetur. Alij enim Ioannem Infantem Regis Petri & Agnetis à Castro filium, qui in Castella asseruabatur, Regem volebant. Alij hunc, quem defensolem fecerant, & Ducem. Tandem ipsum Ioannem Magistrum Auisiensem Regem salutarunt.

Incitatus his Ioannes Castellæ Rex in Portugalliam redijt, cum numeroso exercitu, collecto equitatu ex præcipua Hispaniæ nobilitate, & Gallo- rum auxilijs, quo iterum Olisiponem obsidere terra parabat: quam iam obsessam ingenti habebat classe. Capta enim Regni metropoli, totum Regnum debellatum credebatur. Ioannes autem nouus Portugaliæ Rex cum Nonio Aluaro Pereira, quem Comestabilem crearat, & qui in ea

re strenuam nauauit operam, euntem exercitum inter Portum molarum, & vicum Aljubarotam, aggressus per paucis, quos colligere potuit, collatis signis, in latissima illa planicie dimicauit: & paucarum horarum spatio Lusitani Castellanos fuderunt, magna eorum strage edita, multis etiam captis, reliqui in fugam versi.

Ioannes autem Rex Castellæ, qui quartana laborabat, & eo die febris accessio fuerat, equo infenso, quâto maximo potuit cursu, Scalabim, vulgò Sanctarenam, ea nocte peruenit: & inde clanculum Olisiponem petens, nauem suæ classis ingressus, Hispalim delatus est, tanto animi mœrore, vt nullum solatium admitteret: non tam quòd victus fuisset, (vt ipse dicebat) quàm quòd victus à Lusitanis illis tam paucis, quos ipse nihili faciebat: & quòd florem Hispanæ nobilitatis, & omnes ferè Gallos socios amisisset. Hac victoria parata, reliquæ Regni ciuitates & oppida in dedicationem venerunt.

Sublato de medio Ioanne, cum filio Henrico III. & Ioanne postea II. fœdera iniuit vtili & honesta conditione.

Anno verò MCCCLXXXVII. vxorem duxit

Alcabalas Philippam filiam Ioannis Ducis Lancastrensis filij Eduardi VI. Regis Anglię: qui in Portugaliã venit, Castellę Regnum recuperaturus, quod sibi deberi, ratione Constantię vxoris filię Petri Cru delis dicebat: super quo cum Ioanne possessore transegit. Ex ea autem hos suscepit liberos.

Blancam, quę puella obiit.

Alfonsum primogenitum, qui vixit annos X. Sepelitur Bracharę in summo templo. Obijt anno MCCCC. Die XXII Nouembris.

Eduardum Regni successorem, qui proauum maternum nomine retulit, Eduardum scilicet VI.

*Este Infante
de cavalleiro
da ordem da
santa em
glaterra. 2na
sua Sepulchro
na Batalha
Wau te' esta
divisa.* Petrum Ducem Conimbricensẽ, virum bello & pace clarissimum, & prudentem, vt qui multas Europę, Asię, & Africę vidit vrbes in longissima illa peregrinatione, qua Sigismundum Imperatorem iuuit aduersus fidei hostes. Fuit hic non solum militari disciplina excellens, sed & literarum studijs deditissimus, & multarum artium callens. Scripsit multa prosa & versu, & nonnulla è patrio sermone in Latinum vertit: cuius hodie extant carmina de moribus, doctriņę & prudentię plena. Vxorem duxit Isabellam filiam Iacobi

Vrgellésis Comitís, & Ifabellæ filię Petri III. Aragoniæ Regis. Ex ea sustulit Petrum illum à *Ca. p. Thecas*
 thalanis Regem Aragoniæ electum, in edium *2. p. 16. 6. in*
 Ioannis II. qui breui veneficio obiit mortem *Iuane 2.*
 Ioannem Conimbricensem, qui Carlottam Ioannis Regis Cypri filiam heredem vxorem duxit, & viuente focero moritur. Iacobum Cardinalem Sancti Eustachij Archiepiscopum Olisiponésensem, iuuenem animi modestia, grauitate, ingenij acumine, & eruditione præstantissimum, & continētissimum. Qui cum omnis libidinis expers esset, & in grauissimum morbum incidisset, à quo liberari posse medici dicebant, si fœminæ accederet, magno animo, & maiori puritate respondit: Malle se mori, quàm pollui. Obijt Florentiæ, & ibi sepelitur honorificētissimè in æde S. Miniari. Ifabellam etiam sustulit Reginam Portugaliæ, Alfonsi V. ex fratre nepotis vxorem. Beatricem, quæ cum in Burgundia apud amitam Ifabellam esset, Adolpho Rauastano Dynastę Cliuentis Ducis filio, matrimonio locata est. Philippam, quæ Odiuellensis parthenonis monacha vixit. Hic autem, dum iustè Regnum gubernat pro Alfonso Rege puero, in inuidiam multorum incurrit, quorum cupiditatem non expleuerat, & suorum etiam

etiam machinatione apud adoleſcētulum Regem delatus perijt, anno MCCCCXLIX. XX die Maij.

Henricum Ducem Viſcenſem, & IESV Chriſti militiæ Magiſtrum, cuius in Septēſi expugnatione enituit virtus. Fuit hic Geographiæ ſtudijs deſtitutiſſimus, & cui acceptæ ferendæ ſunt, tam ad orientem, quàm ad occidentem Hiſpanorum nauigationes. Oblata enim occasione ex ea Septēſi expeditione, latiùs euagandi, & cupiditate incenſus terras ignotas explorandi, claſſes parauit, quibus non ſolùm Africæ littora, & eas maritimas regiones, quæ extra fretum Herculeum ad Auſtrū ſpectant, luſtrarent, ſed longiùs etiam progredērētur. Cuius opera factum eſt, vt tam hominum induſtria, quàm tempeſtatis euentu, Africæ bona pars, quæ ad Æthiopiã pertinebat, & Inſulæ multæ Oceani Luſitanorum ditioni cederent. Vt verò hæc cōmodiùs efficeret, in Algarbij Regno, Luſitaniæ parte ſecretiore, vbi Sagris oppidum eſt, ad Sacrum promontorium, Sedem conſtituit, vt inde claſſes emitteret, & orientis viam aperiret. Morte autem prohibitus eſt, ne eò perueniret, anno ætatis ſuæ LXVII. ſalutis verò humanę MCCCCCLX. Nullos hic liberos reliquit, præter
adoꝝ

adoptiuum Fernandum nepotem ex fratre Rege Eduardo, vt qui cælibem, & ab libidine alienam vitam egerit.

Ioannem Sancti Iacobi militiæ Magistrum, ac Portugaliæ Comestabilem, virum prudentem, & pium, & Reipub. amâtiſſimum. Duxit hic Isabellam filiam fratris Alſonſi Comitſ Barcellenſis, primi Brachantiæ Ducis: ex qua habuit Iacobum, qui ei in Magiſtratu S. Iacobi & Comestabilis dignitate ſucceſſit, & adoleſcens moritur. Isabellam, quæ Ioanni II. Caſtellæ Regi locata peperit magnam illam Isabellam Reginam Catholicam, & Alſonſum, qui procerum quorundam defectione, Caſtellæ Rex electus eſt, viuente adhuc fratre Henrico, XII annum agens, & veneno necatus eſt. Suſtulit & Beatricem, quæ Fernâdo eius nepoti ex Eduardo Rege fratre nupſit: ex quibus Emmanuel Rex naſcitur. Habuit & Philippam, quæ in cælibatu vixit. Obijt Ioânes ætate XLII annorum, menſium IX, anno verò ſalutis MCCCCXLII. Isabella autem eius vxor moritur Areuali, dum Isabellam filiam Reginam Caſtellæ viduam inuiſit, anno MCCCCLV.

Fernandum Magiſtrum militiæ Auſienſis

ſter

hæc Philippa cognomen in ſuit de Lancaſtria, et eſt pater ma. q. de eo ſc. eſt in hoc libro anno 1226 via de gis Iuan. l. 1. v. 1. fore Iuan. is Lancaſtri Ducis filia.

stercienſis ordinis, virum mira probitate, & vitæ ſanctimonia. Obſes hic datur Sarracenorum Ducis Salæ Aben Salæ, donec Septenſis ciuitas ei traderetur, iuxta pacta inita in funeſta illa expeditione Tingenſi. Mortuo autem Rege Eduardo fratre, qui redemptionem eius contra procerum vota procurabat, & teſtamento cauit, in captiuitate manſit ſexénium, in qua vitam morte commutauit, tantas perpellus ærumnas, & tanto pietatis Chriſtianæ exemplo, vt meritò videatur inter martyres referendus. Obijt anno MCCCC XLIII. Anno ætatis ſuę XLI. Allata ſunt eius offa ex Africa in monaſterium Batallenſe, vbi iuxta patrem ſepelitur.

Iſabellam, quæ Philippo III. Burgundiæ Duci Flandriæ, Hånoniæq; Comiti, multarumq; prouinciarum Domino tertia fuit vxor. Nuptias huius maiori lætitiæ demonſtratione, & magnificèntiori apparatu Philippus celebrauit, quàm cæterarum, tam propter ſoceri maiestatem, quàm nouæ nuptæ, quæ tam maſculi fuit animi, & tâta prudentia prædita, vt ſine eius conſilio, nihil Philippus inchoauerit, nihil perfecerit. Nec minoris fuit apud ſubditos, quàm vir. Ex hoc matrimonio

monjo natus est Carolus patet Mariæ Maximilianæ. I. Cæsaris vxoris, qui in prælio ad Nancëu occubuit. In gratiam verò Isabellæ, & primo nuptiarum die, instituit Philippus celebrem illam aurei velleris militiam, sub Diui Andree patrocinio, quem ab aureo Argonautæ Iasonis vellere, voluit appellari: vt ex diplomate ipso institutionis constat: denotans eo insigni, expeditionem longinquam parare, ad bellum scilicet transmarinum.

Illegitimum habuit Alfonsum Ducem Brachantix primum, qui Beatricem filiam hæredem Nonij Aluari Pereiræ Comestabilis duxit vxorẽ. Ex his natus est Alfonso, qui fuit Comes Aurenensis, postea Marchio Valentix, & viuo patre obiit Tomarij, anno MCCCCLX. Fernandus etiam Comes Arraiolensis Marchio Ville Vitiosæ, qui in Ducatu patri successit. Isabella, quæ Ioanni Ioannis Regis filio locata est. Obiit Alfonso anno MCCCCLXI. Sepelitur Aquis Flauis ditionis suæ oppido.

3. Brachantix
Dux

Sustulit etiam Ioannes Beatricem illegitimam, quæ Comiti Harondelli Regis Angliæ propinquo nupsit.

DE VERA REGVM PORTVG.

Vbi pax parta est, & data à bellis cum finitimis quies, ne in senectute quicquam de glorię studio remittere videretur, & filijs aliquod disciplinę militaris documētum daret, ad fidei hostes animū conuertit: & maxima instructa classe, contra Hollandiæ Ducem ire fingens, quem per simulationem prouocauerat, ob iniurias ab eius classibus illatas Lusitanis, Septam Mauritanix Tingitanæ urbem maximam, & opulentissimam, atque munificentissimam in ora Gaditani freti sitam pctiuit, & vno die expugnauit, magna Sarracenorum strage, anno MCCCCXV. die XXI Augusti. Erat ea vrbs Africę specula, atque propugnaculum Hispaniæ oppositum, atque obiectum, è cuius portu classes emittebantur, quibus sæpe clades nostris illata est, & ingens illa Sarracenorum multitudo ad nos transfretabat. Vnde non immerito Hispaniæ clavis Septa appellatur. Hodie Episcopali dignitate fungitur.

Nec inter arma leges, quas iustissimè tulit, siuere. Florebat enim tunc in Portugalia Ioannes ab Aregis, toga militiaq; clarus, & iuris scientissimus, qui Bartoli auditor fuerat. Huius opera instituit Rex, Codicem Iustiniani in patrium sermonem verti, additis nonnullis Accursij & Bartoli
do

doctrinis, opus utile & optimè cōcinnatum: quod legum Regiarum vigorem habere edixit.

Ecclesiam Olisiponensem Cathedralē, quæ olim suberat Emeritensi, postea Bracharensi, Metropolitanam fieri curavit.

Magnanimitatem Ioannis testantur etiam ædificia, in quibus authoritas, & magnificentia cum elegantia structuræ certât. Eius enim opera sunt cœnobium illud Regium Batallense Virgini matri dicatum, Sancti Dominici instituti. Quod eo loco fundavit, quo memorabilem illam de Rege Castellæ victoriam adeptus est. Testantur & Regiæ domus, Sintræ, Olisiponis, Sãctarenæ, Almeirini, & alia multa.

Deniq; fuit Princeps ille non virtutis tantum militaris, & imperatoriæ gloriæ præcellēs, sed laudibus etiam religionis, magnanimitatis, liberalitatis, & clementiæ præstantissimus. Nonnullis enim, qui in eius caput coniurauerant, non percit modò, sed muneribus etiam postea affecit. Unde illi, inter cæteros Reges, durat adhuc bonæ memoriæ honorificum cognomentum.

Obijt aano MCCCCXXXIII. Vixit annos

DE VERA REGVM PORTVG.

LXXVI. menses III. dies III. Regnavit XLVIII.
mens. III. dies IX. Cum admirabili pompa, &
ad illud tempus insolita, perductus in triumphali
curru ab omnium ordinum hominibus, comi-
tantibus filijs, in monasterium Barallense.

DE EDVARDO REGE XI.

EDVARDVS Ioannis. I. filius
vxorem duxit Leonoram Fernan-
di. I. Aragoniæ & Siciliæ Regis
filiam. Ex ea sustulit,

Alfonsum, qui in Regno ei successit.

Fernandum Ducem Viscēsem militiarum Chri-
sti & Sancti Iacobi Magistrum, & Regni Come-
stabilem; qui Beatricem Ioānis patruī sui filiam
duxit vxorem: ex qua nati Leonora, quę Regi
Ioanni II. fratri suo patrueli nupserrat. Isabella,
quę Fernando II. Brachantię Duci. Catharina,
quę puella obiit. Ioannes, qui patri in Ducatu
successit. Iacobus, qui Ioanni fratri. Eduardus,
Dionysius, & Symon, qui pueri sunt extincti.
Emmanuel, qui Rex fuit Portugalię. Obijt Fer-
nandus Cetobricę XVIII die Septembris, anno

M CCCC LXX. Sepelitur Pace Iulia. Vixit annos XXXVI.

Philippam, quæ XII annum agens, pestilentia morbo obijt Olisipone.

Leonoram, quæ ætate XVI annorum Federico III. Romanorum Imperatori locata est. Hæc sub custodia Alfonsi Marchionis Valentia, Ludouici Coutignij Episcopi Conimbricæsis, Lupi Almeida, qui primus Abrantensis Comes fuit, & Guimaræ Villæ Regalis Comitissæ, in Italiam ad spolum, eò è Germania venturum, delata est. Quam Senis honorificentissimè exceptam (vt marmoreus lapis hodie testatur, quem Senenses in eius rei memoriam erexere.) Federicus Romam deduxit, comitantibus Ladislao Hungariæ Rege, & Alberto Archiduce Austria: vbi manu Põtificis inter missæ solènia, ea in vxorem accepta, vinctio nis & coronationis vtriusq; sacra peracta sunt. Inde ad Alfonsum auunculum Neapolim deducitur. Quo salutato in Germaniam tendit. Ex Federico & Leonora Maximilianus Cæsar Princeps laudatissimus nascitur, proauus PHILIPPI Catholici Regis nostri.

Catharinam, quæ cum Carolo Nauarrae Principi

DE VERA REGVM PORTVG.

cipi Ioannis auunculi sui filio pacta esset, & post hunc Eduardo III. Angliæ Regi, cęlebs tandem moritur Olisipone, in parthenone Diuæ Claræ XII die Iunij, anni MCCCCLXIII. & in cęno- bio Sancti Eligij sepelitur.

Ioānam Reginam Castellę vxorem Hérica III. matrem Ioannæ Reginæ designatę, quę Alfonso V. Portugalię Regi auunculo desponsata, Regno spoliata est ab Isabella Catholica, & Fernando viro eius, quod adulterio concepta diceretur. Vnde magna illa diuicatio inter Alfonso & Fernandum de Castellę Regno, ingenti vtriusq; Regni calamitates & prelum illud celebre apud Taurū, quo Lusitani fusi sunt, excepto Principe Ioanne, qui ab statione sua non recessit.

Fuit Eduardus multis animi dotibus prestantissimus. Equitandi, venandi, & luctandi artem adolescens ita exercuit, vt omnibus sui temporis prestaret. Literarum doctrina tantum valuit, vt non modo multa cognorit, sed & literis mandauerit. Librum ad vxorem scripsit, de fido cōsiliario. Composuit & de arte equitandi volumen. Et inter alia, quę de moribus edidit, fragmenta extant hodie de Iustitia.

A. Ono Beltra no de la Cuera Duce Albuquerquio, et Ledesma Comite q. na bio na filia vulgo Beltrameia vocabat. Et hoc fuit magni Castellanos Historici de q. v. Themas 2. p. 16. 6. en D. Henrique 4. ut de duobus Ioan na Reginat filii, Apotolo, et Lebr, a Petro de Castilia conceptis adulterina.

Humanitate & eloquentia tantum valuit, vt omnium animos ad se traheret. Religionis Christianę fuit vigilantissimus obseruator. Cibi & potus parcissimus. Doctorum hominum maximus fautor. In eo deniq; Principe nihil erat, quod posset desiderari, nisi fortuna melior. Multa enim tristitia suo acciderūt tempore. Nam quinquēnio toto illo, quo regnavit, pestilentia adeo grassata est, vt semper fuerit iactatus, nec in vno loco consistere potuerit. Captiuitas etiam Fernandi fratris, qui obses datus est Sarracenis, pro Septę restitutione, cum magno affectit mœrore. Aut enim ei carendum erat fratre optimo, & amantissimo, & inter crudelissimos hostes relinquendo, aut totius Hispanię propugnaculum fidei inimicis, in perniciem Reipub. Christianę, tradendum. Testamento tamen cautum reliquit, vt Septa redderetur pro fratre.

Illud etiam Eduardi infelicitati adnumerari potest, quòd cum quatuor haberet fratres viros optimos & fortissimos, vxori Leonorę summam rerum regendam, suprema voluntate demandarit, contra fratrum expectationem, & populi votum. Vnde magna nata sunt dissidia & calamitates, quales sub puero Rege contingunt, & ipsius Re-

DE VERA REGVM PORTVGB.

ginę exilium, & intempestiua mors. Ægrę ferebant enim Principes illi, à foemina externa, & aliorum arbitrio pendenti, Regnum paternum gubernari, & in interitum duci.

Primus hic Regum Portugalię, filium primogenitum Principem vocari instituit.

Cum pestilentia non Olisiponem modò, sed plerasq; Regni partes affligeret, & varias sedes contactus esset mutare, Nabantium, quam vulgò Tomarium vocant, Augusto mense petiuit, & ibi gliscentis morbi cõtatione, ex epistola (vti aiunt) accepta obiit anno M CCCCXXXVIII. Septembris die IX. qua magna solis fuit defectio. Vixit annos XXXVII. Regnavit V. dies XXV. Sepelitur iuxta patrem in Batallensi cœnobio.

DE ALFONSO V. REGE XII.

LFONSVS V. à patre Eduardo sexennis relictus est sub tutela matris. Erat autem ea infensa Petro Infanti, ob occultas odij causas. Has nonnulli referebant ad inimicitias, quas Iacobus Vrgellensis Comes Petri socr,

cer, & eius vxor gessere cum Fernando Aragoniæ Rege Leonoræ patre, ob Regni successione[m], cuius sententia perduellionis damnatus est Iacobus, & in vinculis ad mortem vsque asseruatus, & bona eius fisco addicta. Contēdebat enim Iacobus, ad se Regnū Aragoniæ pertinere, quod arbitrōrū sententia Fernandus obtinuit. Accedebat quōd Petrus ceteris fratribus defūcti Regis maior, erat vir prudens, & Reipub. administrandæ peritus, & propter morum integritatē populo nimis gratiosus. Regina autem præterquā[m] quōd mulier inconstans, nec rei administrandæ satis gnara, in Petri aduersarios, Comitem scilicet Barcellensem, fratrem nothum Petri, & Comitem Aurenensem eius filium, Petrum Norognam Archiepiscopum Olisiponensem, & alios, propendebat. Vnde magna inter vtrosq; odia, & seditiones. Populus autem Olisiponensis Petrum ipsum ferè inuitum, & renuentem, tutorem Regis, & Regni defensorē creat, ablegata Reginæ, pueri Regis educandi cura. Cui multæ Regni ciuitates, & oppida cōsensere, Reginamq; tutela interdiciunt. Quod illa non ferens, in Castellam se contulit, vbi miserri-
mè vitam finiuit.

Inter has Petri & Alfonsi Comitis Barcellensis

h

dis.

DE VERA REGVM TORTVG.

discordias, Rex pupillarem excessit etatem, & Regni administrationem capessit. Loco autem gratiæ, quam referre debuerat Petro socero, & tutori, ob rem bene administratam, exulare cum coëgit: & ob calūnias tam fratris Alfonsi, quàm aliorum, venienti Sanctarenam vbi Rex erat, vt se purgaret, quòd defendendi sui causa, armatorum cohorte stipatus veniret, si vis aliqua ab aduersarijs ei inferretur, Rex cum exercitu obuiam it, & inito cum eo prælio, Petrus interficitur, & insepultus triduo iacuit inter vilissimorum hominum cadauera. Postea verò vt quilibet gregarius miles humatur.

Huius Petri filiam Isabellam duxerat Alfonsus vxorem anno MCCCCXLVIII. ex qua Ioannè primogenitum sustulit, qui in cunis decessit.

Ioannam, quæ in monasterio IESV Aueriensis oppidi, ordinis S. Dominici, clausa vitam egit.

Ioannem alterum, qui in Regno patri successit.

Fuit Alfonsus animi intuieti, sed magis ad belli quàm ad pacis artes aptus. Fretum Herculeum trajecit, & multas de Sarracenis adeptus est victorias,

rias, vnde illi Africani cognomentum. Tingim urbem nobilissimam, & antiquissimam, vt quam ab ipso Anteo cōditam dicunt, Zelen, quam Arzillam nunc appellant, Alcasterem Seguerium, & alia oppida debellauit, & ditioni suæ adiecit. Domi remissi fuit animi, & negligenter iustitiam exercuit. Vnde nobiles suo tempore insolentiores redditi. Quorum mores dum subito cōpescere conatur Ioannes filius, seuerior est habitus, & in grauisima incidit odia. Tanta præterea fuit comitate, & humanitate, vt de maiestate multum detraxeret. Hinc multorum improbæ postulationes, & Regij patrimonij multa elargita. Aliena contempsit consilia proprium secutus, ex quo in graues errores incurrit. In reliquis magni animi, liberalis, & mirè clemens.

Ioannam Henrici III. Castellæ Regis filiam, neptem suam ex sorore Ioanna, Castellæ Regine nam designatam, mortuo Henrico, sponsam accepit, ab Archiepiscopo Toletano, Marchione Villenæ, Duce Areuali, & alijs proceribus in Castellam accitus. Vnde bellorum, & multarum calamitatum orta sunt principia.

Ita est que vulgo vocatur Bebbanija totius suorum flagitij. quia inquina.

Fuit corpore robusto, vultu amabili, Religioso

DE VERA REGVM PORTVG.

rum & doctorum hominum fautor, & literarum studijs eruditus. Quotidianus illius sermo tam elegans, & cultus erat, vt præmeditatò, & ex arte videretur loqui. Cibo, potu, & Venere, continētissimus. Ab Isabellæ enim vxoris obitu, cum ætate adhuc esset XXIII annorum, aiunt expertem vixisse libidinis vsque ad mortem.

Post è Gallia reditum, quò auxilium petiturus iuit à Ludouico XI. homine vafro, à quo deceptus est, solitariam vitam agebat, & mœrote contracto ex Ioannæ sponsæ coacto in religionem ingressu, cuius patrocinium susceperat, in febrem incidit acutam: ex qua Sindre in eodem cubiculo, quo natus est, obiit anno MCCCCLXXXI. Augusti die VIII. Vixit annos XLIX. mēses VII. Regnavit XLIII. Sepelitur in monasterio Batalensi.

DE IOANNE II. REGE XIII.

IOANNES II. Alfonsi V. filius habuit in matrimonio Leonoram filiam Fernandi patruī, scēminam forma, & ingenio præstantem; ex qua tulit Alfonsum Principem, qui

qui Isabella Fernandi, & Isabellæ Castellæ Regū
 filia, vxore ducta, cum qua vixerat menses VII.
 interijt Sanctarenæ anno ætatis suæ XVI. salutis
 humanæ MCCCCXCI.

In hoc Ioanne Rege fortunæ inconstantia, &
 humanarum rerum status satis perspici potue-
 runt. Nullus enim in nuptiarum lætitia maior
 apparatus, memoria hominum visus, aut auditus
 est, nec tâta spectaculorum varietas, aut vestium
 tanta lautities, quanta in eius filij Alfonsi nuptijs
 fuisse traditur. Anteambulones, muliones, coqui,
 & alij Principum & nobilium ministri, aureis,
 argenteis, & hōlofericis induti, vilia exercebant
 ministeria. Per Italiam, Hispaniam, & alias regio-
 nes, quicquid aurei, argētei, aut serici panni inuē-
 tum, nauigijs ad id missis emptum, & in Portu-
 galiam allatum, pecunia præ manu textoribus
 solura, ad nouas telas conficiendas. Nullibi tot
 obsoniorum architecti, cantores, psaltes, mimi.
 Nullum triclinium maiora vidit epularum por-
 tenta, nullus abacus vasa capaciora, nulli parie-
 tes superbiora aulea, nec vlla ætas magnificentio-
 res apparatus. Quorum fama, è diuersis Europæ
 partibus, ad eam celebritatem, conucnere multi,
 edi,

DE VERA REGVM PORTVG.

emphus
edictis etiam & præmijs propositis. Hæc omnia paucis post diebus, quasi ludibrio id fieret fortunæ, in funebria, & luctus versa. Alfonso enim Princeps currentis equi lapsu, ad Tagi ripam ~~est~~ ~~est~~, in piscatoris casa super fœni strato locatus animam exhalauit: & nobilitas omnis, quæ auratis, & gemmatis vestibus splendebat, sacco more illius temporis induta, fordebat. Et pro epithalamijs lamenta, & vlulatus successere. Attulit huius Principis mors omnium ordinum hominibus ingentem mœrorem, quem casus acerbitas, ætatis commiseratio, & eximia eius pulchritudo, cum morum mira benignitate coniuncta, augebant. Accedebat, quòd vnicus erat Regni hæres, in quo omnium spes erant sitæ.

Mabie
Habuit & Georgium nothum ex Anna Mendociæ familiæ virgine nobili, qui Conimbricæ fuit Dux, Marchio Turrium Nouarum, & ordinum Diui Iacobi & Auisiensis Magister. Is magni illius Aluari à Portugalia filiam Beatricem duxit uxorem, e quibus Duces Aucriêses, & Lancastorum familia procedunt. Hunc Georgium conatus est pater legitimum facere, & Regni hæredem, si tam Summi Pontificis Alexandri VI.
quàm

quàm Leonoræ vxoris voluntatem expugnasset: quæ Emmanuelem fratrem suo iure fraudari, non est passa. Vnde inter illam & Ioannem maritum maxima discordia & rixæ natæ sunt, vsque ad Ioannis excessum, cui Regina non interfuit.

Fuit Ioannes vir vehementis spiritus, & animi intrepidi, bello & pace strenuus: sed ingenij seuerioris, quàm decuit. Vnde conspirationes in eum, & procerum cædes secutæ sunt, & ipsius immatura mors, veneni suspitione. Quæ omnia vitasset, si duabus rebus Principi viro necessarijsimis non caruisset, clementia scilicet, & dissimulatione. Extremum autem vitæ actum ita egit, vt inter Diuos multi eum referant.

Ingenij fuit liberrimi, & qui se nemini regendum traderet. Illudque semper habebat in ore, quod & opere comprobauit: Indignum eum esse Regis nomine, cuius voluntas alieno pendret arbitrio. Vnde cum ex Angliæ proceribus quidam, è Lusitania ad suos redisset, rogatus à Rege, quid illi in hac regione notabilius esset visum, respondit: Vidisse hominem, qui cum omnibus imperaret, imperabat ei nemo.

DE VERA REGVM PORTVG.

In beneficijs conferendis, & remunerando, nul-
lam faciebat moram. Id enim quod dare statue-
rat, cito dabat, & sponte sua, ne videretur magis
ab eo extortum, quàm datum. Quare & accipien-
tibus maiora, & honorificentiora videbantur be-
neficia, ad quæ à Rege grauissimi iudicij voea-
rentur: & gratia manebat apud ipsum, non apud
ministros, aut dispensatores. Ne verò erraret in
electione personarum, & meritis responderet be-
neficia, secretò habebat librum in scrinijs, in quo
omnes, quibus se debitorem agnoscebat, erant
descripti. Quod vtinam Principes omnes facti-
tassent.

Sufurrones ac maledicos, & qui apud ipsum
absentes rodebant, aut criminabantur, non audie-
bat libenter. Sæpe etiam delatos, & absentes, acri-
ter à calumnijs defendebat. Publicas enim cen-
sebat debere esse accusationes, non clandestinas.
Nisi fortè in magistratus diceretur, quos publicè
nemo audeat, aut debeat accusare. Tunc enim in-
teresse Reipublicæ putabat, excutere quæ dicerè-
tur. Deprehensos autem culpa, sæpe secretò ver-
bis castigabat, ne collegium, aut magistratum in-
famaret. Multa præterea eius præclare facta, atq;
dicta narrantur.

Nauigationis in Indiam gloriæ magna pars huic Ioāni II debetur. Cum enim magno studio, & sumptibus immodicis institisset, vt Lusitanorum classes maximam Æthiopiæ partem perlustrarent, in promontorium illud inciderunt, quo nullum maius in toto orbe est. Cuius flexu explorato, sc̄tissimus Ioānes, iam sibi in Indiam aditum patefactum existimabat. Et ob id Bonæ Spei promontorium vocari iussit. Missis igitur in Æthiopiā & Indiam, nonnullis, qui inuestigarēt, quæ ratione commodiùs ille cursus peragi posset post promontorium, classē interim parari iubet, quæ magnum illud iter dirigeretur. Immaturo tamen fato abreptus, quod mente, & animo concepit, exequi, atque perficere nequiuit.

Sancti Georgij castellum, quod Minam nunc vocant, vnde quotannis magna vis auri Lusitanorum Regibus aduehitur, ipse fundauit, initis cum Æthiopiæ Rege fœderibus, & misso ad id, Iacobo Azambugio viro nobili, & prudenti.

Obijt Ioannes Aluorij in Algarbij Regno (quò pro recuperanda salute, & Balnearum causa iuerat) XXV die Octobris, anno MCCCCXCV. Vixit annos XL. mēses VI. Regnavit annos XIII.

DE VERA REGVM PORTVG.

mensis II. Sepultus est in Syluensi Cathedrali ecclesia, vsque ad annum MCCCCXCIX. quo ab Emmanuele Rege in Batallése monasterium delatus est, vbi pater & auus erant conditi.

DE EMMANVELE REGE XIII.

EMMANVEL Eduardi Regis nepos ex filio Fernando, & multorum fratrum vltimus Ioanni II. patrueli sine liberis legitimis decedenti successit. Tres habuit uxores Isabellam Fernandi, & Isabellæ Castellæ Regiæ filiam natu maximam, quæ Principi Alfonso Ioannis filio nupsérat: cuius causa Castellæ & Legionis Rex designatus est. Ex ea sustulit Michaëlem, qui in cunis extinctus est. Cuius morte, ius Castellæ Principatus ad Ioannam Philippi Archiducis Austriæ uxorem cœpit pertinere. Duxit secundò Mariam Isabellæ sororem, quæ ei peperit Ioannem Regni successorem, VI die Iunij anni MDII.

Isabellam Augustam Caroli V. Imperatoris uxorem, ex qua nati PHILIPPVS Rex noster. Maria

Au.

Augusta, quæ Cæsari Maximiliano II nupsit. Ioanna Ioannis Portugaliæ Principis vxor, quæ Sebastiani Regis mater fuit. Nata Isabella Olisipone anno MDIII. Obijt Toleti Kalendis Maij anni MDXXXIX.

Beatricem, quæ Carolo Sabaudiaë Duci nupsit, ex qua natus Carolus, qui adolescens obijt, & Emmanuel Philibertus Dux, qui Margaretam Francisci Valesij. I. Gallorum Regis filiam duxit vxoré, ex quibus natus Carolus qui hodie ditioni præest. Nascitur Beatrix Olisipone vltima die Decembris anno MDIII. Obijt VIII die Ianuarij MDXXXVIII.

Ludouicum Ducem Pacensem, & Regni Comestabilem. Excelluit Princeps hic inter alios sui temporis. Militaris disciplinæ studio maxime deditus. Armorum, equitandi, venandi, & matheos peritus. Artium etiam libero homine dignarum non expers. Religione in Deum, pietate in fratres, humanitate in omnes nulli secundus. Nullos liberos reliquit legitimos, vt qui cælibè vitam semper egerit. Adolescens Antonium Priorem Cratensem illegitimum iustulit. Obijt anno MDLV. Vixit annos XLIX. menses IX.

Hic Antonius Regno à Philippo 2° d'orsus fuit. vni habuit filij nomine Emanueli & Amelie Gulielmo Platoniæ et musicae Principi, et Annae Sherico natus maritus: eque extant, Emanuel, Ludouicus, et quinq; filia.

DE VERA REGVM PORTVG.

Sepelitur in Bethleemitico fano.

Fernandum, qui Guiomaram Francisci Conti-
gnij Comitis Marialuentis, & Beatricis Menesæ
Comitissæ Louleensis filiam duxit vxorem. Fuit
hic pulcher aspectu, ingenio liberrimo, aperto
pectore, & ab omni adulationis specie alienus:
& ob id Ioâni fratri non admodum gratus. Abrâ
tij, vbi & natus est, obiit anno MD XXXIIII.
ætate annorum XXVII. & ibi sepelitur, vsque ad
annum MD LXXXII. quò pientissimus Rex
PHILIPPVS in Bethleemiticum fanum traduci cu-
rauit. Nullos hic liberos reliquit.

Alfonsum Cardinalem, Archiepiscopum Olisi-
ponensem, Episcopum Eborensem, Abbatem Al-
cobaciensem. Fuit hic Princeps munificētissimus,
& magnanimus. Tanta insuper mâsuetudine, &
clementia, vt nemo vnquam ab eo tristis discesse-
rit. Quanta autem fuerit morum suauitate, & co-
mitate, obitu illius intellectum est. Non enim
alio affectu eum vniuersa luxit Lusitania, quàm
si communis omnium parens interijssset. Litera-
torum omnium fuit maximus fautor, vt qui li-
terarum erat studiosus. Antistitis officium, & Sa-
cerdotij munera ipse exercebat assiduè, vt sæpe
sacri

*nam reliquit
filiam D. D. Maria
Bernarda de
Lencastre nun-
cupata est. in
Corvato. Abbe-
tilla. Brand.
in tractatu
de D. Philippa*

facri baptismatis fonte pueros lauaret, & Eucharistiæ sacramentum ægrotis per urbem ministraret. Illius inuentum fuit, apud nos Christianam doctrinam quotidie in ecclesijs pueris tradi: & eorum nomina, qui sacro fonte lauarentur, eorum etiam qui suscepissent libro inscribi. Deniq; auctoritate, famulitij nobilitate, cultu domus, & maiestate, Regem referebat, religione, pietate, & misericordia in pauperes Episcopum. Natus Eboræ **XXIII.** die Aprilis anno **MDIX.** Obijt Olisipone **XXI** die Aprilis anno **MDXL.** Sepelitur in fano Berhleemitico.

Henricum Cardinalem. Fuit hic primò Archiepiscopus Bracharensis, postea Eborensis, Tertio Olisiponensis, Quarto iterum Eborensis. Fuit etiam legatus Summi Pontificis in fratris & nepotis Regnis. Postea gubernator & Regis tutor, postremò Rex.

Eduardum, qui ducta Isabella Iacobi Brachantia Ducis filia, scemina laudatissima, & sublaris Maria, quæ Alexandro Farnesio Principi Parmensi nupsit, Catharina, quæ Ioanni Duci Brachantia, luuenis decessit ætate **XXV.** annorum, relicto posthumo Eduardò Duce Vimaranesi, & Regni

Comestabili, Principe optimo, quem fata præmaturè nobis inuiderunt. Eduardus pater biduo a tequam moreretur, prædixit fratribus & amicis diem & horam sui obitus. Moritur Olisipone XX die Octobris anno MDXL. magno omnium desiderio, propter eius insitam bonitatem. Sepelitur in fano Bethleemico.

Mariam, quæ in cunis extincta est.

Antonium, à cuius partu mater in morbum incidit, ex quo nunquam conualuit. Infans autem paucos vixit dies.

Mortua Maria, duxit Leonoram Philippi Regis Castellæ & Archiducis Austriæ filiam, Caroli V. Imperatoris sororem, ex qua suscepit Carolum, qui natus Eboræ XVIII die Februarij anno MDXX. decessit Olisipone XV die Aprilis anno MDXXI.

Mariam Principem, forma, ingenio, & moribus ornatissimam, & tam Emmanuelis patris, quam Leonoræ matris hæreditatibus locupletissimam: quæ celebs vixit, magno pudicitia, & honestatis exemplo. Vixit annos LVII. Deponitur in Parthenone Matris Dei, sepelièda in cœnobio

Virginis matris à Luce, ordinis militiae IESV
Christi in agro Olisiponensi, quarto ab vrbe la-
pide: cuius templum suis sumptibus iussit ædifi-
cari.

*Sapis hic de
militiæ milita-
rio, ut in 8.
q. autē vult
inst. de accus.
tutor. et de Vi-
nius.*

Fuit Emmanuel inter felicissimos totius orbis
Principes numerandus. Nam præterquàm, quòd
ad Regni dignitatem præter ipem euectus est,
cedentibus illi plurimis, qui gradu & ætate pctio-
res eo erant, Castellæ etiam & Legionis principa-
tu inauguratus est, & omnes illarum ptouincia-
rum proceres ad manus osculum admisit. Ori-
entis portas primus aperuit, & multa maioribus no-
stris incognita manifestauit. Æthiopiæ, Indiæ, &
Persidis partem non minimam, Malacam, Moltu-
cos, Brasiliam, & innumeras Oceani Insulas antea
non repertas, ex quibus magnas habuit utilitates,
imperio suo adiecit. Multos Reges subegit, & tã-
to maris & terræ spatio dissitus, tributarios, & ve-
ctigales reddidit: multos in clientelam & amici-
tiam suscepit. Babylonie Regis classes superauit.
Africanorum Regum vires ingentes sæpe contu-
dit. Et vastam prouinciam Africae Xerquiam, Ga-
rabiam, & Dabidam continentem, graui tributo-
rum onere iniuncto, diu sub iugo tenuit. Aza-
moram, Safinium, & alias Mauritanie vrbes de-

bel

bellauit: aliàs deprædatus est: aliàs deleuit: Multorum Principum exercitus tam in India, quàm in Africa fudit. Maximas auri, argenti, lapillorū, margaritarum, aromatum, & aliarum orientium mercium diuitias in Portugalam inuexit. Olisiponem Regni metropolim, emporium totius orbis celeberrimum, & patriam communem omnium gentium reddidit. Classes ad longissimas navigationes instructissimas semper habuit.

Tanta vis auri suo tempore fuit, vt pretia rerū mallerent multi argento, aut ære, quàm auro puro puro sibi solui, quòd difficilis eius esset permutatio.

Iudeos ad Christi fidem conuertit. Sarracenos è Regno exterminauit. Religiones instaurauit. Plurima templa in Lusitania, & per subiectas prouincias in Africa, & Asia ædificauit, & pretiosissimis donarijs ornauit. In religiosos omnium ordinū liberalitatem exercuit. Christianam fidem per Æthiopiam, Indiam, & varias orbis partes propagauit: & ad eam conuersos mirè fouit. Infidelibus bellum semper intulit. Pauperes iuuuit. Diuites exactiõibus, aut tributis nunquam vexauit. Populum in iustitia gubernauit. Optimas
leges

leges tulit: latas iam methodum & artem redegit.

Decimam, quæ ex emptionibus, venditionibus, & alijs contractibus, fisco soluitur, clericis, monachis, sacris virginibus, beneficiarijs, eremitis, & militibus ordinis IESV Christi, religionis ergo remisit.

Milites sacros, exceptis Hospitalensis ordinis equitibus, perpetuæ castitatis voto constrictos, Emmanuelis precibus, Alexander VI. Pōtif. Max. ab ea religione deinceps laxavit. Eos tamen exceptit, qui iam sacre militiæ essent authorati.

A vino per totam vitam abstinuit. Oleum nunquam gustavit. Cibi parcissimus. Venationi, aucupio & musicæ deditus. Nunquam verò huiusmodi rebus tantum indulgebat, quin inter ipsos ludos, aliquid negotij serij transfigeret.

Magnam deniq; sui memoriam & desiderium reliquit: & eius ætatem auream Lusitani semper appellarunt. Ab eius enim excessu, omnia tristiora, & in deterius ruere cœperunt.

Obijt Olisipone anno MDXXI. die XIII Decembris. Vixit annos LII. menses VI. dies XIII.

DE VERA REGVM PORTVG.

Regnavit annos XXVI. menscm vnum, dies XIX.
Sepelitur in augustissimo fano Bethleemitico in-
stituti D. Hieronymi in Olisiponensi agro, quar-
to ab vrbe lapide, quod ipse sibi & suis in scpu-
turam, maximis sumptibus, ædificauit.

DE IOANNE III. REGE XV.

IOANNES III. Emmanuelis
filius vxorem duxit Catharinam
filiam Philippi . I. Castellæ Regis,
& Archiducis Austriæ, Caroli V.
Imperatoris sororem, ex qua hos
suscepit liberos :

Alfonsum, qui natus Almeirini XXIIII die Fe-
bruarij anni MDXXVI. in cunis obiit.

Mariam, quæ nata Conimbricæ XV die Octo-
bris anni MDXXVII. PHILIPPO Hispaniarum
Principi Caroli V. Cæsaris filio nupsit, & à par-
tu primogeniti Principis obiit, anno MDXLV.
ætatis suæ anno XVII. mens. IX.

Isabellam, quæ nata Olisipone XXVIII die A-
prilis anni MDXXIX. puella obiit.

Bea

Beatricem, quæ nata Olisipone XV. die Februarij anni MDXXX. in cunis obiit.

Emmanuelen, qui natus Albiti Kalendis No-
uembris anni MDXXXI. triennis obiit.

Philippum, qui natus Eboræ XXV die Maij
anni MDXXXIII. infans obiit.

Dionysium, qui natus Eboræ XXVI die Apri-
lis anni MDXXXV. infans obiit.

Ioannem, qui natus Eboræ III die Iunij anni
MDXXXVII. Ioannam Caroli V. Imperatoris
filiam duxit vxorem, & ex ea posthumum Seba-
stianum reliquit, qui auo successit in Regno.
Obiit anno MDLIII. die II Ianuarij. Vixit an-
nos XVI. menses VII.

Antonium, qui natus Olisipone IX die Martij
anni MDXXXIX. infans moritur.

Illegitimum habuit Eduardum Archiepiscopũ
Bracharensem, iuuenem optimæ indolis, bonarũ
literarum, philosophiæ, & theologiæ studijs ap-
primè eruditum, & omnibus corporis & animi
dotibus ornatissimum, qui in ipso ætatis flore
decessit.

DE VERA REGVM PORTVG.

Fuit Ioannes statura mediocri, ad pinguedinem declināte. Forma eximia, & specie vere Regia. Colore candido rubore suffuso, & in magna auctoritate aspectu tam amabili, ob serenitatem & tranquillitatem vultus, vt ab omnibus, qui eum intuebantur, tanquam parens diligeretur: nec hostes illum odisse possent. Oculos habuit cernuleos, nitidissimos, & tanta plenos maiestate, vt multi qui ad eius colloquium insoliti veniebant, hallucinarentur, & sermo eis deesset.

Fuit natura benignus & clemens Sententias capitales cunctabundè, & non nisi magno examine ferri voluit. Seueris iudicibus nunquam arrisit. Quando verò eius sentētia in Senatu (quò semel in vnaquaq; hebdomada ius dicturus ibat) rogaretur, magis ab absoluendum, quàm ad condemnandum propendebat. Cumq; aliorum Regum tempore lege lata, furibus minoris summx, stigmata in facie inurerētur, vt ab eis cauerēt, abrogauit. Dicebat enim, posse illos pœnitere, & ad laudabilem vitam traduci: & ob id iniquum esse, præcipuam hominis partem deformari, & antea etæ vitæ indicia perpetuò præ se ferre.

Quæstiones publicas de fide in Portugalia haberi,

beri, primus à Summis Pontificibus impetrauit, destinatis ad id magistratibus. Religiones instaurauit: & labentes quorūdam religiosorum mores ad veteris regulæ seueritatem reuocauit. Nascentem tunc ordinem societatis IESV in Portugaliā inuexit, ac eius religiosos valdè fouit: & diuersis Regni locis eis collegia instituit. Vnde illi acceptum ferendum est tātum animarum lucrū, quantum, in India eius societatis viri Franciscus Xabierrius, & qui eum secuti sunt fecerūt, & multi per diuersas orbis partes.

Fuit pacis studiosus, & in eligendis magistratibus cordatus. Multi enim post illius obitum, ad dignitates & honores prouecti sunt, quos ille non promouisset. In beneficijs cōferendis, ita liberalitas eius fuit ordinata, vt magis daret multis, quàm multum.

Literarum studia in Portugalia excitauit: & Olisiponensem Academiam Conimbricam trāstulit, vbi Dionysius Rex illā à principio locauit. Et ex residuis ditissimi cœnobij Sanctæ Crucis ad seueriorem vitam reformati, Doctorum stipédia auxit. Florentissimam deniq; eam Academiam reddidit. Ex qua tot, tamq; docti prodire viri, vt

con.

DE VERA REGVM PORTVG.

continuato ordine (quod memoria dignum est) tres primarios Iuris Cæsarei professores, nobilissimæ totius Europæ Salmanticensi Academiæ dederit. Et qui post illos Conimbricæ in primaria cathedra floruit, & hodie in aula & supremo cõsilio Catholici Regis degit, tanta vtriusq; iuris, & omniũ literarũ eruditione pollet, vt cum quouis veterũ illorũ Iuriscõsultorũ meritò cõferri queat.

Multa edificauit magnis sumptibus: & aqueductum illum celebrem aquæ Argenteæ ciuitatis Eborensis, vetustate collapsum, instaurauit. Hanc olim aquam Q. Sertorius è manubijs belli Celtiberici, in honorẽ municipũ Eborẽsium, diuersis in vnum collectis fontibus, perducendam curauit: opus magnum, & ei ciuitati sitienti vtilissimum.

Obijt Olisipone apoplexia correptus, anno MDLVII. die XI Iunij. Vixit annos LV. Regnauit XXXV. cũ dimidio. Sepelitur in fano Bethleemico.

DE SEBASTIANO REGE XVI.

SEBASTIANVS Ioannis III. ex filio Ioanne nepos, auo successit triũ annorum ætate, sub tutela auix Catha

tharinæ. Hæc, seu tam laboriosi oneris impatientis, seu (vt vulgò ferebatur) à nōnullis persuasa, quorum intererat, tutelam ad Henricum Cardinalem patrum magnum Regis pueri transferri, Comitjs Olisipone habitis, anno MDLXI. ab eo munere inopinatò se excusauit, apud Regni proceres, & ciuitatum legatos. Quum verò ij à proposito Reginam, nec precibus, nec lachrymis flectere possent, Henrico eam curam demandarunt: quam ille vsque ad Sebastiani pubertatem gessit. In quo & Henrici austeritas, & Catharinæ prudētia perspecta est. Malebāt enim Lusitani à fœmina, eaq; externa, quàm à viro Lusitano, defuncti fratre, & Emmanuelis Regis populo gratiosissimi filio gubernari: diuerso exemplo ab eo, quod in Leonora Eduardi Regis vxore, & Petro exhibitum est.

Fuit Sebastianus statura mediocri, colore cædido, flauo capillitio, oculis cæsi coloris, nec magnis, graui pro ætate aspectu, & Regiæ maiestatis pleno: ad iracundiam facilis, spiritus elati, & cui nihil videbatur magnum. Animi etiã intrepidi, & plus nimio sui fidentis & audacis, & qui facile in pericula ruebat.

Fuit liberalis, gloriæ nominisq; cupidus: & ob

ine

ingenij simplicitatem, adulatoribus nimium expositus. Animi inquieti, & stare loco nescientis, non tam natura, quàm arte aliquorum, qui cum à puero ex vrbe, & auiæ colloquio abducere conantes, in sylvas & montes, atq; in loca solitaria frequentissimè ad venandum inuitabant, vt interrim ipsi Regnum administrarent. Eo enim exercitio dicebant, posse firuari, & obdurari ad militiam, ad quam illum quotidie adhortabantur.

A mulierum etiã aspectu & colloquio adeo auerrebant, fortè ne libidine aliqua illicita irretiretur, vt fœminas non tam fugere, quàm odisse videretur. Vnde non obscurum ineptè verecundi ingenij, & aulicæ urbanitatis expertis specimen præ se ferebat. Multi autem, quibus ea non placebat institutio, propterea id ab ijs fieri interpretabantur, ne Princeps ille adolescens fœminarum cogitatione, ad vxorem ducendam animum verteret, & eius conuersatione impeditus eos auersaretur, aut non tam intimè familiares haberet. Vt vt tamen sit, Sebastianus in illo Regali luxu, & ætatis feruore, rarum continentia dedit exemplum.

XIII ætatis anno Regni gubernacula suscepit, in cuius auspicijs consulum culpa non sua, qui
ad

ad optima natus videbatur, nonnulla duriter instituta, & Reipub. munia distributa ijs, quibus vir factus non dedisset.

• Ut autem transfuersos agit homines auaritia, & ambitio, fuere, qui quod ita suis rationibus expedire credebant, Ioannem auum Principem prudentem, & pium, vt imbellem, & ignauæ pacis amatorem apud nepotem puerum insimularent: & qui pacem suadere debuerat, pacis detestatione eum educarent. Sebastianus igitur naturæ ferocioris, & spiritus vehemētis, his præceptis enutritus, & alieniori ætate incitatus, nihil nisi bella, & peregrinationes meditabatur, quo tēpore literarū doctrina, & studijs mansuetioribus exercēdus erat, & robustum illud pectus cicurandū, & emolliendum.

Cum igitur Portugalia tota in armorum exercitio esset, & Mulei Mahamet Marrochiorū Rex, à patruo Mulei Maluco Regno expulsus, Sebastiani præsidium imploraret, nactus ille occasionem, quam sibi dari optabat, non auxilium modo, sed & se cum suis affuturum illi pollicetur.

Dum itaq; virtute improvida, & nimia sui fiducia, prudentiorum consilia aspernatus, traiccto in

DE VERA REGVM PORTVG.

Africam magno exercitu, Fessense Regnum petit,
& Regem reducere conatur, anno MD LXXVIII.
quarto Augusti die, ab infinita Barbarorum mul-
titudine oppressus, qui veluti ad sacrum bellum
conuenerant, à suis sacerdotibus exciti, fortissimè
dimicans occubuit, cæsis decem millibus Christia-
norum, totidem captis. Et (quod rarò contigit)
tres magni Reges eo prælio, & intra paucarum
horarum spatium cecidere, Sebastianus, Malucus,
& Mahamet.

E prima nobilitate desiderati sunt Dux Aueriē-
sis, Comites Odemirensis, Vimiosensis, Roton-
densis, Vidiguerensis, Iacobus Theodosij Ducis
Brachantiæ filius. Rodericus Melius Marchionis
Ferreirensis primogenitus, Episcopi Conimbri-
censis, & Portuensis: Marchio etiam quidam Hi-
bernus, quem Summus Pontifex cohortibus Ita-
licis, ad Hiberniam occupandam, præfecerat. Mul-
ti præterea alij magni nominis. Capti Antonius
Prior Cratensis Ludouici Infantis filius, Theodo-
sius Dux Barcelensis puer VIII annorum Ioānis
Ducis Brachantiæ primogenitus, Ioannes à Sylua
Comes nunc Portalegrensis, qui tunc apud Seba-
stianum legatum Catholici Regis agebat. Nonius

Aluarus Comes Tentugalensis, & Constantinus à Brachantia Marchionis Ferreirésis filij, Antonius à Castro Comes Monsanctensis, Fernandus Norogna Comes Linariensis, Eduardus Menesius Comes Taroucensis, Indiæ nunc Prorex, & multi illustri loco nati. Parendum enim necessitati erat, manus dandæ, & conditiones accipiendæ. Facilis namq; fuit Barbaris de nostris victoria, quos vinci numen volebat. Sic enim caligine mentibus eorum obducta, infatuati sunt, vt in interitum ducti à diuina voluntate videantur.

Itaq; Sebastianus hostibus bellum inferre parâs, prius suis intulit, alienumq; Regnum restituere conatus, suum pessumdedit, & viris & opibus exhaustit: maiori exemplo fidelitatis Lusitanorû, quàm prudentiæ.

Sebastiani cadauer secundo post prælium die, inter mortuos septem vulneribus confossum, à Sebastiano Resendio eius ministro domestico inuentum, à Melchiore autè Amaralio Regio Consiliario, & Senatore aulico captiuo, qui in Sebastiani exercitu Duumvirum Capitem agebat, agnitum est. Postea verò à Constantino à Brachantia, Fernando à Castro Comite Bastensi, Eduardo

DE VERA REGVM PORTVG.

Mensio Comite Tarouensi, Nonio Mascarena,
Michaele Norogna, Ludouico Cæsare armamen-
tariorum Regionum Præfecto, Vincentio Fonsec-
ca instituti Dominicani, Regio concionatore, Ar-
chiepiscopo nunc Goensi, & alijs viris nobilibus
captiuis. Alcassere autem corpus sepultum, & sub
clauē & sigillo custoditum, donec Regi PHILIPPO
auunculo à Scriphio Rege Marrochiorum dona-
tum, & Septam transmissum, atque ibidem de-
positū ad annum MDLXXXII. quo PHILIPPVS
Rex honorificentissimè in Portugaliā delatum,
in Bethleemitico fano sepeliri, & se præsentē,
iusta illi fieri curauit. Vixit annos XXIII. men-
ses VII. dies XV.

DE HENRICO REGE XVII.

ENRICVS Cardinalis Sanctōrū
Quatuor Coronatorum, & Archie-
piscopus Eborēsis, Emmanuelis Re-
gis filius, Sebastiano cuius patruus
erat magnus, sine liberis decedenti successit.

Mortuo verò Sebastiano, Iurisprudentes viri
magni nominis extitere, qui PHILIPPO Regi Ca-
tholico Regni successione delatam dicerēt, quod

Sebastiano proximus, & è Regum Portugaliz stirpe esset: nec id sine suo magno periculo negligi posse: quòd decedens superstitè Henrico, locum faceret Emmanuèli Philiberto Sabaudiz Duci, qui gradu eius liberis præstaret. PHILIPPVS tamen, ne auunculi senectutem contristaret, & in dubio iure fundare suam causam videretur, qui successiõnem indubitata post Henrici excessum habebat, non modò quietè illum regnare passus est, sed nullum officij genus in eum prætermisit. Primum enim Christophorum Mouram è prima Lusitanorum nobilitate, in aula tamen Castellæ enutritum, virum singulari prudentia præditum, postea verò Petrum Gironem Ducem Ossunensem, vnum è Castellæ proceribus maioris ditionis, non ad consolandum tantùm, sed & ad gratulandum ad eum legauit.

Cum verò PHILIPPVS de iure suo certus esset, Iurisprudentum responsis, & neminem sibi posse Henrici morte præferri, quòd cæteris eius nepotibus sexu, & ætate potior esset, Duci Ossunensi, & Christophoro Mouræ iniungit, cum Henrico agant, vt ipsum viuens Regem declaret: ne post mortem de iure suo dubium oriatur, & ea euita-

ren.

rentur, quæ in Regno vacuo solent accidere. Hé-
rico tamen visum est, satiùs esse, audire cæteros
Regni competitores. Et ad causam successionis
vocari iussit PHILIPPVM Regem Catholicum, Ca-
tharinam Ducis Brachantiæ vxorem, Emmanue-
lem Philibertum Sabaudia Ducem, & Antoniũ
Priorem Cratensem. PHILIPPVS verò, vt Regis
omnium mortalium legibus soluti auctoritatem
supremam conseruaret illæsam, citationi non re-
spondendũ duxit. Rodericum tamen Vasquium
ab Arze, & Ludouicum Molinam Regios Consi-
liarios, viros Iurisconsultissimos & prudentes, le-
gatos tam Henricum, quàm Regni proceres extra
iudicium de iure suo instructuros misit. Hi mu-
nus suum obeuntes, multa de iure PHILIPPI iuri-
dicis rationibus, & magna auctoritate, tam apud
Regem, & Regium cõsiliũ, quàm apud Senatũ
Olisiponensem tractarunt: quæ non parui fuere
momenti, ad Regis & multorum animos confir-
mandos.

Cum verò Senatus populusq; Olisiponensis
summa ope ab Henrico contenderet, vt Regem
declararet, & Reipublicæ imminenti periculo in
tempore occurreret, priùs de personis, quàm de
iure agendum existimauit. Virtute igitur diplo-
matis,

matris, motu proprio, à Sūmo Pótifice ad se missi, vt de causa matrimonij inter Ludouicum Infantem, & Violantem Antonij matrem iam fato functos cognosceret, matrimonium inter illos non fuisse, & ob id Antonium non legitimè natum sententia sua, & multorum assessorum, Antonio ipso audito, & iura sua allegante, iudicauit.

Cum igitur Henricus de iure PHILIPPI non iam dubitaret, eò rem deducere statuebat, vt vna via, tam vniuersę Reipublicę, quàm priuatis nepotũ commodis consuleret, & ad transactionis modum quemdam peruenirēt. Sic enim & PHILIPPVM Regno sibi debito non fraudandum, & cæterorum nepotum spem de Regno abreptam, aliquo emolumento pensandam: Rempublicam etiam tributorum onere aliquo leuandam, & priuilegijs augendam. Huic verò vniuersę Reipub. utilissimo præsentissimoq; consilio, seu priuatę suę rei studentes, seu rerum inscitia (si tam crassa & supina potuit esse) ij ipsi obstiterē, qui se patrię defensores esse iactabant.

Comitijs igitur Almeirini habitis, quibus Hēricus animum suum aperuit, magna inter populorum legatos, & nonnullos è nobilium ordine

DE VERA REGVM TORTVG.

orta est discordia. Quidam enim ex ijs, seu consilij inopes, quòd nulla politicæ philosophiæ, & historiarum peritia, ad Reipub. administrationē accessissent (quales plures sunt) seu propria illecti vtilitate, & rerum nouarum auidi, in tam diuersas iuere sententias, vt Henrici conatus impedi-
rent, & ei fati diem accelerarent. Nec Ducis Ossunensis, & Christophori Mouræ diligentia & sollicitationes, qui in ea re egregiam operam nauauerunt, & plures & meliores pro Rege Catholico habebant, in concordiam illos adducere potuerunt.

Præter has populorum discordias, tot accessere Henrico labores, vt illi Regnum non in gloriam, sed in pœnam datum videretur. Exagitabât enim illum tot hominū millia in Africana clade captiuorum: pro quorū liberatione, non Regij ærarij modò, sed totius Regni opes erant exhauriendæ. Alia parte tot viduarum querimoniæ pro maritis bello percéptis, vxorum pro viris, parétum pro liberis captiuis. Hinc (quod magis eum premebat) de Regni successione disceptatio. Ex altera enim parte iusta nepotis PHILIPPI causa & potētia, ex altera Catharinæ neptis amor. Hinc de matrimonio

Ludouici fratris diffamatio, & lis, quæ eum maximo affecit mœrore. Valetudo præterea tam deplorata, vt lacte humano coactus fuerit ali, quòd in marcorem, & marasmm incidisset. Alia ex parte eum torquebant seditiones, quæ iam erumpebant. His igitur, & pluribus, vno & eodem tempore, confluentibus malis oblessus atque debilitatus, fato concessit.

Fuit Henricus mediocri statura, colore candido, flauo capillamento, sed intempestiuè cano, oculis cæsijs & prominentibus. Facie nullus fratrum Emmanueli patri similior. Per omnem ætatem fuit vitæ castissimæ: nec vllum flagitium æquè exosum habuit, aut acrius puniuit, quàm libidinem. Vnde manifestarij concubinatus conuicti nulli impunes, cuiuscumque essent ordinis, aut conditionis. Nuptarum etiam, quarum mariti diutius abfuissent, curam non omisit, si de earum licentiori vita certior esset redditus.

Quo tempore pro Sebastiano nepote pupillo clauum Regni tenebat, leges recentiores dispersas, & iudicibus ob id ignotas, in methodum & libros redigi, & alias corruptas emendari curauit:

ēaque in re nostra opera vsus est, magna Reipub.
utilitate, quòd multa quotidie decreta & iudicia,
noua lege comperta, rescinderentur, atque irrita
fierent, & rei iudicatæ authoritas eleuaretur.

In magistratus etiam cuiuscumque generis &
gradus quæstiones decreuit, & culpa deprehen-
sos, partim pecunia mulctauit, partim officio
submouit: nonnullos post aliquod interuallum,
ne ignominia missi viderentur, ætatis prætextu,
rude donauit. Omnes denique in officio con-
tinuit.

Sacerdotij officium optimè semper exercuit,
& Rex factus, dum per valetudinem licuit, Mis-
sæ sacrum celebrauit in priuato sacello, vt antè
Regnum sueuerat.

Religionis & fidei negotia, cuius summum
gessit magistratum, tanta industria & integritate
tractauit, conquisitis ad id viris optimis & do-
ctissimis, quorum opera vsus est, vt secundum
Deum, ei videatur acceptum ferendum, summū
religionis studium, quo Lusitania inter omnes
alias orbis prouincias eminent.

Per

Per vniuersum Portugaliz Regnum, cuius omnes metropolitanas ecclesias gubernauit, sacerdotum mores composuit: nec nisi melioribus, & benemeritis sacerdotia contulit. Ad id autem collegium constituit Eboræ magnificentissimum & celebre, quod societatis IESV religionis tradidit gubernandum: in quo non solum theologia, & liberales disciplinæ, sed honestissimi mores docentur. Vnde Transtagana illa prouincia, optimis & eruditis sacerdotibus abundat.

Multa præterea ab eo ad diuinum cultum optime instituta omittimus, quæ magis ijs incumbunt, qui Pontificalium virorum vitas conscribunt, quàm nobis, qui Regum gesta tantùm delibamus.

Obijt Almeirini vltima Ianuarij die, qua & natus est, eo temporis spatio, quo luna maximam eclipsim patiebatur, anno MD LXXX. & ibi deponitur ad annum MDLXXXII. quo Rex PHILIPPVS eum in Bethleemiticum fanum deferri, & sepeliri curauit. Vixit annos LXVIII. Regnauit annum. I. menses V. dies V.

DE VERA REGVM PORTV8.
DE PHILIPPO REGE XVIII.

PHILIPPVS Caroli V. Imperatoris filius, & Isabellæ Augustæ Emmanuelis Regis filiæ, auunculo Henrico successit. Quæ verò in amplissimis suæ ditionis Regnis gesserit, & eius virtutes silentio præterimus, quòd hæ angustia, & nostræ orationis paupertas tantarum rerum maiestatem reformidant. Quod ad successionem eius attinet, & in Portugalam aduentum: Elbam ciuitatem, quæ in confinijs Regnorum est, ingreditur mense Decembri, anno MD LXXX. In Nabantiam nunc vulgò Tomarium omnium ordinum conuentus indicit. Mense Aprili sequentis anni eò accessit, salutata prius Catharina consobrina Ducis Brachantiæ vxore, quam magni amoris significatione inuisit.

Tomarij maiorum instituto, à proceribus, sacerdotio, & populorum legatis, magna omnium lætitia, & acclamationibus Rex inauguratur, & salutatur. Didaco etiam Principi, qui iam apud superos est, fidelitas iuratur.

Ex

Ex Tomario Olisiponem Regiam urbem veniens, mense Iunio die Diuis Petro & Paulo dicato, lætis faustisq; omnibus exceptus, omni ordine, omni ætate, prosperum fœlicemq; ingressum precante, & eum equo vectum, in triumphantis morem, pedibus sequente, sub aurea umbella, per extemporarias porticus miræ magnitudinis, stauris & carminibus ornatas, introductus in urbem vsque ad summum templum. Inde per vias urbis præcipuas, Indica & Persica gaza splendescentes, & pretiosissimis odoribus fragrantés, in Regiam deductus.

Multa hic magnificè & liberaliter gessit: & in eos, qui aliquid in superiorum Regum obsequiũ egere, munera cõtulit maiora, quàm ab illis Principibus accipi solebant.

In primis iustitiæ administrandæ gratia, multa cõstituit. Leges sanciuít: alias emendauit. E duobus tribunalibus, quæ Olisipone erant, alterum in Portuensem ciuitatem transtulit, ibiq; iuridicum conuentum statuit. Senatorum vtriusq; Curia stipendia auxit, quo castè & nullius ope egentes, iustitiam administrarent. Muneribus etiam & honoribus benemeritos ornauit.

DE VERA REGVM PORTVG.

Cum verò viuente Rege Henrico, dum de declarando Rege agitur per Ducem Oſſunensem, & Christophorum Mouram, multa PHILIPPVS Rex promiſſet, in vniuerſæ Portugalix vtilitatem, vt ſeditiones euitarentur, quarum iam pullulabant indicia, & Reipublicæ, quam maximè ſaluam volebat, imminentibus malis obſtaret, eaq; ob diſſidentium partium ſtudia accepta non fuiſſent, Rex poſtea factus ſua ſponte, & nulla impellente pacto, conceſſit.

Leticiam Regiæ vrbiſ ob ſui Regis præſentiam, auxit aduentus ſororiſ Mariæ Auguſtæ, quæ cum è Boemia in Hiſpaniam veniſſet, vt ſe virginum ſacrarum monaſterio abderet, non ferens longiorrem fratris abſentiam, è Mantua Carpetana, vulgò Madritio, Oliſiponem venit, èò omnibus gratior, quòd nomine & virtutibus eximijs, foeminam optimam Mariam Reginam auiam ſuam referebat, quæ admirabilem ſui memoriam, & deſiderium Luſitanis reliquerat.

Cum tamen ex omni Portugalix ditione, ſola Angrenſis ciuitas in inſulis, quas Tertias vocant, PHILIPPO rebellis eſſet, quòd in ea nonnulli An-

tonio affecti degerent, & loci situ inexpugnabilis videretur, classis eó missa est, è qua quadringenti milites Hispani temerariè, vt loci ignari, egressi in terram, ab insularis trucidati sunt. Quamobrem Aluarum Bazanum Sanctæ Crucis Marchionem, virum naualis belli peritissimum, Rex eó misit. Hic cum classem multarum nauium Gallicarum offendisset, quas Philippus Strozus Italus, vir bello strenuus ductabat, in quibus Antonius etiam ipse erat, & si numero multò plures essent, Bazanus virtute suorum militum, & quatuor Lusitanarum nauium robore, sed magis causa & iustitia belli confusus, pugnam inire instituit. Antonius verò consilio suorum, se in insulam recepit, vt magis fieret periculi auditor, quàm inspectator. Bazanus in Gallos inuehitur: magno ardore vtrinq; certatum, tormentis primum, postea manu. Gallicarum verò nauium multæ, cum Hispanorum impetus ferre non possent, fugam capefferunt, quas quia celeriores erant, Bazanus consequi non potuit. Nauis Prætoria cum alijs capta. Ex Gallis cecidere multi, inter quos Philippus Strozus classis Præfectus: Franciscus etiam à Portugalia Comes Vimiosensis, iuuenis dignus meliori fortuna, si corporis & animi do-

tibus

DE VERA REGVM PORTVG.

tibus & disciplinis, quibus præstabat, sinistris consilij incitatus, aduersus suum Regem vsus non fuisset. Capti sunt & multi è Gallica nobilitate. Cum verò autumnus iam instaret, nec vlla statio esset, qua classis consistere posset, & Oceani fluctibus iam tumescentibus iactaretur, ea obtenta victoria, & insulæ expugnatione in sequentem annum ommissa, Olisiponem Bazanus redijt.

Anno MDLXXXIII. mense Februario post Comitia Olisipone habita, quibus Philippo Principi puero fidelitas iuratur, constitutis Regni rebus PHILIPPVS cum sorore Castellam repetit, magno omnium desiderio. Quod tamè Principis Alberti nepotis pignore mitigauit, quem Regni moderatorem reliquit, maxima omnium læticia, & applausu.

Eodem anno appetente æstate, Bazanus in insulas reditum parat, ingenti comparata classe, tam nauium onerariarum, quàm celocium & triremiũ. Quod nauigij genus in tam longinquam Oceani partem, nunquam ductum est, quòd nimium surgentes vndas non ferat. Insulam moderabatur tunc Emmanuel Syluius Antonij nomine:
tuta.

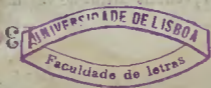
tutabatur verò Xatris Dynasta præsidio trium millium militum Gallorum. Ex insula igitur Sancti Michaëlis, quam primum Bazanus attigit, illis per nuntium veniam pollicetur, si deditioem facere velint. Cum verò pacis nullam conditionem acciperent, Bazanus acriter illis defendentibus, in terram desilit, & eadem die, magna contentione, propugnacula littori opposita expugnat. Sequenti verò insulani omnes in montem fugam arripiunt. Capta vrbe Angrensi, tandem deditio facta est, ea lege, vt Galli solùm gladios secum ferrent, arma reliqua & vexilla relinquunt. Emmanueli Syluio caput præcidi iubet Marchio. Multi præterea facinorosi vltimo supplicio affecti.

Faginea etiam insula, quæ præsidio Gallorum defendebatur, capta est à Petro Toletano eadem conditione. Præfectum autem insulæ Lusitanū, quòd contra ius omnium gentium, legatum Lusitanici etiã sanguinis, qui ad eum de pace acturus ibat, crudeliter interfecisset, Toletanus laqueo suspendi iubet. Galli igitur superstites ex vtraque insula, relictis armis ac vexillis, discessere.

Hic

DE VERA REGVM PORTVG. GENEAL.

Hic tragœdiæ illius fuit exitus, qualis manere solet illos, qui Regiam lædunt maiestatem, & auaritia & ambitione instigati, ab officio & virtutis via deflectût. In eam tamen erigimur spem, Deum Opt. Max. has omnes ærumnas, quibus ab istis patriæ hostibus iactati fuimus, maxima felicitate compensaturum: vt copulata Lusitania cæteris Hispaniæ Regnis, sub potentissimo & prudentissimo Principe, vniuersus intelligat orbis, quantum Christianæ Reipublicæ intererat, hanc Regnorum coaceruationem, & vnitatem fieri, ad orthodoxæ fidei propagationem, & ecclesiæ catholicæ beneficium.

abb

2/27